

ЗАКОН ЗА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ

Обн. ДВ. бр.112 от 27 декември 1995г., изм. ДВ. бр.28 от 2 април 1996г., изм. ДВ. бр.56 от 15 юли 1997г., попр. ДВ. бр.57 от 18 юли 1997г., изм. ДВ. бр.58 от 21 юли 1997г., изм. ДВ. бр.60 от 2 юли 1999г., попр. ДВ. бр.66 от 23 юли 1999г., изм. ДВ. бр.111 от 21 декември 1999г., изм. ДВ. бр.113 от 28 декември 1999г., изм. ДВ. бр.54 от 4 юли 2000г., изм. ДВ. бр.22 от 9 март 2001г., изм. ДВ. бр.40 от 19 април 2002г., изм. ДВ. бр.53 от 28 май 2002г., изм. ДВ. бр.48 от 4 юни 2004г., изм. ДВ. бр.70 от 10 август 2004г., изм. ДВ. бр.77 от 27 септември 2005г., изм. ДВ. бр.83 от 18 октомври 2005г., изм. ДВ. бр.103 от 23 декември 2005г., изм. ДВ. бр.30 от 11 април 2006г., изм. ДВ. бр.36 от 2 май 2006г., изм. ДВ. бр.62 от 1 август 2006г., изм. ДВ. бр.108 от 29 декември 2006г., изм. ДВ. бр.41 от 22 май 2007г., изм. ДВ. бр.13 от 8 февруари 2008г., изм. ДВ. бр.43 от 29 април 2008г., изм. ДВ. бр.69 от 5 август 2008г., изм. ДВ. бр.42 от 5 юни 2009г., изм. ДВ. бр.74 от 15 септември 2009г., изм. ДВ. бр.99 от 15 декември 2009г., изм. ДВ. бр.38 от 21 май 2010г., изм. ДВ. бр.50 от 2 юли 2010г., изм. ДВ. бр.56 от 23 юли 2010г., изм. ДВ. бр.63 от 13 август 2010г., изм. ДВ. бр.101 от 28 декември 2010г., изм. ДВ. бр.61 от 9 август 2011г., изм. ДВ. бр.99 от 16 декември 2011г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 7 август 2012г., доп. ДВ. бр.102 от 21 декември 2012г., изм. ДВ. бр.15 от 15 февруари 2013г., изм. ДВ. бр.63 от 16 юли 2013г., изм. ДВ. бр.68 от 2 август 2013г., доп. ДВ. бр.101 от 22 ноември 2013г., доп. ДВ. бр.54 от 1 юли 2014г., изм. ДВ. бр.66 от 8 август 2014г., изм. ДВ. бр.105 от 19 декември 2014г., изм. ДВ. бр.107 от 24 декември 2014г., изм. ДВ. бр.56 от 24 юли 2015г., изм. ДВ. бр.79 от 13 октомври 2015г., изм. ДВ. бр.95 от 8 декември 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.17 от 1 март 2016г., изм. ДВ. бр.97 от 6 декември 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.98 от 9 декември 2016г., изм. ДВ. бр.88 от 3 ноември 2017г., изм. ДВ. бр.17 от 23 февруари 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.30 от 3 април 2018г., доп. ДВ. бр.86 от 18 октомври 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.98 от 27 ноември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.17 от 25 февруари 2020г., изм. ДВ. бр.14 от 17 февруари 2021г., изм. и доп. ДВ. бр.18 от 4 март 2022г., изм. и доп. ДВ. бр.56 от 19 юли 2022г., изм. и доп. ДВ. бр.102 от 23 декември 2022г., доп. ДВ. бр.108 от 30 декември 2023г., доп. ДВ. бр.23 от 19 март 2024г., изм. и доп. ДВ. бр.25 от 22 март 2024г., изм. ДВ. бр.27 от 29 март 2024г., изм. и доп. ДВ. бр.39 от 1 май 2024г., изм. ДВ. бр.81 от 24 септември 2024г., изм. и доп. ДВ. бр.26 от 27 март 2025г., доп. ДВ. бр.51 от 24 юни 2025г., изм. и доп. ДВ. бр.63 от 1 август 2025г., **изм. ДВ. бр.16 от 10 февруари 2026г.**

Глава първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С този закон се уреждат устройството, функциите, управлението и финансирането на висшето образование в Република България.

Чл. 2. Цел на висшето образование е подготовката на висококвалифицирани специалисти над средното образование и развитието на науката и културата.

Чл. 3. Висшето светско образование е независимо от идеологии, религии и политически доктрини. То се осъществява в съответствие с общочовешките ценности и националните традиции.

Чл. 4. Във висшето образование не се допускат привилегии и ограничения, свързани с възраст, раса, народност, етническа принадлежност, пол, социален произход, политически възгледи и вероизповедание, с изключение на случаите, изрично посочени в Правилника за дейността на висшето училище в съответствие с особеностите на обучението и бъдещата професия.

Чл. 5. (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Висше образование се придобива във висши училища, получили акредитация от Националната агенция за оценяване и акредитация и създадени при условия и по ред, определени от този закон.

Чл. 6. (1) Висшето училище е юридическо лице с предмет на дейност:

1. подготовка на специалисти, способни да развиват и прилагат научни знания в различните области на човешката дейност;

2. повишаване квалификацията на специалисти;

3. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) развитие на науката, културата и иновационната дейност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Висшето училище може да развива научно-производствена, художествено-творческа, спортна и здравна дейност в съответствие със спецификата си, както и стопанска дейност, свързана с основната дейност на висшето училище по ал. 1 и реализацията на създаваните от него научноизследователски резултати и други обекти на интелектуална собственост.

(3) (Нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Учебната, научната, художествено-творческата и друга дейност, съответстваща на спецификата на висшето училище, се осигурява от висококвалифициран преподавателски, научно-преподавателски, изследователски или художествено-творчески състав, наричан по-нататък "академичен състав".

(4) (Нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Висшето училище осигурява качеството на образованието и научните изследвания чрез вътрешна система за оценяване и поддържане на качеството на обучението и на академичния състав, която включва и проучване на студентското мнение най-малко веднъж за учебна година.

(5) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Целта на системата по ал. 4 е да контролира, поддържа и управлява качеството на образованието в предлаганите области на висшето образование и професионални направления, както и на академичния състав. Функциите и структурата на системата за поддържане на качеството по ал. 4, както и редът за проучване на студентското мнение и начинът на оповестяване на резултатите от него се уреждат в правилника за дейността на висшето училище.

Чл. 7. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Висшето училище издава диплома за завършена образователно-квалификационна степен на висшето образование, европейско дипломно приложение, свидетелство за професионална квалификация и други основни документи, определени с наредба, приета от Министерския съвет.

(2) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Европейско дипломно приложение по ал. 1 се получава от лицата при заявено искане.

(3) (Предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Дипломите се признават от държавата, когато обучението е проведено в съответствие с този закон и с държавните изисквания.

(4) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) На издаваните при условията на ал. 3 дипломи се полага печат с държавния герб.

(5) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Дипломата за завършена степен на висшето образование, европейското дипломно приложение, свидетелството за професионална квалификация и документ, удостоверяващ положението на студента или на докторанта с цел продължаване на обучението в друго висше училище, се издават без заплащане на такса.

Глава втора.

ФУНКЦИИ НА ДЪРЖАВАТА В УПРАВЛЕНИЕТО НА ВИШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ

Чл. 8. (Доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Държавата създава условия за свободно развитие на висшето образование, както и условия за достъп до висше образование, като:

1. разработва и осъществява национална политика за развитието на висшето образование и гарантира академичната автономия на висшите училища;

2. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) полага грижи за качеството на подготовката на специалисти и научните изследвания;

3. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., доп. - ДВ, бр. 53 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) субсидира обучението на студентите в държавните висши училища; при определени условия им осигурява стипендия, общежития и столове;

4. (доп. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) създава и поддържа система за отпускане на кредити за заплащане на такси за обучение и за издръжка и при определени условия осигурява социално-битови придобивки на студентите, докторантите и специализантите;

5. предоставя имущество на държавните висши училища и осигурява данъчни и други облекчения за всички висши училища при извършване на дейностите им, предвидени в чл. 6;

6. (нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) организира дейността на Националната агенция за оценяване и акредитация;

7. (нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) определя условията за държавно признаване на издаваните от висшите училища у нас и в чужбина дипломи.

Чл. 9. (1) Държавата упражнява функциите си по управлението на висшето образование чрез Народното събрание и Министерския съвет.

(2) Народното събрание:

1. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) с решение открива, преобразува, преименува и закрива висши училища, както и филиали и факултети, в които се извършва обучение по специалности от регулираните професии;

2. (изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) ежегодно със Закона за държавния бюджет определя трансфера за всяко държавно висше училище;

3. (нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) приема Стратегия за развитие на висшето образование, която съдържа националните приоритети и цели за развитие на висшето образование, както и мерки за тяхното реализиране.

(3) Министерският съвет:

1. (доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) утвърждава основните насоки на националната политика в областта на висшето образование и предлага за приемане от Народното събрание на стратегията по ал. 2, т. 3;

1а. (нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г., доп. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) по предложение на министъра на образованието и науката приема и актуализира ежегодно Национална карта на висшето образование в Република България, която определя профилната и териториалната структура на висшето образование в страната по професионални направления и специалности от регулираните професии в съответствие със социално-икономическото развитие и потребностите на пазара на труда;

2. (доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) предлага на Народното събрание откриването, преобразуването, преименуването или закриването на висши училища в съответствие с Националната карта на висшето образование в Република България, както и размера на трансфера от държавния бюджет за всяко държавно висше училище;

3. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) открива, преобразува и закрива извън случаите по ал. 2, т. 1:

а) факултети, институти, филиали и колежи, както и териториално изнесени звена и поделения в чужбина по § 4, ал. 3 от допълнителните разпоредби в държавните висши училища, въз основа на искане на съответното висше училище и/или по предложение на министъра на образованието и науката, като за филиалите и колежаите се посочват професионалните направления, в които ще се извършва обучението;

б) териториално изнесени звена в страната, както и териториално изнесени звена и поделения в чужбина по § 4, ал. 3 от допълнителните разпоредби на частните висши училища, в които се извършва обучение на студенти, въз основа на искане на съответното висше училище по предложение на министъра на образованието и науката, като се посочват професионалните направления, в които ще се извършва обучението;

4. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г.) утвърждава Класификатор на областите на висше образование и професионалните направления;

5. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) утвърждава държавни изисквания за придобиване на висше образование по образователно-квалификационни степени и по специалностите от регулираните професии, както и държавни изисквания за организиране на дистанционна форма на обучение;

6. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 113 от 1999 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) утвърждава ежегодно до 30 април:

а) (изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) по предложение на министъра на образованието и науката общият брой на приеманите за обучение студенти и докторанти, за които държавата осигурява средства за издръжката на обучението им, по професионални направления и по специалности от регулираните професии, както и разпределението му по държавни висши училища в съответствие с ал. 4;

б) (нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) по предложение на министъра на образованието и науката въз основа на предложенията на държавните висши училища броя на приеманите за обучение срещу заплащане студенти в тях, с изключение на приеманите по реда на чл. 21, ал. 2 и 3, в съответствие с капацитета на висшето училище, на професионалните направления и на специалностите от регулираните професии в него;

в) (изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., предишна б. "б" - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., отм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.)

г) (изм. - ДВ, бр. 63 от 2010 г., в сила от 13.08.2010 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., предишна б. "в" - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) броя на докторантите в организациите по чл. 47, ал. 1, въз основа на който се определят средствата за издръжка на обучението, с изключение на приеманите по реда на чл. 21, ал. 5;

7. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., доп. - ДВ, бр. 53 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 63 от 2010 г., в сила от 13.08.2010 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) утвърждава ежегодно до 30 април по предложение на министъра на образованието и науката въз основа на предложенията на държавните висши училища и научните организации по чл. 47, ал. 1 размера на таксите за кандидатстване и за обучение на студенти и докторанти в тях, с изключение на случаите по чл. 21, ал. 2, 3 и 5;

8. утвърждава условията и реда за предоставяне на стипендии в държавните висши училища и за ползване на общежития и други социално-битови придобивки от студенти, докторанти и специализанти във всички висши училища;

9. (изм. - ДВ, бр. 77 от 2005 г., в сила от 27.09.2005 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) утвърждава държавните изисквания за признаване на придобито в чуждестранни висши училища висше образование с професионална квалификация и за признаване на придобита в чужбина степен, съответстваща на образователната и научна степен "доктор";

10. (нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) утвърждава държавни изисквания за приемане на студентите;

11. (нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) утвърждава държавни изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшето училище;

12. (нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) утвърждава Правилник за дейността на Националната агенция за оценяване и акредитация по предложение на Акредитационния съвет;

13. (нова - ДВ, бр. 77 от 2005 г., в сила от 27.09.2005 г., изм. - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.) приема с решение Списък на регулираните професии в Република България, в който се посочват наименованието на регулираната професия, нормативният акт, който определя изискванията за упражняване на професията съгласно българското законодателство, и органът, компетентен за признаване на право за упражняване на съответната регулирана професия. Решението се обнародва в "Държавен вестник";

14. (нова - ДВ, бр. 77 от 2005 г., в сила от 27.09.2005 г.) определя условията и реда за поддържане на Списъка на регулираните професии в Република България;

15. (предишна т. 10 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., предишна т. 13 - ДВ, бр. 77 от 2005 г., в сила от 27.09.2005 г.) представлява интересите на българското висше образование и наука пред други държави и международни организации и сключва международни договори и спогодби;

16. (нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) приема Списък на приоритетните професионални направления и Списък на защитените специалности.

(4) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Общият брой на приеманите за обучение студенти и докторанти по ал. 3, т. 6, буква "а" се разпределя по държавни висши училища, по професионални направления и по специалности от регулираните професии и по форми на обучение в зависимост от:

1. оценката на учебната и научната дейност;
2. данните за реализацията на завършилите студенти и докторанти;
3. приоритетите за обществено-икономическото развитие на страната;
4. заявената готовност от държавните висши училища за обучение на определен брой студенти и докторанти в съответствие с капацитета на висшето училище, на професионалните направления и на специалностите от регулираните професии в него.

(5) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Конкретните условия и редът за разпределяне на общия брой на приеманите за обучение студенти и докторанти по ал. 4, както и редът за формиране на оценката по ал. 4, т. 1 се определят с акт на Министерския съвет.

(6) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Броят на приеманите за обучение студенти по ал. 3, т. 6, буква "б" по професионални направления и специалности от регулираните професии за всяко държавно висше училище се утвърждава като разликата между броя на студентите по § 4й, ал. 1, т. 1 от допълнителните разпоредби и утвърдения брой на приеманите за обучение

студенти по ал. 3, т. 6, буква "а" по професионални направления и специалности от регулираните професии за всяко държавно висше училище за съответната учебна година.

(7) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Определени професионални направления от класификатора по ал. 3, т. 4 се определят за приоритетни, а отделни специалности от професионални направления се определят за защитени в съответствие с изискванията по § 4д, т. 9 и 10 от допълнителните разпоредби.

(8) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Списъкът на приоритетните професионални направления и списъкът на защитените специалности се приемат с акта на Министерския съвет по ал. 5.

(9) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) За приоритетните професионални направления и за защитените специалности може да бъде утвърден по-висок брой на приеманите за обучение студенти и докторанти по ал. 3, т. 6, буква "а" от заявления по ал. 4, т. 4 от съответното държавно висше училище в съответствие с капацитета на висшето училище, на професионалните направления и на специалностите от регулираните професии в него.

(10) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) За новооткрити за висшето училище професионални направления и специалности от регулираните професии, за които няма данни за реализацията на завършилите студенти и докторанти, може да бъде утвърден брой на приеманите за обучение студенти и докторанти по ал. 3, т. 6, буква "а" въз основа на оценка на потребностите на пазара на труда, изготвена от Министерството на труда и социалната политика съвместно с Министерството на образованието и науката и съответните отраслови министерства.

Чл. 10. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Държавен орган за осъществяване на националната политика във висшето образование е министърът на образованието и науката.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Министърът на образованието и науката:

1. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) прави предложения пред Министерския съвет по чл. 9, ал. 3, т. 1 - 11, като предложенията по т. 2 и 3 за откриване и преобразуване на висши училища, техните основни звена и филиалите, с изключение на откриването на институт и на поделение на висше училище в чужбина, се правят след положителна оценка на съответния проект от Националната агенция за оценяване и акредитация;

1а. (нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г., доп. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) разработва и внася в Министерския съвет за приемане или актуализиране Национална карта на висшето образование в Република България, след съгласуване с национално представителните синдикални и работодателски организации;

2. осъществява функции по координацията на взаимоотношенията между автономните висши училища и държавата;

3. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) организира чрез Националния център за

информация и документация поддържането на информационна система, която съдържа:

а) (доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) регистър на висшите училища, в който се вписват данни относно техните основни звена, филиали и откритите от тях професионални направления и специалности, както и информация за оценките от процедурите за акредитация;

б) регистър на академичния състав на висшите училища на основен и допълнителен трудов договор;

в) (изм. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) регистър на всички действащи, прекъснали и завършили студенти и докторанти, по степени на обучение и по професионални направления;

г) (изм. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) регистър на издадените удостоверения за целите на издаване на виза за дългосрочно пребиваване (виза вид "D") на граждани на трети страни, приети за обучение в български висши училища и научни организации;

д) (нова - ДВ, бр. 69 от 2008 г.) регистър на банките, отпускащи кредити по Закона за кредитиране на студенти и докторанти.

4. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) организира признаването на дипломите на лицата, завършили висше образование в чужбина, включително и на дипломите за придобита степен, съответстваща на образователната и научна степен "доктор" в срок до два месеца от датата на представяне на всички необходими документи;

5. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) назначава временно изпълняващ длъжността ректор на новооткрити държавни висши училища до провеждането на изборите, но за не повече от 6 месеца;

6. (нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) назначава временно изпълняващ длъжността ректор за срок не по-дълъг от шест месеца:

а) след изтичане на срока по чл. 24, ал. 4;

б) (изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) при допуснато нарушение по чл. 31, ал. 4, установено с констативен протокол;

в) (изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) при предсрочно прекратяване на мандата;

г) (нова - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 04.05.2018 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) когато по отношение на ректора на висшето училище бъде установено плагиатство и/или недостоверност на представените научни данни в научните трудове, въз основа на които е придобита научна степен или е заета академична длъжност, или когато ректорът не изпълни в срок задължението си по чл. 35, ал. 4 от Закона за развитието на академичния състав в Република България;

7. (нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., предишна т. 6, изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) упражнява контрол върху висшите училища и организациите по чл. 47, ал. 1 по спазването на този закон, като за извършените проверки в едномесечен срок се съставя констативен протокол с препоръки и срок за отстраняване на допуснатите закононарушения; при неизпълнение на препоръките в посочения срок министърът на образованието и науката прави предложение пред Националната агенция за оценяване и акредитация за отнемане на акредитацията; информация за

извършените проверки и за резултатите от тях се публикува на интернет страниците на Министерството на образованието и науката и на висшето училище;

8. (нова - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г., нова - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 04.05.2018 г.) упражнява контрол върху висшите училища и организациите по чл. 47, ал. 1 по спазването на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България при условия и по ред, определени в него; информация за извършените проверки и за резултатите от тях се публикува на интернет страниците на Министерството на образованието и науката и на висшето училище, съответно научната организация;

9. (нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) утвърждава политика за развитието на всяко държавно висше училище със стратегически цели, задачи, целеви стойности и показатели за изпълнението им;

10. (нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) сключва договор за управление с ректора на държавното висше училище при условията и по реда на този закон за срока на неговия мандат, осъществява контрол по договора и приема ежегоден отчет за изпълнението му;

11. (нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) упражнява контрол по спазване на капацитета на висшето училище, на капацитета на професионалните направления и на специалностите от регулираните професии;

12. (нова - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) одобрява или отказва да одобри споразуменията за съвместно обучение на студенти по реда на чл. 42а, както и техните изменения.

(3) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Политиката за развитие по ал. 2, т. 9 се изготвя след обсъждане със заинтересованите страни и се утвърждава не по-късно от три месеца преди провеждането на избор на нов ректор. При предсрочно прекратяване на мандата на ректора следващият ректор изпълнява утвърдената политика за развитие на висшето училище до края на мандата.

(4) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) По инициатива на органите за управление на висшето училище и на министъра на образованието и науката в политиката за развитие по ал. 2, т. 9 може да се добавя списъкът със стратегическите цели и задачи, без политиката да се променя съществено концептуално.

(5) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Съдържанието, условията и редът за водене на регистрите по ал. 2, т. 3 се определят с наредби, издадени от министъра на образованието и науката.

(6) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Националният център за информация и документация получава безвъзмездно по служебен път чрез средата за междурегистров обмен, поддържана от министъра на електронното управление, данни за физическите лица по чл. 25 от Закона за гражданската регистрация, поддържани от Главна дирекция "Гражданска регистрация и административно обслужване" в Министерството на регионалното развитие и благоустройството, в обхват, необходим за воденето и поддържането на информационната система по ал. 2, т. 3.

Чл. 11. (1) (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Специализиран държавен орган за оценяване, акредитация и контрол на качеството на дейностите по чл. 6 е Националната агенция за оценяване и акредитация към Министерския съвет.

(2) Националната агенция за оценяване и акредитация е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище в София.

(3) Националната агенция за оценяване и акредитация осъществява дейността си в съответствие с този закон и по правилник, утвърден от Министерския съвет.

(4) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Националната агенция за оценяване и акредитация осъществява оценяване на проекти за откриване и преобразуване на висши училища, основни звена, филиали, териториално изнесени звена на висшите училища, професионални направления и специалности от регулираните професии и извършва институционална и програмна акредитация, както и следакредитационно наблюдение и контрол.

(5) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., отм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.)

(6) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., отм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.)

Глава трета.

ВИДОВЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА, ОТКРИВАНЕ, ПРЕОБРАЗУВАНЕ И ЗАКРИВАНЕ

Чл. 12. Висшите училища са държавни и частни.

Чл. 13. (1) (Предишен текст на чл. 13 - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Държавните висши училища се създават и осъществяват дейността си въз основа на предоставена държавна собственост и трансфери от държавния бюджет.

(2) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Държавните висши училища могат да придобиват право на собственост върху недвижими имоти, както и да получават приходи от тях за осъществяване на дейностите по чл. 6, ал. 1 и 2.

Чл. 14. (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) (1) Частните висши училища се създават по искане на физически и/или юридически лица, наричани по-нататък "учредители".

(2) Учредителите трябва да имат право на собственост върху недвижимите имоти, движимите вещи и сградния фонд, необходими за осъществяване на дейностите по чл. 6, ал. 1 и 2, както и проект за финансовото осигуряване на дейностите на висшето училище.

(3) Учредителите по ал. 1 учредяват право на ползване върху недвижимите имоти по ал. 2 за срока на съществуване на висшето училище или могат да прехвърлят правото на собственост върху вещите и имотите по ал. 2 след

обнародване на решението на Народното събрание за неговото създаване в "Държавен вестник".

(4) Учредителите носят отговорност за цялостната дейност, управлението и финансовото състояние на откритото по тяхно искане висше училище в случаите, когато участват в управлението му.

(5) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) За срока на съществуването си частните висши училища трябва да разполагат с право на собственост или с учредено право на ползване върху недвижимите имоти, които се ползват за провеждането на обучението.

(6) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) При промяна на обстоятелствата по ал. 5 висшето училище писмено уведомява Националната агенция за оценяване и акредитация в двумесечен срок от настъпване на промяната.

Чл. 15. (1) Висше училище се открива и преобразува въз основа на проект, в който:

1. са поставени обществено приемливи цели пред предлаганото висше училище;

2. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) се съдържа описание на основните звена и/или на филиалите на висшето училище, необходимата учебна документация и данни за научно-преподавателски състав, материалната база и начините на финансиране;

3. се осигурява начин на управление, гарантиращ спазването на основните академични свободи;

4. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) има съответствие с държавните изисквания.

(2) Проектът по ал. 1 трябва да е получил положителна оценка от Националната агенция за оценяване и акредитация.

(3) Към проекта за създаване на частни висши училища се представя и учредителен акт, който включва:

1. вид, наименование и седалище;

2. предмет на дейност;

3. име (фирма) на учредителя;

4. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) имущество, предоставено от учредителите, за осигуряване на дейностите по чл. 6, ал. 1 и 2 и начин на финансиране;

5. управление и начин на представителство;

6. права и задължения на учредителите;

7. (нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) отговорност на учредителите в случаите, когато участват в управлението на висшето училище.

Чл. 16. (1) С решението Народното събрание определя:

1. вид, наименование и седалище на висшето училище;

2. предмет на дейност;

3. имущество и начин на финансиране.

(2) Висшето училище възниква като юридическо лице след обнародването на решението на Народното събрание за неговото създаване в "Държавен вестник".

Чл. 17. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Висшите училища са университети, специализирани висши училища и самостоятелни колежи.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Университетът е висше училище, което:

1. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) обучава по широк кръг специалности от професионални направления в поне три от четирите основни области на науката - хуманитарни, природни, обществени и технически;

2. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) разполага с академичен състав на основен трудов договор, който по всяка специалност води не по-малко от половината от аудиторните и практическите занятия, като хабилитираните лица в него провеждат за всяка специалност не по-малко от 70 на сто от лекционните курсове;

3. разполага с материална база, която осигурява и практическото обучение в съответствие с държавните изисквания;

4. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г.) обучава в степените "бакалавър", "магистър" и "доктор" в съответните основни области на науката;

5. има научен и художествено-творчески потенциал и с дейността си развива основни области на науката и културата;

6. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) осигурява на академичния състав, на студентите и на докторантите условия за отпечатване на научни трудове, учебници, монографии, както и за реализация на присъщи творчески изяви;

7. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) притежава библиотека и други средства за информационно обслужване на обучението и научните изследвания;

8. поддържа международни контакти при обучението и творческата си дейност;

9. (нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) разполага с университетски информационен център за административно обслужване на студентите и докторантите;

10. (нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) има система за защита на интелектуалната собственост, която включва правилник и структура за реализация на резултатите от научните изследвания и на други обекти на интелектуалната собственост, както и за обучение по защита на интелектуалната собственост.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Висше училище, което провежда подготовка в една или две основни области на науката или културата и отговаря на изискванията на ал. 2, т. 2 - 10, може да е университет с наименование, отразяващо спецификата му.

(4) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., отм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.)

(5) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Специализираното висше училище осъществява научноизследователска или художествено-творческа дейност и провежда обучение в една от основните области

на науката, изкуствата, физическата култура и военното дело и отговаря на изискванията на ал. 2, т. 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9 и 10. Наименованието му отразява специфичната област, в която то подготвя специалисти.

(6) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Висшето училище по ал. 5 може да обучава и в образователно-квалификационна степен "магистър" и образователна и научна степен "доктор".

(7) (Предишна ал. 5, доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Самостоятелният колеж обучава за придобиване на образователно-квалификационната степен "бакалавър" по чл. 42, ал. 1, т. 1, буква "а" и отговаря на изискванията на ал. 2, т. 3, 5, 6, 7, 8 и 9. Колежът разполага с академичен състав на основен трудов договор, който по всяка специалност провежда не по-малко от половината от аудиторните и практическите занятия. Хабилитираните лица на основен трудов договор в него провеждат за всяка специалност не по-малко от 50 на сто от лекционните курсове.

(8) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., предишна ал. 7 - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Колеж може да се създава и в структурата на университет и специализирано висше училище получили акредитация по професионалните направления или специалности от регулираните професии, по които ще се провежда обучение. Колежът обучава за придобиване на образователно-квалификационна степен "бакалавър" по чл. 42, ал. 1, т. 1, буква "а".

Чл. 17а. (Нов - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Висше училище, което дава значим принос за развитието на важни обществени области чрез върхови научни изследвания и има високи резултати от научноизследователска дейност, оценени съгласно обективни показатели, включващи брой научни публикации в издания, реферирани в международните бази данни, брой публикувани заявки за патенти, брой цитати от други автори в реферирани и индексирани списания в международните бази данни, може да бъде определено за изследователско висше училище. Обективните показатели, международните бази данни и методиката за определяне на висшите училища като изследователски се определят с акт на Министерския съвет.

(2) Изследователските висши училища се определят в списък, приет от Министерския съвет и обнародван в "Държавен вестник". Списъкът се актуализира ежегодно до 1 ноември при условия и по ред, определени в акта по ал. 1.

(3) Висше училище, което отговаря на критериите по ал. 1, се включва в списъка по ал. 2 за срок 4 години.

(4) Предложенията за включване в списъка по ал. 2 се правят от министъра на образованието и науката по искане на висшето училище.

Чл. 18. (1) Висшите училища се закриват от Народното събрание:

1. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) когато висшето училище нарушава изискванията на този закон или други нормативни актове, регулиращи висшето образование, и нарушенията са констатирани по реда на чл. 10, ал. 2, т. 7;

2. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) когато висшето училище получи два последователни отказа за институционална акредитация или не е поискало такава в предвидените от този закон срокове;

3. по искане на учредителите на частното висше училище;

4. по предложение на Министерския съвет за държавното висше училище;

5. (нова - ДВ, бр. 51 от 2025 г.) по предложение на Министерския съвет за висше училище, което трайно не осъществява учебен процес.

(2) Предложенията за закриване на висши училища по ал. 1, т. 1 и 2 се внасят от Министерския съвет.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) С акта за закриване на висшето училище в случаите по ал. 1, т. 1, 2 и 4 се определят условията и редът, при които студентите, докторантите и специализантите продължават обучението си.

(4) (Нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) С акта за закриване на държавно висше училище се уреждат и въпросите за имуществото му.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) В случаите на ал. 1, т. 3 учредителите са длъжни да уредят предварително въпросите, свързани с имуществото и с правата на студентите, докторантите и специализантите.

Глава четвърта. **АКАДЕМИЧНА АВТОНОМИЯ**

Чл. 19. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Висшите училища се ползват с академична автономия. В нея намира израз интелектуалната свобода на академичната общност и творческата природа на образователния, изследователския и художествено-творческия процес като върховни ценности.

(2) (Нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Академичната общност обхваща членовете на академичния състав, студентите, докторантите и специализантите.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Академичната автономия включва академични свободи, академично самоуправление и неприкосновеност на територията на висшето училище.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Висшето училище осъществява цялостната си дейност върху принципа на академичната автономия в съответствие със законите на страната.

Чл. 20. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) Академичната свобода се изразява в свобода на преподаването, свобода на провеждането на научни изследвания, свобода на творческите изяви, свобода на обучението, свобода на сътрудничество за извършване на съвместна учебна дейност с други висши училища и научни организации и на образователен франчайз с други висши училища, както и на съвместна научноизследователска, художественотворческа, проектна и иновационна дейност с други висши училища и организации в страната и чужбина.

Чл. 21. (1) (Предишен текст на чл. 21 - ДВ, бр. 53 от 2002 г.)
Академичното самоуправление се изразява във:

1. изборност и мандатност на всички органи за управление;
2. право на висшето училище да урежда устройството и дейността си в собствени правилници в съответствие с този закон;
3. самостоятелно определяне на научно-преподавателския състав, на условията за приемане и формите на обучение на студентите, докторантите и специализантите;
4. самостоятелно разработване и изпълнение на учебни планове и научноизследователски проекти;
5. избор на специалностите, по които се осъществява обучение;
6. (изм. - ДВ, бр. 38 от 2010 г.) право за обявяване на конкурси и избор на преподаватели при условия и по ред, установени в Закона за развитието на академичния състав в Република България;
7. право за формиране на собствени фондове и самостоятелно определяне на условията и реда за тяхното изразходване;
8. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) право на самостоятелно сключване с държавата и с други потребители на договори за извършване на научни и приложни изследвания за художественотворческа, проектна и иновационна дейност, както и за повишаване квалификацията на специалисти с висше образование и/или за обучение в образователно-квалификационна степен "магистър";
9. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) право на сдружаване с български и/или чуждестранни висши училища, признати по законодателството на съответната държава, за осъществяване на съвместно обучение на студенти, докторанти и специализанти, на учебна дейност и обучение през целия живот, на предоставяне или придобиване на образователен франчайз, както и право на откриване на свои поделения в чужбина в съответствие със законодателството на съответната държава, право на сдружаване с висши училища и други организации в страната и чужбина при изпълнение на дейностите по т. 8;
10. (нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) право на сключване на договори с организациите по чл. 47, ал. 1 за:
 - а) подготовка на специалисти в образователно-квалификационна степен "магистър" по чл. 42, ал. 1, т. 2, букви "б" и "в" в рамките на капацитета на професионалните направления, за които висшето училище е получило акредитация, като обучението в организациите по чл. 47, ал. 1 може да включва само практически и семинарни упражнения, самостоятелна работа в лаборатории, библиотеки и други обслужващи звена на научните организации;
 - б) (изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) подготовка на специалисти в образователна и научна степен "доктор" по докторски програми, за които висшето училище, както и организацията по чл. 47, ал. 1 са получили акредитация;
 - в) научноизследователска, художествено-творческа, спортна и здравна дейност в съответствие със спецификата на висшето училище.
11. (доп. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., предишна т. 10 - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) право на изграждане, притежаване или ползване на материална

база, нужна за образователната и научноизследователската дейност и за социално-битовото обслужване на студенти и преподаватели, докторанти и служители;

12. (предишна т. 11 - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) право на организиране на международно сътрудничество, на членуване в международни организации, на сключване на договори за съвместна учебна дейност и на договори за образователен франчайз с чуждестранни висши училища, при спазване на изискванията на § 4, ал. 6 от допълнителните разпоредби, както и на договори за съвместна научноизследователска, художественотворческа, проектна и иновационна дейност и други форми на съвместна дейност с чуждестранни висши училища и организации, признати по законодателството на съответната държава;

13. (нова - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) право на признаване в съответствие с държавните изисквания на придобита в чужбина степен на висше образование или на периоди на обучение, завършени в чуждестранни висши училища, признати по законодателството на съответната държава, с цел продължаване на обучението във висшето училище, което извършва признаването;

14. (нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) право на извършване на стопанска дейност, свързана с основната дейност на висшето училище по чл. 6, ал. 1 и реализацията на създаваните от него научноизследователски резултати и обекти на интелектуална собственост;

15. (нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) право на сдружаване с други лица, както и на създаване на търговски дружества за целите на стопанската реализация на резултати от научни изследвания и обекти на интелектуална собственост със собствени средства по чл. 90, ал. 3, т. 4 и ал. 9 при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет;

16. (нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) право на сключване от държавните висши училища при брой на обучаваните студенти до 5000 към момента на сключване на споразумението - едно споразумение, при брой на обучаваните студенти над 5000 - до две споразумения, а за изследователските висши училища - до 8 споразумения с държавни и общински училища от системата на предучилищното и училищното образование за извършване на съвместна учебна дейност по учебните предмети и/или модули за придобиване на профилираната и професионалната подготовка във втори гимназиален етап от средната степен на образование, както и по учебните предмети за придобиване на специализираната подготовка в средната степен на образование при спазване изискванията на този закон и на Закона за предучилищното и училищното образование; споразумението, както и промените в него влизат в сила след одобряване от министъра на образованието и науката.

(2) (Нова - ДВ, бр. 63 от 2010 г., прилага се за учебните 2010/2011 г., 2011/2012 г. и 2012/2013 г. (*), изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 60 от 2012 г., в сила от 07.08.2012 г., прилага се и за учебната 2013/2014 г. - ДВ, бр. 63 от 2013 г., в сила от 16.07.2013 г., прилага се и за учебната 2014/2015 г. - ДВ, бр. 66 от 2014 г., в сила от 08.08.2014 г., прилага се и за учебната 2015/2016 г. - ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Висшите училища, получили при институционална акредитация оценка от 8,00 до 10,00, имат право след решение на академичния съвет да извършват обучение срещу заплащане

в образователно-квалификационна степен "бакалавър" и в образователно-квалификационна степен "магистър" след придобито средно образование по специалности от професионални направления и от регулираните професии, които са получили при програмната акредитация оценка от 8,00 до 10,00. Приемането на студенти за обучение срещу заплащане се осъществява по реда на чл. 68, като броят им е извън определения по чл. 9, ал. 3, т. 6, буква "а" и буква "б", и в рамките на определения по чл. 83, ал. 3, т. 1 капацитет на съответното професионално направление или капацитет на съответната специалност от регулираните професии, но не повече от 5 на сто от него - при получена при програмната акредитация оценка от 8,00 до 8,99, и съответно не повече от 10 на сто от него - при получена при програмната акредитация оценка от 9,00 до 10,00. Обучението се извършва при условия, определени в правилника за дейността на висшето училище и с договор между студентите и/или юридическото лице - потребител по ал. 1, т. 8 и висшето училище.

(3) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2002 г., предишна ал. 2 - ДВ, бр. 63 от 2010 г., в сила от 13.08.2010 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Висшите училища, получили при институционална акредитация оценка от 8,00 до 10,00, имат право да извършват обучение срещу заплащане в образователно-квалификационна степен "магистър" след придобита образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър" по специалности, които са получили при програмната акредитация оценка от 8,00 до 10,00, при условия, определени в правилника за дейността на висшето училище и с договор между студентите и/или юридическото лице - потребител по ал. 1, т. 8 и висшето училище.

(4) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 63 от 2010 г., в сила от 13.08.2010 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) Правото по ал. 3 ползват лицата, които имат успех не по-малко от "добър" от диплома за завършена степен на висшето образование.

(5) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2002 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 63 от 2010 г., в сила от 13.08.2010 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Висшите училища, получили при програмна акредитация оценка от 8,00 до 10,00, и организациите по чл. 47 имат право да извършват обучение срещу заплащане в образователна и научна степен "доктор" по докторски програми, които са получили при акредитацията оценка от 8,00 до 10,00, при условия, определени в правилниците за дейността им и с договор между тях и докторантите.

(6) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 63 от 2010 г., в сила от 13.08.2010 г.) Правото по ал. 5 ползват лицата, които имат успех не по-малко от "много добър (4,50)" от конкурсните изпити за докторанти.

(7) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Висшите училища, получили при програмна акредитация оценка от 8,00 до 10,00, и организациите по чл. 47 имат право да извършват обучение в образователна и научна степен "доктор" в изпълнение на научноизследователски проект с финансиране за не по-малко от три години при условия, определени в правилниците за дейността им и съответния научноизследователски проект и с договор между висшето училище или научната организация, ръководителя на проекта и докторанта.

(8) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2022 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2022 г.) Докторантите по ал. 7 се приемат извън утвърдения брой по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6,

букви "а" и "г", като средствата за финансиране на обучението им, в т. ч. за стипендии и/или възнаграждения, се осигуряват от научноизследователския проект, в рамките на който се обучават.

(9) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Обучението по ал. 7 се прекратява при прекратяване на научноизследователския проект, по който то се провежда, като последиците за страните се уреждат в договора по ал. 7. Обучението може да не се прекратява, ако средствата за финансирането му се осигурят и от други източници, в т. ч. и от бюджета на висшето училище.

(10) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., предишна ал. 7 - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Право да откриват свои поделения в чужбина имат висши училища, получили оценка при институционалната акредитация от 9,00 до 10,00, като обучението в тях може да се извършва само по специалности от професионални направления и/или специалности от регулираните професии, получили оценка при програмната акредитация от 9,00 до 10,00.

(11) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., предишна ал. 8 - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Право за предоставяне в чужбина на образователен франчайз имат висши училища, получили оценка при институционалната акредитация от 9,00 до 10,00 само по специалности от професионални направления и/или специалности от регулираните професии, получили оценка при програмната акредитация от 9,00 до 10,00. Образователният франчайз се предоставя само на акредитирани по законодателството на съответната държава висши училища, при което не по-малко от 80 на сто от обучението в чужбина се извършва изцяло по учебните планове, учебните програми и методическите указания за обучение, приети от българското висше училище, което осигурява не по-малко от 50 на сто от преподавателския състав, водещ учебния процес по предоставения образователен франчайз, и издава дипломата за придобитото висше образование.

(12) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 63 от 2010 г., в сила от 13.08.2010 г., предишна ал. 7 - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., предишна ал. 9 - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Висшите училища могат да извършват обучение срещу заплащане и в случаите на насочване на студенти, докторанти и специализанти по реда на чл. 18, ал. 3 и 5 в резултат на закриване на частно висше училище, когато насочването към държавно висше училище е единствена възможност за продължаване на обучението им.

Чл. 22. Автономията на висшето училище не може да се нарушава чрез:

1. намеса в дейността на висшето училище, освен в случаите, изрично посочени в закон;

2. влизане или оставане на органите на сигурността и обществения ред без съгласието на академичните власти, освен за предотвратяване на непосредствено предстоящо или започнало престъпление, за залавяне на извършителя му, както и в случаите на природни бедствия и аварии;

3. създаване и дейност на политически и религиозни организации във висшето училище;

4. осъществяване на дейност, накърняваща конституционни права на членовете на академичната общност, свързани с раса, народност, етническа принадлежност, произход, религия, убеждение, политическа принадлежност.

Чл. 23. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) (1) Орган за изразяване на общите интереси на висшите училища пред държавните органи е Съветът на ректорите на висшите училища.

(2) Съветът на ректорите:

1. дава становища и предложения по проблеми, свързани с висшето образование и науката;

2. изразява мнение по проекта на държавен бюджет в частта му за висшето образование и науката;

3. (изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г.) изразява мнение по проекта на Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления;

4. (отм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.)

(3) Съветът на ректорите се представлява от избран от него председател.

Чл. 24. (1) Органи за управление на висшето училище са Общото събрание, академичният съвет и ректорът.

(2) Органите за управление на висшите училища се избират с четиригодишен мандат.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Мандатът на органите за управление на висшето училище не се прекъсва с провеждането на частични избори, както и при преобразуване на висшето училище. Мандатите на допълнително избраните членове се прекратяват с изтичане на мандата на органа.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Правомощията на ректора на висшето училище се прекратяват с мандата на Общото събрание, което го е избрало. Той изпълнява функциите си до избора на нов ректор, но за не повече от два месеца.

Чл. 25. (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) (1) Висшето училище включва в структурата си основни звена, обслужващи звена и филиали.

(2) Основни звена на висшето училище са факултетите, департаментите, институтите и колежаите.

(3) Обслужващи звена са секторите, центровете, библиотеките, лабораториите, опитните станции, издателските комплекси, производствените бази и други относително обособени структури. Структурата и функциите на органите за управление на обслужващите звена се определят с правилника за дейността на висшето училище.

(4) Филиалите са териториално изнесени структури на висшето училище.

(5) Мандатът на органите за управление на основните звена и на филиалите не се прекъсва с провеждането на частични избори. Мандатът на допълнително избраните членове се прекратява с изтичане на мандата на органа.

Чл. 26. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 83 от 2005 г., в сила от 18.10.2005 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2018 г., в сила от 27.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Факултетът е основно звено на висшето

училище, което обединява не по-малко от три катедри за осигуряване на обучението на студенти, докторанти и специализанти в едно или няколко професионални направления от областите на висшето образование, по които висшето училище е акредитирано да провежда обучение. Хабилитираните лица от академичния състав на факултета на основен трудов договор провеждат за всяка специалност не по-малко от 70 на сто от лекционните часове. При необходимост и след решение на академичния съвет за отделни специалности хабилитираните лица могат да провеждат и не по-малко от 50 на сто от лекционните часове. След решение на съответния факултетен съвет до 10 на сто от общия хорариум на учебните часове от учебния план при обучението в образователно-квалификационната степен "бакалавър" и до 20 на сто от общия хорариум на учебните часове от учебния план при обучението в образователно-квалификационната степен "магистър" могат да бъдат провеждани от изявени специалисти от практиката.

(2) Органи за управление на факултета са общото събрание, факултетният съвет и деканът. Те имат мандат 4 години. Мандатът им не се прекъсва при провеждане на частични избори.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Общото събрание на факултета се състои от членове на академичния състав на основен трудов договор, от представители на административния персонал, на студентите и докторантите във факултета. Членовете, представляващи академичния състав, са не по-малко от 75 на сто и не повече от 84 на сто от състава на общото събрание, като не по-малко от една четвърт от тях са нехабилитирани преподаватели; членовете, представляващи студентите и докторантите, са не по-малко от 15 на сто от състава на общото събрание; членовете, представляващи административния персонал, са не повече от 5 на сто от състава на общото събрание, като имат поне един представител.

(4) Структурният състав на общото събрание се определя от факултетния съвет в съответствие с ал. 3.

(5) Общото събрание на факултета:

1. избира с тайно гласуване за срока на мандата си председател и негов заместник от хабилитираните си членове;

2. избира с тайно гласуване хабилитирано лице за декан на факултета;

3. определя числения състав на факултетния съвет и избира с тайно гласуване неговите членове;

4. обсъжда и приема годишния доклад на декана за преподавателската и творческата дейност във факултета и за неговото състояние;

5. (нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) се представлява от неговия председател.

(6) Общото събрание на факултета се свиква най-малко веднъж годишно от неговия председател по решение на факултетния съвет, по искане на декана или на една четвърт от списъчния му състав.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Факултетният съвет се състои не по-малко от 21 членове и включва представители на академичния състав на основен трудов договор, студенти и докторанти. Не по-малко от три четвърти от членовете на факултетния съвет са хабилитирани лица.

(8) Факултетният съвет:

1. избира с тайно гласуване заместник-декани по предложение на декана;

2. предлага на академичния съвет:

а) (изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) проекти за създаване, преобразуване или закриване на катедри, обслужващи звена и на поделения на висшето училище в чужбина, в които обучението по специалностите от професионалните направления и специалностите от регулираните професии се осигурява от академичния състав на факултета;

б) проекти на учебни планове и квалификационни характеристики по степени и специалности;

в) обявяване на конкурси по чл. 50;

3. (доп. - ДВ, бр. 98 от 2018 г., в сила от 27.11.2018 г.) избира и повишава в длъжност нехабилитираните членове на академичния състав и одобрява предложения за привличането на изявени специалисти от практиката по реда на чл. 52, ал. 5;

4. (отм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.)

5. прави предложения пред общото събрание на факултета и/или органите за управление на висшето училище по въпроси, свързани с дейността и състоянието на факултета;

6. приема учебните програми на специалностите, за чието преподаване отговаря факултетът, и индивидуалните планове за обучение на студенти, докторанти и специализанти;

7. (доп. - ДВ, бр. 98 от 2018 г., в сила от 27.11.2018 г.) ежегодно одобрява и контролира учебната натовареност на членовете на академичния състав, включително и на привлечените изявени специалисти от практиката по т. 3;

8. препоръчва за отпечатване научни трудове, учебници, монографии и други творчески постижения в издателската база на висшето училище и следи за навременното им излизане от печат;

9. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) обсъжда и приема резултатите от атестирането на членовете на академичния състав на факултета и в случаите по чл. 58, ал. 1, т. 6 ги предлага на ректора за решение;

10. обсъжда, дава препоръки и взема решение по дейността на факултетните звена;

11. наблюдава състоянието на библиотечната и информационната база на факултета и взема мерки за нейното усъвършенстване;

12. взема решение по финансовите въпроси на факултета;

13. приема годишния отчет за преподавателската, научната и художествено-творческата дейност във факултета;

14. взема и други решения, свързани с дейността на факултета.

(9) Деканът:

1. ръководи факултета и го представлява;

2. по право е член на факултетния съвет и негов председател;

3. предлага на факултетния съвет кандидатури на хабилитирани лица за заместник-декани;

4. изпълнява функции, произтичащи от закона и от правилниците на висшето училище.

(10) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., отм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.)

(11) (Нова - ДВ, бр. 30 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) В медицинските факултети и факултетите по дентална медицина на висшите училища, освен дейността по ал. 1, може да се извършва лечебна и диагностична дейност при

провеждане на практическо обучение на студенти и докторанти по медицина, дентална медицина и фармация, следдипломно обучение на лекари и лекари по дентална медицина, както и при извършване на научна дейност.

(12) (Нова - ДВ, бр. 51 от 2025 г.) Разпоредбите на ал. 1 и 7 не се прилагат за факултети, които са открити и функционират по силата на международен договор.

Чл. 26а. (Нов - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) (1) Департаментът е основно звено на висшето училище за осигуряване на обучение по една или повече дисциплини, които не съставляват специалност. Департаментът има най-малко 14-членен академичен състав на основен трудов договор.

(2) Структурата на департамента, конституирането и функциите на неговите органи за управление се определят от правилника за дейността на висшето училище.

Чл. 26б. (Нов - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) (1) Институтът е основно звено на висшето училище, което обединява академичен състав за извършване на дългосрочна научноизследователска дейност.

(2) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Лицата, заемащи академични длъжности на основен трудов договор в институтите, съобразно тяхното направление на научноизследователска работа могат да осъществяват и учебна дейност по този договор до 50 на сто от норматива за учебна заетост по съответните специалности, определен за преподавателския състав на висшето училище.

(3) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Академичният съвет на висшето училище може да възложи на института провеждането на обучение по специалности, съответстващи на неговия научноизследователски профил, което се осигурява от не по-малко от 7-членен академичен състав на основен трудов договор в института.

(4) (Нова - ДВ, бр. 102 от 2022 г.) Институтите по ал. 1 може да бъдат обособявани и като самостоятелни юридически лица в структурата на висшето училище с акт на Министерския съвет по предложение на академичния съвет на висшето училище.

(5) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 102 от 2022 г.) Структурата на института, конституирането и функциите на неговите органи за управление се определят от академичния съвет на висшето училище.

(6) (Нова - ДВ, бр. 102 от 2022 г.) В случаите по ал. 4 с акта на Министерския съвет се определят наименованието и структурата на института, както и статутът на разпоредител с бюджет на ръководителя му, а взаимоотношенията на висшето училище с института, конституирането и функциите на неговите органи за управление се определят от академичния съвет на висшето училище в приетия от него правилник на института.

Чл. 26в. (Нов - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Филиалът е териториално изнесена структура на висшето

училище, която се създава в райони, където липсва съответна университетска структура, за да се удовлетворят потребности от обучение в определени професионални направления. Обучението се извършва само в направления, за които висшето училище е акредитирано.

(2) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Филиалът има най-малко 10-членен академичен състав на основен трудов договор, като хабилитираните лица към висшето училище провеждат за всяка специалност не по-малко от 70 на сто от лекционните курсове.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Съставът, структурата и органите за управление на филиала се определят от академичния съвет на висшето училище.

(4) (Отм., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Филиалът се ръководи от директор, който е хабилитирано лице и се избира от академичния съвет с мандат четири години.

Чл. 26г. (Нов - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Колежът е основно звено на висшето училище, което има академичен състав на основен трудов договор, който по всяка специалност провежда не по-малко от половината от аудиторните и практическите занятия. Хабилитираните лица на основен трудов договор провеждат за всяка специалност не по-малко от 50 на сто от лекционните курсове.

(2) Органи за управление на колежа са общото събрание, съветът на колежа и неговият директор. Те се избират с мандат четири години.

(3) Директорът е хабилитирано в съответната научна област лице.

(4) Структурата на колежа, конституирането и функциите на неговите органи за управление се определят в правилника за дейността на висшето училище.

Чл. 26д. (Нов - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) (1) Катедрата е звено на факултет, департамент, филиал или колеж, което осъществява учебна и научноизследователска (художествено-творческа) дейност по една или група сродни дисциплини. Катедрата включва най-малко 7-членен академичен състав на основен трудов договор във висшето училище.

(2) Органи за управление на катедрата са катедреният съвет и ръководителят на катедрата. Катедреният съвет се състои от членовете на академичния състав в катедрата, които са на основен трудов договор.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.)

(4) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Ръководителят на катедра е хабилитирано лице с резултати в съответното научно направление на катедрата, което се избира с тайно гласуване за срок четири години от катедрения съвет, като изборът се утвърждава от съвета на основното звено на филиала или на самостоятелния колеж. Длъжността се заема по основен трудов договор, сключен с ректора на висшето училище.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 54 от 2000 г., нова - ДВ, бр. 53 от 2002 г.) Ръководителят на катедра по клинична дисциплина във висшите медицински училища ръководи и контролира учебната, научноизследователската дейност и

координира лечебно-диагностичната дейност на съответната клиника в университетската болница.

(6) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Изискването по ал. 1 за броя на членовете на академичния състав не се прилага за катедрите, които провеждат обучение в областта на висшето образование "Изкуства". Това изискване не се прилага и при създаването на катедри по нови учебно-научни направления за срок до 5 години от тяхното създаване.

Чл. 27. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Общото събрание на висшето училище се състои от представители на академичния състав на основен трудов договор, на административния персонал и на студентите и докторантите от всички негови звена.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Членовете, представляващи академичния състав, са не по-малко от 75 на сто и не повече от 84 на сто от състава на общото събрание, като не по-малко от една четвърт от тях са нехабилитирани преподаватели; членовете, представляващи студентите и докторантите, са не по-малко от 15 на сто от състава на общото събрание; членовете, представляващи административния персонал, са не повече от 5 на сто от състава на общото събрание, като имат поне един представител.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Общият брой на членовете на Общото събрание и процедурата за избирането им се определят в Правилника за дейността на висшето училище, а процедурата за избор на представители на студентите и докторантите - в правилника за организацията и дейността на студентския съвет.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.)

Чл. 28. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Общото събрание на висшето училище се свиква най-малко веднъж годишно от неговия председател по решение на академичния съвет, по искане на ректора или на една четвърт от списъчния състав на общото събрание.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Общото събрание на новооткрито висше училище се свиква от временно изпълняващия длъжността ректор.

(3) Общото събрание взема решения с обикновено мнозинство от присъстващите с изключение на приемането на Правилника за дейността на висшето училище и промените в него, за което се изисква мнозинство по списъчния състав на Общото събрание.

Чл. 29. (1) (Предишен текст на чл. 29, доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Общото събрание на висшето училище:

1. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) избира за срока на мандата си с тайно гласуване председател и заместник-председател на общото събрание измежду хабилитираните членове;

2. приема или изменя Правилника за дейността на висшето училище;

3. (нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) определя броя на членовете на контролния съвет и избира с тайно гласуване за срока на мандата си председател, заместник-председател и членовете на контролния съвет;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) избира с тайно гласуване ректор и - за държавните висши училища, предлага на министъра на образованието и науката сключването на договор по чл. 10, ал. 2, т. 10;

5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) определя числеността на академичния съвет и избира с тайно гласуване неговите членове;

6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) обсъжда и приема годишния доклад на ректора за състоянието на висшето училище, както и заключителния отчет в края на мандата за периода на управление;

7. (нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) се представлява от неговия председател.

(2) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Председателят на общото събрание представлява висшето училище по трудовото правоотношение за заеманата от ректора академична длъжност.

Чл. 30. (1) Академичният съвет е орган за ръководство на учебната и научната дейност на висшето училище, който:

1. (доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) определя образователната политика на висшето училище в съответствие с утвърдената политика по чл. 10, ал. 2, т. 9 за държавните висши училища, приема мандатната програма и контролира нейното изпълнение;

2. (доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) приема ежегоден отчет за резултатите от дейността и годишен доклад с финансовите и натуралните показатели на висшето училище;

3. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) прави предложения в случаите по чл. 9, ал. 3, т. 3;

3а. (нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) взема решения за създаване, преобразуване или закриване на департаменти, катедри и обслужващи звена на висшето училище;

4. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) определя специалностите, формите и степените, по които се провежда обучение, и ежегодно заявява, съответно предлага на министъра на образованието и науката броя на студентите и докторантите по чл. 9, ал. 3, т. 6, букви "а" и "б";

5. утвърждава или променя квалификационните характеристики и учебните планове за подготовка на специалисти по образователните степени или в колежите на висшето училище;

6. определя научната политика на висшето училище и решава основни въпроси на организацията и съдържанието на научноизследователската дейност;

7. определя структурния състав на общото събрание и организацията за избор на неговите членове;

8. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) приема правилник за атестирането на академичния състав;

9. избира заместник-ректори по предложение на ректора;

10. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) взема решение за:

а) сдружаване с български и/или чуждестранни висши училища за осъществяване на съвместно обучение на студенти, докторанти и специализанти, на учебна дейност и обучение през целия живот и на образователен франчайз, както и за сдружаване с висши училища и други организации в страната и чужбина при изпълнение на дейностите по чл. 21, ал. 1, т. 8;

б) (доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) сключване на договори за съвместна учебна дейност и за осъществяване на съвместни образователни програми с чуждестранни висши училища, за откриване на звена в чужбина, включително на поделения на висши училища в чужбина, както и на договори за съвместна научноизследователска, художественотворческа, проектна и иновационна и други форми на съвместна дейност с чуждестранни висши училища и организации, признати по законодателството на съответната държава;

в) членуване в международни организации;

г) (изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) сключване на споразумения по чл. 21, ал. 1, т. 16;

11. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) ежегодно приема бюджета на висшето училище и контролира неговото изпълнение;

12. (нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) ежегодно предлага на министъра на образованието и науката размера на таксите по чл. 9, ал. 3, т. 7 за кандидатстване и за обучение на студенти и докторанти. За някои категории студенти и докторанти академичният съвет може да определи такси в намален размер от утвърдените от Министерския съвет;

13. (отм. - ДВ, бр. 83 от 2005 г., в сила от 18.10.2005 г., предишна т. 12 - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) присъжда почетното звание "доктор хонорис кауза";

14. приема правилници за определени учебни, научни, творчески или научно-производствени дейности на висшето училище;

15. (нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) утвърждава система за оценяване и поддържане на качеството на обучението и на академичния състав във висшето училище в съответствие с чл. 6, ал. 4 и осъществява контрол по нейното прилагане и усъвършенстване;

15а. (нова - ДВ, бр. 86 от 2018 г., в сила от 19.01.2019 г.) взема решение за учредяване на спортен клуб по чл. 43, ал. 1, т. 1 от Закона за физическото възпитание и спорта и приема правилник за организацията и дейността му;

16. (нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) избира членове на съвета на настоятелите;

17. (нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) взема решение за сдружаване с други лица, както и за създаване на търговски дружества за целите на стопанската реализация на резултати от научни изследвания и обекти на интелектуалната собственост при условията и по реда, определени с акта по чл. 21, ал. 1, т. 15;

18. (нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) определя реда за съгласуване на проектите на училищни учебни планове и на учебни програми по учебните предмети и/или модули от профилираната, професионалната и специализираната подготовка в случаите по чл. 21, ал. 1, т. 16.

(2) (Нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Академичният съвет се състои от 25 до 45 членове и включва представители на академичния състав, работещи на основен трудов договор с висшето училище, студенти, докторанти и служители.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Членовете, представляващи академичния състав, са не по-малко от 75 на сто и не повече от 83 на сто от състава на академичния съвет по ал. 2, като не по-малко от една четвърт от тях са нехабилитирани преподаватели; членовете, представляващи студентите и докторантите, са не по-малко от 15 на сто от състава на академичния съвет; членовете, представляващи служителите, са не повече от 5 на сто от състава на академичния съвет, като имат поне един представител.

(4) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Само ректорът е по право член на академичния съвет.

(5) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) В държавните висши училища в академичния съвет с право на глас участват и членовете на съвета на настоятелите.

Чл. 31. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) За ректор, декан и директор на филиал, департамент или колеж се избират хабилитирани лица, които работят на основен трудов договор във висшето училище. С избрания ректор на държавно висше училище се сключва договор за управление по чл. 10, ал. 2, т. 10, а с избраните декан, директор на департамент, филиал и колеж, ръководител на катедра и техните заместници се сключва съответно споразумение по чл. 32, ал. 1, т. 3.

(2) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Договорът за управление по ал. 1 съдържа:

1. задълженията на страните за изпълнението на политиката за развитие на висшето училище;

2. конкретни механизми и показатели за изпълнение на политиката за развитие на висшето училище;

3. задължението на страните да осъществяват текуща комуникация по всички въпроси, свързани с изпълнението на приетата мандатна програма на ректора, в цялост и поотделно за всяка година, както и относно съответствието ѝ с политиката за развитие на висшето училище;

4. задължението на ректора да отчита пред министъра на образованието и науката резултатите от изпълнението на политиката за развитие на висшето училище, за финансовото състояние на висшето училище и за съществуващите проблеми и мерките за тяхното решаване.

(3) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Договорът за управление с ректора се прекратява при:

1. прекратяване на мандата му по чл. 35;

2. назначаване на временно изпълняващ длъжността ректор при условията на чл. 10, ал. 2, т. 6, буква "г"; в тези случаи мандатът на ректора се прекратява предсрочно;

3. навършване на 65-годишна възраст.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г., предишна ал. 2, доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Лицата, избирани на ръководните длъжности ректор, декан, директор на департамент, филиал и колеж, ръководител на катедра и техните заместници, не могат да бъдат избирани за повече от два последователни мандата на една и съща длъжност.

(5) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 54 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 83 от 2005 г., в сила от 18.10.2005 г., предишна ал. 3, изм. и доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Мандатът на лицата по ал. 4 се прекратява предсрочно, освен случаите по чл. 35, и при навършване на 65-годишна възраст. Органът, който ги е избрал, провежда частичен избор в срок до 2 месеца.

(6) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 54 от 2000 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) При предсрочно освобождаване за един мандат се смята времето, в което лицето е заемало съответната ръководна длъжност повече от две години.

(7) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) На ръководна длъжност не може да бъдат избирани лица, чиято възраст към датата на избора не позволява да изпълнят поне половината от законоустановения мандат до навършване на 65-годишна възраст.

Чл. 32. (1) (Предишен текст на чл. 32, изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.)

Ректорът:

1. представлява висшето училище;

2. по право е член на академичния съвет и негов председател;

3. (доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) сключва и прекратява трудови договори, а с избрания декан и директор на департамент, филиал, колеж и с ръководител на катедра и техните заместници сключва съответно допълнително споразумение по чл. 119 и 107 от Кодекса на труда;

4. (доп. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) решава окончателно всички въпроси, свързани с приемането, отписването и преместването на студенти, докторанти и специализанти;

5. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) подготвя и предлага за приемане от академичния съвет годишния отчет на висшето училище, годишния доклад с финансовите и натуралните показатели на висшето училище, както и резултатите от функционирането на вътрешната система за оценяване и поддържане качеството на обучението; отчетите и годишният доклад с финансовите и натуралните показатели на висшето училище се публикуват, включително и на интернет страницата на висшето училище в тримесечен срок от приемането им;

6. предлага на академичния съвет кандидатурите на хабилитирани преподаватели за избор на един или повече заместник-ректори;

7. (нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) назначава и освобождава помощник-ректор, който може да не е член на академичния състав на висшето училище;

8. (нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишна т. 7 - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) при необходимост може да свиква органите за управление на основните звена и филиалите на висшето училище;

9. (нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., предишна т. 8 - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) назначава за срок до три месеца на незаети изборни длъжности временно изпълняващи длъжностите;

10. (нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) предлага на академичния съвет създаване, преобразуване или закриване на департаменти, катедри и обслужващи звена;

11. (нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) взема решение за признаване на висше образование, придобито в чужбина, с цел продължаване на образованието във висшето училище въз основа на доклад на комисия;

12. (нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) подготвя и представя ежегоден отчет до министъра на образованието и науката за изпълнението на задълженията по договора за управление;

13. (нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) представя ежегодно на общото събрание отчет за работата си и за резултатите от изпълнението на политиката за развитие на висшето училище, за финансовото състояние на висшето училище, за съществуващите проблеми и мерки за тяхното решаване;

14. (предишна т. 9 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., предишна т. 9 - ДВ, бр. 41 от 2007 г., предишна т. 10, изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) изпълнява други функции, произтичащи от законите, от политиката за развитие на висшето училище и от решенията на общото събрание или на академичния съвет.

(2) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) След изтичане на срока по чл. 24, ал. 4 и в случаите по чл. 31, ал. 4 и 5 ректорът не представлява висшето училище и не може да упражнява правомощията по ал. 1.

(3) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) В началото на своя мандат ректорът представя мандатна програма, включваща и система от мерки за изпълнение на политиката за развитие на висшето училище, която се приема от академичния съвет, а в края на мандата представя на Общото събрание отчет за целия период на управление.

Чл. 33. (1) Заместник-ректорът:

1. подпомага дейността на ректора и има право да го представлява в случаите, когато е упълномощен от него;

2. организира и носи отговорност за работата на определено направление в дейността на висшето училище;

3. участва в заседанията на академичния съвет с право на съвещателен глас, ако не е избран за негов член от Общото събрание.

(2) Мандатът на заместник-ректора приключва заедно с мандата на ректора, който го е предложил за избор от академичния съвет.

Чл. 33а. (Нов - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Помощник-ректорът подпомага ректора по въпроси, свързани с административното и финансовото управление, както и с управлението на имуществото на висшето училище.

Чл. 34. Висшите училища създават по своя преценка помощни консултативни органи. Условието и редът за тяхното създаване се регламентират в правилниците на висшето училище.

Чл. 34а. (Нов - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) (1) Орган за вътрешен контрол върху дейността на висшето училище е контролният съвет.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Контролният съвет се състои от председател, заместник-председател и членове, от които един е представител на студентския съвет, а останалите са хабилитирани лица. Членовете на контролния съвет не могат да бъдат:

1. членове на академичния съвет на висшето училище;

2. (доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) заместник-ректори, помощник-ректор, декани или директори на основни звена и филиали.

(3) Контролният съвет:

1. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) проверява законосъобразността на изборите за ръководни органи на висшето училище, на неговите основни звена и/или филиали в едномесечен срок от провеждането им и докладва на академичния съвет за резултатите от проверката;

2. изготвя становище по проекта на бюджет на висшето училище и изпълнението му и ги докладва пред академичния съвет и общото събрание;

3. участва в проверките по чл. 58а;

4. докладва за своята дейност пред общото събрание най-малко веднъж годишно.

(4) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Контролният съвет осъществява дейността си съгласно правилник, приет от общото събрание на висшето училище.

Чл. 35. (1) (Предишен текст на чл. 35 - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Ректорът, заместник-ректорите, деканите и ръководителите на звена, както и членове на академичния съвет и на факултетния съвет във висше училище се освобождават по тяхно желание или могат да бъдат отзовани преди изтичане на мандата с решение на органа, който ги е избирал, прието с мнозинство повече от половината от списъчния му състав.

(2) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г., доп. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Мандатът на едноличните органи за управление по ал. 1 се прекратява предсрочно, когато бъдат освободени от длъжностите по чл. 48, а мандатът на ректора - и в случаите по чл. 31, ал. 3, т. 2.

Чл. 35а. (Нов - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) (1) Към всяко държавно висше училище се създава съвет на настоятелите.

(2) Съветът на настоятелите подпомага висшето училище за осъществяване на ефективно и прозрачно управление и за предоставяне на качествено образование и обучение.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Съветът на настоятелите се състои от 8 членове - дарители на висшето училище, личности с активна обществена позиция, представители на работодатели, на съсловни,

браншови и професионални организации, представители на студентския съвет, на общината, в която е седалището на висшето училище, и на министъра на образованието и науката.

(4) Не могат да бъдат членове на съвета на настоятелите:

1. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) президентът, вицепрезидентът, народни представители, министри, заместник-министри, председатели на държавни агенции и техните заместници, членове на държавни комисии, изпълнителни директори на изпълнителни агенции и техните заместници, областни управители, заместник областни управители, общински съветници, кметове, кметски наместници, ръководители на държавни институции, създадени със закон или с акт на Министерския съвет, които имат функции във връзка с осъществяването на изпълнителната власт, и техните заместници;

2. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) членове на ръководни органи на политически партии;

3. членове на академичния състав и административния персонал на висшето училище, с изключение на лицата, заемали длъжността ректор на висшето училище.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Петима от членовете на съвета на настоятелите се избират от академичния съвет по предложение на ректора, а останалите трима се определят съответно от министъра на образованието и науката, от кмета на общината, в която е седалището на висшето училище, и от студентския съвет.

(6) Съветът на настоятелите избира председател измежду своите членове.

Чл. 35б. (Нов - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Съветът на настоятелите дава становище по:

1. основни въпроси, свързани с развитието на висшето училище;

2. проекта на мандатната програма;

3. проекта на бюджет на висшето училище;

4. проекти за приемане, изменение и допълнение на правилника на висшето училище;

5. (доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) проектите на заявките и предложенията по чл. 30, ал. 1, т. 4 и 12 за броя на приеманите за обучение студенти и докторанти и за размера на таксите за кандидатстване и за обучение;

6. годишния доклад за състоянието на висшето училище, годишния доклад с финансовите и натуралните показатели на висшето училище, годишния финансов отчет и отчета за изпълнението на приходната и разходната част на бюджета;

7. предложения за учредяване на стипендии от висшето училище;

8. (нова - ДВ, бр. 98 от 2018 г., в сила от 27.11.2018 г.) предложения за обновяване на учебните планове и програми, внесени от представители на работодателите.

Чл. 35в. (Нов - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) (1) Съветът на настоятелите заседава не по-малко от веднъж на три месеца.

(2) Съветът на настоятелите се свиква на заседание от председателя на съвета по негова инициатива, по искане на всеки от членовете или на ректора на висшето училище.

(3) Съветът на настоятелите приема правила за своята работа.

(4) Членовете на съвета на настоятелите не получават възнаграждение за дейността си.

Чл. 36. (1) (Предишен текст на чл. 36 - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Частните висши училища могат да имат и друга структура, начин на управление и определяне на ръководните органи, при условие че с това не се нарушават академичните свободи.

(2) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Териториално изнесените звена на частните висши училища в страната и в чужбина се откриват след положителна оценка на съответния проект от Националната агенция за оценяване и акредитация.

Чл. 36а. (Нов - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Заседанията на колективните органи за управление на висшето училище, на неговите основни звена и/или филиали са редовни, ако присъстват две трети от списъчния състав на членовете им.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) При определяне на кворума по ал. 1 от списъчния състав се изключват лицата в отпуск при временна нетрудоспособност, поради бременност, раждане и осиновяване и за отглеждане на малко дете или в командировка извън страната, както и членовете на съвета на настоятелите, които не присъстват на заседанието. Общият брой на тези лица не може да бъде повече от една четвърт от броя на лицата в списъчния състав.

(3) Решенията на колективните органи за управление се вземат с обикновено мнозинство, освен ако в закона е уредено друго.

(4) При промени в броя на членовете на колективния орган, водещи до нарушаване на определените в закона и в правилниците квоти, преди следващото заседание се провеждат частични избори.

Чл. 37. (Доп. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Всички въпроси на устройството и дейността на висшето училище, неуредени в закона, се регламентират с Правилника за дейността на висшето училище и други негови правилници.

Чл. 38. (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 12.07.2006 г.) Актовете на органите за управление на висшето училище могат да се обжалват пред съда по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Глава пета.

СТРУКТУРА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС ВЪВ ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА

Чл. 39. (1) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Учебният процес в българските висши училища се провежда само в техни основни звена и филиали, разкрити по реда на чл. 9, ал. 2, т. 1 и ал. 3, т. 3, или в съответните организационни структури, признати по законодателството на държавата, където се провежда обучението, когато учебният процес се извършва в чужбина от чуждестранно висше училище по договор за съвместна учебна дейност или за образователен франчайз. Учебен процес може да се провежда и в подразделения на висшите училища в чужбина, открити по реда на този закон, в които обучението по специалностите от професионалните направления и специалностите от регулираните професии се осигурява от академичния състав на съответния факултет.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., предишен текст на чл. 39 - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Учебният процес във висшите училища се провежда по учебна документация за всяка специалност, която обхваща квалификационни характеристики по степени, учебен план, учебни програми на изучаваните дисциплини и ежегоден график на учебния процес.

Чл. 40. (1) Учебното съдържание по всяка дисциплина се организира в относително обособени части.

(2) Всяка част следва да включва минимум 15 академични часа аудиторна заетост. Академичният час е с продължителност 45 минути.

Чл. 41. (1) Във висшите училища обучението се извършва по задължителни, избираеми и факултативни дисциплини.

(2) Висшите училища осигуряват за всеки студент възможности за избор на учебни дисциплини в рамките на утвърдения учебен план.

Чл. 42. (1) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Системата на висшето образование организира обучение след завършено средно образование и се състои от следните степени:

1. образователно-квалификационна степен "бакалавър", за придобиването на която в съответствие с учебния план се изискват:

а) не по-малко от 180 кредита със срок на обучение не по-малък от три години - "професионален бакалавър по ...";

б) не по-малко от 240 кредита със срок на обучение не по-малък от 4 години - "бакалавър";

2. образователно-квалификационна степен "магистър", за придобиването на която се изискват:

а) не по-малко от 300 кредита съгласно учебния план със срок на обучение не по-малък от 5 години;

б) не по-малко от 120 кредита след придобита образователно-квалификационна степен "бакалавър" по т. 1, буква "а";

в) не по-малко от 60 кредита след придобита образователно-квалификационна степен "бакалавър" по т. 1, буква "б".

3. (нова - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 04.05.2018 г.) трета степен - след придобита образователно-квалификационна степен "магистър", със срок на подготовка и самостоятелна научноизследователска работа, определен в чл. 8, ал. 2 от Закона за развитието на академичния състав в Република България, като на завършилите се присъжда образователна и научна степен "доктор".

(2) (Нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Обучението в степента "бакалавър" по ал. 1, т. 1 в съответствие с учебния план осигурява широкопрофилна подготовка или специализирана професионална подготовка по професионални направления и специалности.

(3) (Нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Обучението в степента "магистър" осигурява задълбочена фундаментална подготовка, съчетана с профилиране в определена специалност.

(4) (Нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., попр. - ДВ, бр. 66 от 1999 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) Обучението в образователната и научна степен "доктор" се осъществява по докторски програми.

(5) (Предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Колежите по чл. 17, ал. 7 и 8 провеждат обучение в образователно-квалификационна степен "бакалавър" по ал. 1, т. 1, буква "а", което осигурява специализирана професионална подготовка по съответните професионални направления и специалности.

(6) (Нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Лицата, придобили образователно-квалификационна степен "бакалавър" по реда на ал. 5, могат да продължат образованието си в образователно-квалификационна степен "магистър" само в същото професионално направление при условия и по ред, определени в правилника на висшето училище или в държавните изисквания.

(7) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) В съответствие с образователната традиция и особеностите на обучението отделните образователни степени за различни специалности могат да имат и специфични названия. Названията се утвърждават от министъра на образованието и науката.

(8) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., предишна ал. 7 - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Диплома за завършена степен съгласно чл. 7 се присъжда след успешно изпълнение на всички задължения, предвидени по учебен план, независимо от календарния срок на обучение.

(9) (Предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., предишна ал. 8 - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Висшите училища създават възможности и определят условията за:

1. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г.) придобиване на втора или на нова специалност в рамките на обучението по една образователна степен при спазване на изискванията на ал. 7;

2. (нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) преминаване от обучение в една образователна степен към обучение в друга;

3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) придобиване на по-висока образователна степен;

4. (предишна т. 3, изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) предсрочно завършване на обучението при желание от страна на обучаваните;

5. (предишна т. 4, изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г.) придобиване на нова специалност при спазване на изискванията на ал. 7;

6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) частично обучение на български и чуждестранни студенти в избрано от тях висше училище, факултет или специалност;

7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) преместване на студенти в друго висше училище, факултет, специалност и форма на обучение;

8. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) прекъсване на обучението от страна на студентите, докторантите и специализантите, както и продължаването му след това;

9. (нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) избор на преподавател от студентите, когато по една дисциплина обучението се води от повече от един преподавател.

(10) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., предишна ал. 9 - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Формите на обучение във висшето училище са редовни, задочни, вечерни и дистанционни.

(11) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишна ал. 10 - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Дистанционно обучение се осъществява само от висши училища, получили акредитация и създадени при условия и по ред, определени от този закон.

Чл. 42а. (Нов - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) (1) Българските висши училища могат да сключват помежду си споразумения за извършване на съвместно обучение на студенти по специалност от нерегулирана професия.

(2) Споразуменията по ал. 1, както и измененията в тях влизат в сила след одобряването им от министъра на образованието и науката.

(3) Обучението по ал. 1 се осъществява при координацията на едно от партниращите си висши училища, в рамките на чиято програмна акредитация е открита специалността, в която се провежда съвместното обучение на студентите.

(4) Координиращото висше училище трябва да има програмна акредитация за професионалното направление на специалността, по която се извършва съвместното обучение, а останалите висши училища-партньори участват в обучението по дисциплини от специалности в акредитирани при тях професионални направления и/или специалности от регулираните професии.

(5) Не по-малко от половината от целия курс на обучение трябва да включва дисциплини, свързани с професионалното направление, в което е открита специалността.

(6) Първият период от обучението по ал. 1 се провежда от координиращото висше училище.

(7) Когато обучението е на места, утвърдени по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви "а" и "б", студентите се приемат в рамките на утвърдения брой за съответното професионално направление на координиращото висше училище, като в акта на Министерския съвет изрично се посочва броят на приеманите студенти за съвместно обучение.

(8) Студентите се вписват в регистъра по чл. 10, ал. 2, т. 3, буква "в" като студенти на координиращото висше училище, като при условия и по ред, определени в наредбата за водене на съответния регистър по чл. 10, ал. 5, се отбелязват и висшите училища-партньори.

(9) Образецът на дипломата за завършена степен на висше образование и съвместната учебна документация за обучението по специалността се утвърждават от органите за управление на всички висши училища-партньори.

(10) Индивидуалната документация за преминалите от студентите периоди на обучение се води от координиращото висше училище.

(11) Средствата за издръжка на обучението на студентите при обучение по ал. 1 се определят при условията и по реда на глава единадесета, предоставят се чрез координиращото висше училище и се разпределят между висшите училища, осъществяващи обучението, в зависимост от задълженията им съгласно подписаното между тях споразумение.

(12) Дипломата за завършена степен на висше образование, европейското дипломно приложение, свидетелството за професионална квалификация и другите основни документи, издадени при обучението по ал. 1, се изготвят в съответствие с наредбата по чл. 7, ал. 1 и се подписват от ректора на координиращото висше училище или от всички ректори на висшите училища-партньори при съвместното обучение, съгласно уговореното в споразумението по ал. 1. Издадените дипломи на студентите се регистрират в регистъра по чл. 10, ал. 2, т. 3, буква "в" от координиращото висше училище.

(13) Споразумението по ал. 1 задължително съдържа:

1. висшите училища-партньори по споразумението и определеното от тях за координиращо;

2. специалността, по която ще се осъществява обучението по ал. 1, професионалното направление, в което е открита, и професионалните направления с обучение по дисциплини от специалности, в които ще участват висшите училища-партньори;

3. учебната година, от която ще се осъществява обучението по ал. 1;

4. правата и задълженията на висшите училища-партньори по отношение

на:

а) приема на студентите;

б) периодите на обучение в различните висши училища-партньори;

в) разпределението на обучението по учебен план и мястото му на провеждане;

г) разпределението на съдържанието на учебните програми между висшите училища-партньори;

д) разпределението на средствата за издръжка на обучението на студентите;

е) механизма за формиране на предлаганата такса за обучението по ал. 1 при спазване на разпоредбите на този закон и механизма за разпределяне на средствата от такси за обучение между висшите училища-партньори;

ж) издаването на дипломата за завършена степен на висше образование и другите основни документи, издавани в резултат на съвместното обучение.

Чл. 43. (1) Висшите училища могат да провеждат обучение за повишаване на квалификацията.

(2) Обучението за повишаване на квалификацията се провежда по учебна документация, изискванията към която се определят в правилниците на висшето училище.

(3) Обучението за повишаване на квалификацията не е основание за придобиване на образователна степен или специалност.

Чл. 44. (1) Висшите училища чрез свои правилници определят начина на провеждане на изпитните процедури.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Формите за проверка и за оценка на знанията и уменията на студентите се определят в учебните планове и програми. Основна форма на оценяване на знанията са изпитите, които са писмени, освен когато спецификата на учебната дисциплина и/или модул изисква друго. Писмените материали от проверката на знанията и уменията се съхраняват за срок не по-малък от една година от провеждането ѝ.

(3) Знанията и уменията на студентите се оценяват по шестобална система, която включва: отличен (6,00), много добър (5,00), добър (4,00), среден (3,00) и слаб (2,00).

(4) За успешно положен се смята изпитът, оценен най-малко със среден (3,00).

(5) Висшето училище може да въведе чрез своите правилници и друга система за оценяване, като се осигури сравнимост на оценките с тези, посочени в ал. 3.

Чл. 44а. (Нов - ДВ, бр. 48 от 2004 г., в сила от учебната 2004 - 2005 г.) (1) За оценка на придобитите по време на обучението знания и умения на студентите висшите училища осигуряват система за натрупване и трансфер на кредити.

(2) Целта на системата е да осигури на студентите възможност за изборност на дисциплини, самостоятелна работа и мобилност на основата на взаимно признаване на отделни периоди на обучение, които отговарят на част от учебния план на специалността и образователно-квалификационната степен.

(3) Кредитите са оценка на задълженията, които студентите трябва да изпълнят по дадена дисциплина или модул като част от общите задължения, необходими за успешно завършване на една учебна година или семестър.

(4) По всяка дисциплина кредитите се формират от хорариум от лекции и от практически и семинарни упражнения, самостоятелна работа (в лаборатории, библиотеки, курсови, домашни работи и други), положени изпити и други форми на оценяване, определени от висшето училище. Кредити могат да се присъждат и за участие в практика и за защитена курсова или дипломна работа, когато тези дейности са част от учебния план.

(5) Кредитите по ал. 3 се присъждат на студенти, които са завършили успешно съответната учебна дисциплина и/или модул чрез полагане на изпит или друг начин на оценяване, определен по реда на чл. 44, ал. 5.

(6) Системата по ал. 1 се основава на 60 кредита за учебна година или 30 кредита за семестър, разпределени по учебни дисциплини и/или модули съгласно

учебния план на специалността и образователно-квалификационната степен, или на друг съвместим с тази система брой кредити.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Условието и редът за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити се определят с наредба на министъра на образованието и науката.

Чл. 44б. (Нов - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) (1) За продължаване на обучението по специалност от регулирана професия може да се признават завършени периоди на обучение и присъдени кредити само от проведено обучение по същата специалност от регулирана професия и в същата степен на висше образование.

(2) Не се допуска обучение в съкратени срокове по специалности от регулирани професии, освен ако това е предвидено изрично в държавните изисквания за придобиване на висше образование по съответната специалност от регулирана професия.

Чл. 45. (1) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Обучението по всяка специалност на образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър" завършва с държавен изпит или със защита на дипломна работа.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2018 г., в сила от 27.11.2018 г.) Държавният изпит или защитата на дипломната работа се провежда съгласно държавните изисквания за дипломиране пред държавна комисия от хабилитирани преподаватели. По изключение в състава на комисията могат да участват и преподаватели с образователна и научна степен "доктор". В комисията се включват и външни за висшето училище лица, включително и представители на работодателите.

Чл. 46. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Висшето училище има право да провежда обучение в образователната и научна степен "доктор" само по акредитирани професионални направления и специалности от регулираните професии при условията на чл. 80, ал. 2.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Докторантурата се осъществява по индивидуален учебен план и включва подготовка и полагане на изпити, научноизследователска, педагогическа дейност и защита на дисертационен труд.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Факултетният, съответно научният съвет на основното звено, което обучава докторанта, избира научния му ръководител, утвърждава учебния план и ежегодно го атестира.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Ръководител на докторант може да бъде хабилитирано лице или доктор на науките. Ръководител на докторант може да бъде и изследовател, който отговаря на изискванията на чл. 2б, ал. 1 и 5 от Закона за развитието на академичния състав в Република България за заемане на академичната длъжност "професор" или "доцент" в съответното професионално направление.

(5) (Нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Докторантурата може да се осъществява и чрез самостоятелна подготовка, за която се осигурява обучение в съответствие с другите форми на докторантура.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 38 от 2010 г.) Образователната и научна степен "доктор" се дава на докторант, който е положил изпитите, предвидени в учебния план, и е защитил дисертационен труд при условията и по реда на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

Чл. 47. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 1999 г., доп. - ДВ, бр. 70 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) В Българската академия на науките, Селскостопанската академия, националните центрове по проблемите на общественото здраве и други научни организации може да се провежда обучение по образователната и научна степен "доктор" по докторски програми, които са получили акредитация с оценка от 8,00 до 10,00, и при условията на чл. 46, ал. 2, 4 и 6.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Научният съвет на звеното, което обучава докторанта, избира научния му ръководител, утвърждава учебния му план и ежегодно го атестира.

(3) Докторантите в научните организации се ползват със статута и правата по чл. 67 и 70.

Глава шеста.

АКАДЕМИЧЕН СЪСТАВ НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА (ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 60 ОТ 1999 Г., В СИЛА ОТ 02.07.1999 Г.)

Чл. 48. (1) Длъжностите на научно-преподавателския състав във висшите училища са:

1. за хабилитирани преподаватели - доцент и професор;

2. (изм. - ДВ, бр. 38 от 2010 г.) за нехабилитирани преподаватели - асистент и главен асистент.

(2) Длъжностите на нехабилитираните лица, на които се възлага само преподавателска дейност за неспециалисти по езиково обучение, спорт, изкуство и други, са преподавател и старши преподавател.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 38 от 2010 г.) Академичните длъжности "асистент", "главен асистент", "доцент" и "професор" се заемат при условията и по реда на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на правилниците на висшите училища.

(4) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2002 г.) Длъжностите на научно-преподавателския състав включват и длъжностите на хабилитираните и нехабилитираните преподаватели, които работят в университетските болници.

Чл. 49. (Доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., отм. - ДВ, бр. 38 от 2010 г.)

Чл. 50. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Решенията за обявяване на конкурси за заемане на длъжностите по чл. 48 се вземат от академичния съвет по предложения на основните звена и/или филиалите на висшето училище.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 38 от 2010 г.) Конкурсите за хабилитирани преподаватели се обявяват в "Държавен вестник" най-малко два месеца преди крайния срок за подаване на документите за участие в конкурса.

(3) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2002 г.) Решенията за обявяване на конкурси за длъжностите по чл. 48, ал. 1 в университетските болници се вземат от академичния съвет на съответното висше медицинско училище, съгласувано с управителя или изпълнителния директор на болницата.

Чл. 51. (Отм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.)

Чл. 52. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) С решение на факултетен съвет на висшето училище учени и преподаватели от страната и от чужбина могат да се привличат за научно-преподавателска дейност за определен срок като гост-преподаватели.

(2) Привличането на гост-преподаватели се извършва без конкурс.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Отношенията на гост-преподавателя с висшето училище се уреждат с договор за срок не повече от една година, който може да бъде подновяван.

(4) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Висшите училища имат право да привличат и хонорувани преподаватели при условия и по ред, определени с правилника за дейността на висшето училище.

(5) (Нова - ДВ, бр. 98 от 2018 г., в сила от 27.11.2018 г.) Висшите училища имат право да привличат изявени специалисти от практиката с решение на съответния факултетен съвет при условия и по ред, определени в правилника за дейността на висшето училище.

Чл. 53. (1) (Доп. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) За подпомагане на научноизследователската работа и художествено-творческата дейност висшето училище назначава изследователи, специалисти и експерти.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 38 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 04.05.2018 г.) Условията и редът за назначаване на тези лица, както и конкретните названия на длъжностите им се определят в съответствие със Закона за развитието на академичния състав в Република България и правилниците на висшето училище.

Чл. 54. (Изм. - ДВ, бр. 58 от 1997 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., доп. - ДВ, бр. 101 от 2010 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Длъжностите по чл. 48, ал. 1 с изключение на длъжността "асистент" и на случаите на удължаване по § 11 от преходните и заключителните разпоредби се заемат с трудов договор за неопределено време.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Длъжностите по чл. 48, ал. 2 се заемат със срочни или трудови договори за неопределено време при условия и по ред, определени в правилниците на висшето училище.

(3) (Нова - ДВ, бр. 101 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г., доп. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Длъжността "асистент" се заема със срочен трудов договор за срок не по-дълъг от 5 години. В този срок не се включва времето, през което лицето ползва отпуски поради бременност и раждане, при осиновяване, за отглеждане на малко дете и при смърт или тежко заболяване на родител или осиновител при условията и по реда, предвидени в чл. 163 - 164б, 167 и 167а от Кодекса на труда, или отпуск поради тежко заболяване, довело до отсъствие повече от три месеца.

(4) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 58 от 1997 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Трудовите правоотношения между висшето училище и лицето, спечелило конкурса, възникват от деня на утвърждаване на избора. В едномесечен срок от утвърждаването на избора ректорът сключва трудовия договор.

Чл. 55. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Членовете на академичния състав във висшите училища имат право:

1. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) да избират и да бъдат избирани в ръководните органи на висшето училище, ако не са преподаватели по чл. 52;

2. да разработват и да преподават учебното съдържание на своята дисциплина свободно и в съответствие с изискванията на учебния план и учебните програми;

3. свободно да провеждат, съобразно своите интереси, научни изследвания и да публикуват резултатите от тях;

4. да извършват консултантски и други услуги, свързани с предмета на дейността им във висшето училище, при условия и по ред, определени в правилниците на висшето училище;

5. да ползват цялата база и възможности на висшето училище за научното си израстване;

6. (нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) да популяризират резултатите от собствените изследвания и от постиженията на световната наука по съответните основни области на науката.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Преподавателите по чл. 48, ал. 1 имат право на всеки 7 години да ползват до една академична година за творческото си развитие. През тази година на тях не им се възлага учебна заетост. Във времето за творческо развитие се включват и специализациите извън висшето училище с продължителност повече от три месеца. Решението се взема от факултетния съвет.

Чл. 56. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Членовете на академичния състав са длъжни:

1. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) да изпълняват задълженията си в съответствие с кратка характеристика или описание на работата по чл. 127, ал. 1, т. 4 от Кодекса на труда;

2. да съблюдават научната и професионалната етика;

3. да спазват правилниците на висшето училище;

4. да не провеждат политическа или религиозна дейност във висшето училище;

5. (нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) да разработят и да оповестят по подходящ начин описание на водения от тях лекционен курс, включващо брой, заглавия и последователност на темите от учебното съдържание, препоръчителна литература, начин на формиране на оценката и форма на проверка на знанията и уменията.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Висшето училище има право да поставя допълнителни условия и изисквания към членовете на академичния състав в правилниците на висшето училище или в трудовия договор.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) В правилниците на висшето училище се определя работното време на членовете на академичния състав, обемът и видът на учебните и други задължения и условията за тяхното изпълнение.

Чл. 56а. (Нов - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) (1) При споразумение по чл. 21, ал. 1, т. 16 лицата, заемащи академична длъжност във висшето училище, могат да изпълняват до 30 на сто от норматива си за учебна заетост и в гимназията, в средното или в специализираното училище с учебни часове по учебен предмет или модул съответно от профилираната, професионалната и специализираната подготовка по ред, определен в правилника за дейността на висшето училище.

(2) В случаите по ал. 1 един час от норматива за учебна заетост на лицата, заемащи академична длъжност, се приравнява на два учебни часа, определени за изучаване на учебния предмет или модул съответно от профилираната, професионалната и специализираната подготовка.

(3) Лицата изпълняват частта от норматива си за учебна заетост в случаите по ал. 1 в рамките на работното време по трудовия договор за академичната длъжност, която заемат.

Чл. 57. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) (1) Висшите училища оценяват приноса на всеки член на академичния състав в учебната, научноизследователската, художествено-творческата, административната и други дейности и атестират веднъж на 3 години нехабилитираните и веднъж на 5 години хабилитираните преподаватели.

(2) Оценяването и атестацията се извършват по предварително оповестени показатели и критерии, определени в правилниците на висшето училище, които задължително включват:

1. изпълнение на норматива за учебна заетост, приет от академичния съвет;

2. разработени нови семинарни и/или лабораторни упражнения, учебници и учебно-помощна литература;

3. научна (художествено-творческа) продукция, участие в договори за научни изследвания и международно научно сътрудничество;

4. ръководство на дипломанти, докторанти и специализанти;

5. (нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) проучване на студентското мнение.

Чл. 58. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Членовете на академичния състав се освобождават от длъжност със заповед на ректора:

1. по тяхно искане;
2. при осъждане на лишаване от свобода за извършено умишлено престъпление;
3. (доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) когато не може да им се осигури изпълнението на преподавателска дейност;
4. (доп. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) при доказано по установения ред плагиатство и/или недостоверност на представените научни данни в научните трудове;
5. (изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) при отнемане на научната степен;
6. при две последователни отрицателни атестации;
7. при извършване на провинения, даващи основания за дисциплинарно уволнение;
8. при поставяне под запрещение.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., отм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.)

(3) (Доп. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., доп. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Освободените по ал. 1, т. 3 преподаватели в държавните висши училища получават обезщетение в размер на трудовото си възнаграждение до изтичане на трудовия им договор, но не повече от 12 месеца след освобождаването им.

Чл. 58а. (Нов - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) (1) Член на академичния състав или на останалия персонал на висшето училище подлежи на дисциплинарно уволнение, ако умишлено извърши някое от следните нарушения:

1. постави изпитна оценка без да е проведен изпит;
2. изпита и постави оценка на лице, което няма право да се яви на изпит при него;
3. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) издаде документ от името на висшето училище, на негово основно звено и/или филиал, който невярно отразява завършени етапи в обучението на студент, докторант и специализант.

(2) Процедурата за установяване на нарушенията по ал. 1 се определя от правилника за дейността на висшето училище.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Член на академичния състав, за който е доказана по установения ред проява на корупция, се уволнява дисциплинарно.

Чл. 59. За неуредените в тази глава въпроси се прилагат разпоредбите на Кодекса на труда.

Глава седма. ПОЧЕТНИ ЗВАНИЯ

Чл. 60. (1) За заслуги към развитието на науката и висшето образование академичният съвет на висшето училище има право да присъжда на български и чуждестранни граждани почетното звание "доктор хонорис кауза".

(2) Носителите на званието "доктор хонорис кауза" имат право ежегодно да изнасят публична лекция във висшето училище, което им е присъдило званието.

Глава осма.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ ВЪВ ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА

Чл. 61. (1) Научните изследвания във висшите училища са насочени към създаването на нови научни знания или научно-приложни продукти, както и за обосноваване и развитие на обучението.

(2) Организацията и управлението на научноизследователската дейност се регламентира в правилниците на висшето училище.

Чл. 62. (1) Научните изследвания и проекти в приоритетните области се насърчават с предимство от висшето училище.

(2) Висшето училище има право да планира и провежда, съобразно интересите си и интересите на науката, съвместни изследователски проекти с други висши училища, научни организации и институции.

Чл. 63. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Провеждането на научни изследвания е неотделима част от дейността на академичния състав.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.)

(3) Научна дейност се провежда и от специално назначените за целта лица, както и от студенти, докторанти и специализанти.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 38 от 2010 г.) Условието и редът за назначаването, дейността и освобождаването на специално назначените за извършване на научна дейност лица се регламентира в правилниците на висшето училище, Закона за развитието на академичния състав в Република България и Кодекса на труда.

Чл. 64. (1) (Изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Научните изследвания се финансират съгласно чл. 90 и 91.

(2) Висшите училища имат право да използват средствата, предвидени за научноизследователска дейност, за заплащане на преподавателския, научно-преподавателския и научно-изследователския състав на срочен трудов договор, както и за възнаграждение на студентите и докторантите, когато те са ангажирани с изследователската задача, за която са предназначени средствата.

(3) Условието за изразходване на средствата се определят в Правилника за дейността на висшето училище.

Чл. 65. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) (1) Висшето училище организира ежегодно сесия, на която академичният състав докладва постигнатите през годината научни резултати.

(2) В ежегодния си отчет пред общото събрание ректорът включва информация и за организацията, резултатите и разходите по проведената научноизследователска дейност.

Чл. 65а. (Нов - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Художествено-творческата дейност във висшите училища по изкуствата се организира по смисъла и условията на чл. 61 до 65.

Глава девета.

СТУДЕНТИ, ДОКТОРАНТИ И СПЕЦИАЛИЗАНТИ

Чл. 66. (1) Във висшите училища се обучават студенти, докторанти и специализанти.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Студент е този, който се обучава за придобиване на образователните степени "бакалавър" и "магистър".

(3) (Доп. - ДВ, бр. 113 от 1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Докторант е този, който притежава образователната степен "магистър" и се подготвя за придобиване на образователна и научна степен "доктор".

(4) Специализант е този, който повишава квалификацията си по специализиран учебен план, без да придобива по-висока образователна степен или нова специалност.

Чл. 67. (Доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Статут на студент, докторант или специализант се придобива при записване във висше училище и се загубва при отписване, както и за срока на отстраняване от висшето училище по чл. 74, ал. 2.

Чл. 68. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., в сила от учебната 2000/2001 г., доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Приемането на студенти и докторанти се извършва чрез конкурсен изпит в рамките на утвърдения брой по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви "а" и "б" при спазване на:

1. държавните изисквания;
2. определените в правилниците на висшите училища изисквания, ако те не противоречат на държавните;
3. (нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) капацитета на висшето училище, на професионалните направления и на специалностите от регулираните професии, определени от Националната агенция за оценяване и акредитация.

(2) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Висшите училища могат да провеждат общ конкурсен изпит или да признават резултатите от конкурсния изпит по ал. 1, положен в друго висше училище.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) При облекчени условия и по ред, определени с правилника за дейността на висшето училище, се приемат следните кандидат-студенти, успешно участвали в конкурсните изпити:

1. класирани с еднакъв бал;
2. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2018 г.) лица с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 на сто;
3. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2014 г., в сила от 01.07.2014 г.) военноинвалиди и военнопострадали;
4. кръгли сираци;
5. майки с три и повече деца;
6. близнаци, когато са кандидатствали едновременно в едно и също професионално направление и висше училище, и единият от тях е приет.

(4) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2002 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.08.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2022 г., доп. - ДВ, бр. 23 от 2024 г.) Висшите училища след решение на академичния съвет могат да приемат и без конкурсен изпит кандидат-студенти, издържали успешно държавните зрелостни изпити и/или задължителен държавен изпит за придобиване на професионална квалификация - по теория и практика на професията, съгласно Закона за предучилищното и училищното образование, в рамките на утвърдения брой по чл. 9, ал. 3, т. 6, букви "а" и "б". В тези случаи висшите училища признават резултата от удостоверение по чл. 135а, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование вместо резултата от съответния държавен зрелостен изпит, ако той е по-благоприятен за лицето.

(5) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2022 г.) Кандидат-студентите, притежаващи диплома за средно образование, които в годините на обучението си във втори гимназиален етап са станали лауреати на национални или международни олимпиади или състезания, или носители на медали от олимпийски, световни и европейски първенства, се приемат без конкурсен изпит и извън утвърдения по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви "а" и "б" ежегоден брой на приеманите за обучение студенти, когато конкурсният изпит за желаната от тях специалност съответства на предмета на олимпиадата, състезанието или дисциплината на първенството.

(6) (Нова - ДВ, бр. 50 от 2010 г., в сила от учебната 2011 - 2012 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) По предложение на министъра на младежта и спорта и след решение на академичния съвет във висшите училища могат да се приемат без конкурсен изпит медалисти от олимпийски игри, световни и европейски първенства извън утвърдения по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви "а" и "б" ежегоден брой на приеманите студенти.

(7) (Нова - ДВ, бр. 83 от 2005 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 50 от 2010 г., в сила от учебната 2011 - 2012 г.) Приемането на студенти, докторанти и специализанти - граждани на държави - членки на Европейския съюз и на Европейското икономическо пространство, се извършва при условията и по реда, определени за българските граждани.

(8) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Приемането на студенти, докторанти и специализанти - българи, живеещи извън Република България, се извършва по реда на чл. 10, ал. 2 от Закона за българите, живеещи извън Република България.

(9) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Приемането на студенти, докторанти и специализанти - лица от български произход, граждани на Република Албания, Република Казахстан, Република Косово, Република Молдова, Република Северна Македония, Република Сърбия и Украйна, се извършва по реда, определен с акта на Министерския съвет по чл. 10, ал. 2 от Закона за българите, живеещи извън Република България, независимо дали са придобили българско гражданство, или имат разрешение за постоянно пребиваване на територията на Република България.

(10) (Нова - ДВ, бр. 39 от 2024 г.) Приемането на студенти - чуждестранни граждани или лица без гражданство, получили временна закрила на територията на Република България, се извършва при облекчени условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет, на места извън утвърдения по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви "а" и "б" ежегоден брой на приеманите студенти. Броят на приеманите за обучение студенти се утвърждава ежегодно от Министерския съвет по висши училища и специалности.

(11) (Нова - ДВ, бр. 39 от 2024 г.) След изтичане на срока на временната закрила или след отпадане на основанията за предоставянето ѝ студентите по ал. 10 могат да продължат обучението си в съответното висше училище при условията и по реда, определени за български граждани.

(12) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 83 от 2005 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 50 от 2010 г., в сила от учебната 2011 - 2012 г., предишна ал. 8 - ДВ, бр. 56 от 2022 г., предишна ал. 10 - ДВ, бр. 39 от 2024 г.) Висшите училища ежегодно до 31 март обявяват условията за приемане на студенти по ал. 1, 4 и 6.

Чл. 69. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Приемането на специализанти във висше училище се осъществява при условия и по ред, определени в правилниците му.

Чл. 70. (1) Студентите и докторантите имат право:

1. да избират учебни дисциплини при условията, определени в учебния план;
2. да получават квалифицирана помощ и ръководство за своето професионално-творческо израстване;
3. да се обучават едновременно по повече от една специалност или да изучават допълнителни курсове при условия, определени от висшето училище;
4. да участват в научноизследователска дейност на висшето училище, като им се гарантират авторските, изобретателските и сродните им права и възнаграждение;
5. да избират и да бъдат избирани в ръководните органи на висшето училище;
6. да ползват студентски общежития, столове, медицинско обслужване, намаление при пътуване по градския и междуградския транспорт, както и цялата база на висшето училище за учебна, научноизследователска, спортна и културна дейност и други придобивки за нормален живот и обучение при условия, определени от държавата и висшето училище;

7. да се сдружават в учебни, научни, културни и спортни общности за защита и удовлетворяване на своите интереси, както и да членуват в международни организации, чиято дейност не противоречи на законите на Република България;

8. да се преместват в друго висше училище, факултет, специалност, степен или форма на обучение в съответствие с правилниците на висшето училище;

9. да прекъсват обучението си, както и да го продължават след това при условия и по ред, регламентирани в правилниците на висшето училище;

10. (отм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.)

11. да ползват ваканция не по-малко от 30 дни в рамките на една учебна година;

12. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) да получават стипендии;

13. (нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) да ползват кредит за заплащане на такси и/или за издръжка през периода на обучението.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 54 от 2014 г., в сила от 01.07.2014 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2018 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Студентите, докторантите и специализантите - сираци, хора със сензорни увреждания и други с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 на сто, военноинвалиди, и военнопострадали и лица, които към момента на навършване на пълнолетие са с предприета мярка за закрила по реда на Закона за закрила на детето - настаняване в приемно семейство, социална услуга от резидентен тип или специализирана институция, майки с деца до 6-годишна възраст и диспансеризираните, имат право на специални облекчения, регламентирани в правилниците на висшето училище.

Чл. 71. Задълженията на студентите, докторантите и специализантите се уреждат в правилниците на висшето училище.

Чл. 72. (1) (Доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Орган за защита на общите интереси на обучаващите се е Студентският съвет. Той се състои от представителите на студентите и докторантите в Общото събрание на висшето училище. Мандатът на студентите и докторантите в общото събрание и в студентския съвет на висшето училище е две години с право да бъдат избирани за още един мандат. Студентският съвет избира измежду членовете си председател, който организира и ръководи дейността му и го представлява пред органите за управление на висшето училище, на основните и обслужващите звена в него.

(2) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Студентите и докторантите избират своите представители при условия и по ред, определени в правилника по ал. 3.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Студентският съвет приема правилник за организацията и дейността си и го представя на Академичния съвет на висшето училище. Академичният съвет може да възрази срещу разпоредби на правилника, които противоречат на законите или на правилниците на висшето училище.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Спорните разпоредби не се прилагат до решаване на спора от

министъра на образованието и науката. Правилникът по ал. 3 се публикува на интернет страницата на висшето училище.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Дейността на студентския съвет се финансира от висшето училище в размер, който е не по-малко от 1 на сто от таксите за обучение, а за частните висши училища - не по-малко от 0,3 на сто. Средствата се използват за защита на социалните интереси на студентите, за провеждане на културна, спортна, научна, творческа и международна дейност.

Чл. 73. (1) (Предишен екст на чл. 73, доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Студентският съвет има право:

1. (доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) да организира избора на свои представители в ръководните органи на висшето училище, както и в съвета на настоятелите;

2. да прави предложения за въвеждане на допълнителни учебни дисциплини;

3. да прави предложения за покана на външни преподаватели;

4. да организира създаването на научни специализирани студентски общности и публикуването на техни трудове;

5. при необходимост да създава и управлява свои организационни звена;

6. да установява вътрешни и международни образователни, културни и следдипломни контакти между студентите;

7. да изразява мнение и да прави предложения за развитието на спортната дейност във висшето училище;

8. да участва в управлението на студентските общежития;

9. да участва в организацията на учебния процес, разпределението на стипендиите и помощите за студентите;

10. (нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) да участва със свои представители в наблюдението на вътрешната система за оценяване и поддържане качеството на обучението и на академичния състав във висшето училище, както и при разработване на въпросите за проучване на студентското мнение;

11. (нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) да избира свой представител в Общото събрание на Националното представителство на студентските съвети, който може да бъде различен за всяко заседание.

(2) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Студентският съвет поддържа самостоятелна страница в университетския информационен център по чл. 17, ал. 2, т. 9 за информационно обслужване на студентите и докторантите, като финансирането ѝ се осигурява от средствата по чл. 72, ал. 5.

Чл. 73а. (Нов - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Национален орган, изразяващ общите интереси на студентите и докторантите, е Националното представителство на студентските съвети.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Националното представителство на студентските съвети се състои от студентските съвети на висшите училища в страната.

(3) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Органи на управление на Националното представителство са Общо събрание, изпълнителен съвет и председател. Председателят на Националното представителство на студентските съвети представлява и ръководи дейността му в съответствие с решенията на Общото събрание и изпълнителния съвет.

(4) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Членовете на изпълнителния съвет и председателят на Националното представителство се избират с мандат от две години с право да бъдат преизбирани за още един мандат, независимо от преминаването за обучение в друга образователно-квалификационна степен или в друго висше училище. Условието и редът за избор в органите на управление по ал. 3, както и за предсрочно освобождаване на членовете на изпълнителния съвет и председателя на Националното представителство се определят в правилника за дейността и организацията на Националното представителство на студентските съвети, който се приема от Общото събрание.

(5) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Всеки студентски съвет има право на един глас в Общото събрание. Председателят на Общото събрание се определя на ротационен принцип, като по право е председателят на студентския съвет на висшето училище, в което се провежда съответното заседание.

(6) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Националното представителство на студентските съвети е юридическо лице. Приходната част на бюджета му се формира от:

1. субсидия от държавния бюджет в размер 0,03 на сто от средствата за издръжка на обучението по чл. 91, ал. 1, т. 1;

2. допълнителни средства от бюджетите на студентските съвети на проектен принцип;

3. постъпления от дарения, спонсорство и други допустими от действащото законодателство източници.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Националното представителство на студентските съвети:

1. изработва становища и предложения по проблемите на висшето образование и науката във висшите училища, засягащи обучаващите се в тях;

2. дава мнение по проекта на държавния бюджет в частта му за образованието и науката;

3. съдейства и насърчава включването на обучаващите се в образователни, научни, културни, спортни и други дейности, осъществявани между висшите училища в страната и в чужбина;

4. ежегодно публикува на официалната си интернет страница бюджета си и подробен отчет за извършените разходи.

(8) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Средствата по ал. 6 се използват за финансиране на национални програми за образователна, научна, културна, спортна и друга творческа дейност на студентите, както и за провеждане на международна дейност.

(9) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишна ал. 6, доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Получените средства се одитират най-малко веднъж на две години от Сметната палата, както и ежегодно от Министерството на образованието и науката. Резултатите от извършените одити се публикуват на

официалната интернет страница на Националното представителство на студентските съвети.

(10) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Актовете на органите за управление на Националното представителство на студентските съвети могат да се обжалват при условията и по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Чл. 73б. (Нов - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Създава се Национален съвет по студентските въпроси като консултативен орган към министъра на образованието и науката.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Съставът на Националния съвет по студентските въпроси се определя със заповед на министъра на образованието и науката, като в него се включват:

1. четирима представители на Националното представителство на студентските съвети;

2. трима представители на национални студентски организации - юридически лица с нестопанска цел, осъществяващи дейност в обществена полза за защита на академичните, социалните и културните права и интереси на студентите и докторантите.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 50 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Организацията по ал. 2, т. 2 се определят по критерии, утвърдени от министъра на образованието и науката и министъра на младежта и спорта.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Устройството и дейността на Националния съвет по студентските въпроси се уреждат с правилник, утвърден от министъра на образованието и науката.

Чл. 74. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) (1) Студент, докторант или специализант се отписва при:

1. успешно завършване курса на обучение;

2. напускане или преместване.

(2) Студент, докторант или специализант се отстранява от висшето училище за определен срок при:

1. предоставяне на неверни данни, въз основа на които е приет във висшето училище, или подправяне на документи за студентското му положение;

2. системно неизпълнение на задълженията си по учебния план или правилниците на висшето училище;

3. осъждане на лишаване от свобода за извършено умишлено престъпление от общ характер.

Глава десета.
АКРЕДИТАЦИЯ НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА (ИЗМ. - ДВ, БР. 60 ОТ 1999 Г., В СИЛА ОТ 02.07.1999 Г.)

Чл. 75. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) (1) Акредитацията е признаване от Националната агенция за оценяване и акредитация на правото на висшите училища да дават висше образование по образователно-квалификационни степени в определени области, професионални направления и по специалностите от регулираните професии чрез оценяване качеството на дейностите по чл. 6.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Дейностите на Националната агенция за оценяване и акредитация имат за цел да стимулират и контролират висшите училища, да осигуряват и да повишават качеството на предлаганото от тях образование, както и да го провеждат в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование.

(3) Резултатите от акредитацията се отчитат при формиране политиката на държавата към висшето училище.

(4) Националната агенция за оценяване и акредитация оценява проектите за откриване и преобразуване на висше училище, факултет, филиал и колеж, както и за откриване на професионални направления и специалности от регулираните професии.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Правото на висши училища и организации по чл. 47, ал. 1 да провеждат обучение по образователна и научна степен "доктор" по докторски програми подлежи на самостоятелна акредитация, която при висшите училища се извършва в рамките на оценяването на съответното професионално направление съгласно графика по чл. 81, ал. 2.

(6) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Акредитацията се осъществява и чрез електронни средства посредством поддържана от Националната агенция за оценяване и акредитация електронна платформа.

(7) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Националната агенция за оценяване и акредитация по покана на чуждестранно висше училище, което ще провежда обучение в чужда държава, може да оценява правото му да дава висше образование по образователно-квалификационни степени чрез институционална и/или програмна акредитация в съответствие с прилагането на стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование.

(8) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Процедурите по ал. 7 се извършват по ред, определен в Правилника за дейността на Националната агенция за оценяване и акредитация, като оценяването по прилагането на стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование не противоречи на националното законодателство на съответното чуждестранно висше училище.

Чл. 76. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) (1) Акредитацията е институционална и програмна.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Програмната акредитация може да бъде поискана от висше училище, което има институционална акредитация, в предвидените в този закон случаи.

(3) Оценка на проекти за откриване на основни звена, филиали, професионални направления и на специалности от регулираните професии може да бъде поискана от висше училище, което е получило институционална акредитация.

Чл. 77. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) (1) Институционалната акредитация се основава на оценяване на начина, по който висшето училище като организация осъществява своята мисия и цели по смисъла на чл. 17 и прилагането на стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование.

(2) Институционалната акредитация е съответно:

1. първоначална - когато висшето училище, създадено или преобразувано в резултат на оценяване на проект с положителна оценка, е представило искане за институционална акредитация в срок до 12 месеца от влизането в сила на решението на Народното събрание;

2. последваща - за висшите училища, които вече са получили институционална акредитация по смисъла на ал. 1.

(3) Оценяването при първоначалната институционална акредитация е насочено към проверка на:

1. собствеността, необходима за осъществяване на дейностите по чл. 6;

2. функционирането на вътрешната система за оценяване и поддържане на качеството на обучението и академичния състав;

3. профила и квалификацията на академичния състав;

4. материално-техническата осигуреност на обучението;

5. други критерии, свързани със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование.

(4) Оценяването при последващата институционална акредитация е насочено към отчитане на резултатите от получените оценки по отделните професионални направления и/или специалности от регулирани професии и към проверка на изпълнението на критериите, включващи изискванията по ал. 3, т. 1 - 4.

(5) Оценяването при институционална акредитация се извършва по десетобалната система, включваща оценките от 0 до 10,00.

(6) Срокът на валидност на институционалната акредитация е 6 години.

(7) Акредитационната оценка се дава въз основа на утвърдена от Акредитационния съвет на Националната агенция за оценяване и акредитация методика.

(8) Висшите училища, които отговарят на изискванията по ал. 3, т. 1 - 4, получават институционална акредитация с оценка, която се формира като средно претеглена през броя на студентите стойност на последно дадените оценки по всички професионални направления и специалности от регулираните професии, съгласно методиката по ал. 7.

(9) При получена оценка под 4,00 се прави отказ за институционална акредитация. Отказ за институционална акредитация се прави и в случаите, когато висшето училище не е изпълнило един или няколко от критериите по ал. 3, т. 1 - 4.

(10) В срок до 18 месеца от момента на уведомяване за постановления от Акредитационния съвет на Националната агенция за оценяване и акредитация отказ за институционална акредитация висшето училище може да поиска извършването на нова процедура за институционална акредитация.

(11) Новата процедура за институционална акредитация се извършва от постоянна комисия по съответната област на висшето образование по реда на ал. 2, т. 1 и включва и проверка за отстраняване на слабостите, довели до постановяването на отказа по ал. 9.

(12) Ако висшето училище получи два последователни отказа, както и ако не поиска повторна акредитация или не отговори на препоръките в срока по ал. 10, висшето училище се закрива.

(13) При провеждане на акредитацията по ал. 1 и оценяване на съответствието с изискванията за академичен състав на основен трудов договор член на академичен състав може да участва в акредитацията на не повече от едно висше училище.

Чл. 78. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Програмната акредитация се основава на оценяването на качеството на предлаганото обучение в определено професионално направление в трите степени на висше образование в основно звено и/или филиал на висшето училище, на специалност от регулираните професии и на прилагане на стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование.

(2) В рамките на професионалното направление оценяването е насочено към проверка на качеството на обучението на студентите във всички предлагани форми на обучение по образователно-квалификационните степени и образователната и научна степен "доктор".

(3) Обект на оценяване при програмната акредитация са:

1. структурата, организацията и съдържанието на учебните планове и програми;

2. (доп. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) профилът и квалификацията на преподавателския състав, пълнотата на документацията по процедурите за заемане на академични длъжности и осигурения публичен достъп в съответния законово определен срок в Закона за развитието на академичния състав в Република България;

3. материално-техническата осигуреност на обучението;

4. методите на преподаване и оценяване постиженията на студентите;

5. управлението на качеството на образованието;

6. научноизследователската и художествено-творческата дейност на академичния състав и участието на студентите и докторантите в нея;

7. (нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) други критерии, свързани със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование.

(4) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Оценяването при програмната акредитация се осъществява въз основа на методика, разработена от Националната агенция за оценяване и акредитация.

(5) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) За всеки критерий за програмна акредитация Акредитационният съвет на Националната агенция за оценяване и акредитация утвърждава теглови коефициенти. Критерият "научноизследователската и художественотворческата дейност" има най-голяма относителна тежест. Изискването по предходното изречение не се прилага за самостоятелните колежи.

(6) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Оценяването при програмната акредитация се извършва по десетобалната система, включваща оценките от 0 до 10,00.

(7) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Валидността на програмната акредитация е за период 4 години.

(8) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) При получена средноаритметична оценка под 4,00 се прави отказ за програмна акредитация.

(9) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Отказ за програмна акредитация получават и професионалните направления и специалностите от регулираните професии с оценка, по-малка от 4,00 по един или няколко от критериите по ал. 3, т. 1 - 3.

(10) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) В срок до 12 месеца от момента на уведомяване за постановления от Акредитационния съвет на Националната агенция за оценяване и акредитация отказ за програмна акредитация висшето училище може да поиска извършването на нова процедура за програмна акредитация.

(11) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Новата процедура за програмна акредитация се извършва от постоянна комисия по съответната област на висшето образование и включва и проверка за отстраняване на слабостите, довели до постановяването на отказа по ал. 8 или по ал. 9.

(12) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) При получена средноаритметична оценка над 4,00 в процедурата по ал. 11 висшето училище получава програмна акредитация със срок на валидност до изтичането на 4-годишния период по ал. 7.

(13) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) При провеждане на акредитацията по ал. 1 и оценяване на съответствието с изискванията за академичен състав на основен трудов договор член на академичен състав може да участва в акредитацията на не повече от едно висше училище.

(14) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Обучението по чл. 42а не подлежи на самостоятелна акредитация, а се отчита в процедурите по програмна акредитация на съответните висши училища-партньори.

Чл. 79. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) (1) Проектите за откриване на висши училища, както и на факултети, филиали, колежи, както и на териториално изнесени звена в страната и в чужбина и на професионални направления и специалности от регулираните професии се оценяват с положителна или отрицателна оценка.

(2) Националната агенция за оценяване и акредитация прилага следните критерии за оценяване на проекти по ал. 1:

1. (доп. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) съответствие с Националната карта на висшето образование в Република България към датата на решението за оценяване на проект, а за държавните висши училища - и с утвърдената политика за развитие на висшето училище;

2. разработване и одобряване на учебната документация (квалификационни характеристики, учебни планове и програми) на предвидените професионални направления и/или специалности от регулираните професии;

3. профил и квалификация на академичния състав по професионални направления или специалности от регулираните професии;

4. учебни ресурси в помощ на студентите, както и необходимите финансови ресурси за обучението;

5. други критерии, свързани със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование.

(3) Отрицателна оценка получават проекти по ал. 1 при оценка "отрицателна" на един или повече от критериите по ал. 2, т. 1 - 4.

Чл. 79а. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Висши училища с оценка от програмната акредитация от 4,00 до 5,99 имат право да обучават само в образователно-квалификационна степен "бакалавър" по съответното професионално направление или специалност от регулираните професии.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) При получена оценка от програмната акредитация от 6,00 до 7,99 висшите училища имат право да обучават за придобиване на образователната и квалификационна степен "бакалавър" и "магистър".

(3) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) При получена оценка от програмната акредитация от 8,00 до 10,00 висшите училища имат право да обучават и за придобиване на образователната и научна степен "доктор" при условията на чл. 80, ал. 2.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Висшите училища, получили акредитация по реда на този закон, могат да извършват обучение на студенти и на докторанти по договор за съвместна учебна дейност с чуждестранни висши училища, които отговарят на следните изисквания:

1. да имат акредитация от агенция, член на Европейската асоциация за осигуряване качеството във висшето образование (ENQA) и/или вписана в Европейския регистър на агенциите за осигуряване на европейско качество във висшето образование (EQAR) - за участващите в образователния процес висши училища от държави - членки на Европейския съюз и на Европейското икономическо пространство;

2. да имат акредитации съгласно националното им законодателство - за участващите в образователния процес чужди висши училища от трети държави.

Чл. 80. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) (1) Висшите училища нямат право да провеждат обучение по

специалности от неакредитирани професионални направления и неакредитираните специалности от регулираните професии и да издават на завършилите ги лица дипломи по смисъла на чл. 7, ал. 3.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Програмната акредитация включва оценяване на възможността на висшите училища да провеждат обучение по професионални направления/специалности от регулираните професии и на докторски програми. Висшите училища могат да провеждат обучение за придобиване на образователна и научна степен "доктор" по докторски програми, акредитирани с оценка от 8,00 до 10,00.

(3) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Висшите училища, които имат акредитирани професионални направления с оценка не по-малко от 8,00, могат да провеждат обучение в същите акредитирани направления по нови специалности в съответната образователно-квалификационна степен след уведомяване на Националната агенция за оценяване и акредитация. Новите специалности по смисъла на предходното изречение подлежат на оценяване при последваща програмна акредитация.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) В неакредитираните висши училища, по неакредитираните професионални направления, специалности от регулираните професии и докторски програми, както и във форми на обучение, които не са включени в получената програмна акредитация, не се осъществява прием на студенти и докторанти.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Неакредитираните висши училища не се финансират от държавния бюджет.

(6) (Предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Разпоредбите по ал. 1, 4 и 5 не се прилагат за новооткритите висши училища, основни звена, филиали, професионални направления или специалности от регулираните професии до изтичането на срока, посочен в решението по чл. 84, ал. 2.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., предишна ал. 6, изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Разпоредбата на ал. 1 не се прилага и за висши училища, на които е отказана за първи път акредитация, до изтичането на срока, посочен в решението по чл. 83, ал. 4, т. 2.

Чл. 81. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) (1) Процедура за акредитация или процедура за оценяване на проект се открива за:

1. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) институционална акредитация - по искане на висшето училище и/или на министъра на образованието и науката;

2. програмна акредитация на:

а) специалностите от регулираните професии и

б) (изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) професионални направления - по искане на висшето училище и/или на министъра на образованието и науката;

в) (изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) докторски програми;

г) (изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., отм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.)

3. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) оценяване на проект за откриване на висше училище - по искане на министъра на образованието и науката или на учредителите по смисъла на чл. 14, ал. 1;

4. оценяване на проект за преобразуване на висше училище - по искане на висшето училище или на учредителите по смисъла на чл. 14, ал. 1;

5. оценяване на проект за откриване на основно звено и/или на филиал - по искане на висшето училище;

6. оценяване на проект за откриване на:

а) специалност от регулираните професии и

б) професионално направление - по искане на висшето училище.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г., доп. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Оценяването на едно и също професионално направление се извършва едновременно за всички висши училища по утвърден от Националната агенция за оценяване и акредитация график на всеки 4 години. Акредитация на новозаявена докторска програма може да се прави и извън графика, като в този случай акредитацията е за период до оценяването на съответното професионално направление съгласно графика, когато тази новозаявена докторска програма отново задължително подлежи на акредитация по общия ред.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Процедурите по ал. 1 се осъществяват от постоянните комисии по област на висше образование и след представянето на техните доклади завършват с решение на Акредитационния съвет.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.)

(5) (Отм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.)

(6) (Доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Откриването на процедура за акредитация или за оценяване на проект по искане на висшето училище, на организациите по чл. 47, ал. 1 или на учредителите по чл. 14, ал. 1 започва с решение на Акредитационния съвет на основание на представен от заявителя доклад-самооценка, съдържащ и количествена информация по смисъла на чл. 77, ал. 3 или чл. 78, ал. 3.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) При откриване на процедура за акредитация по искане на министъра на образованието и науката висшите училища са длъжни в срок до два месеца от решението на Акредитационния съвет да представят в Националната агенция за оценяване и акредитация доклад-самооценка, съдържащ и количествена информация по смисъла на чл. 77, ал. 3 или чл. 78, ал. 3.

(8) В правилника за дейността на Националната агенция за оценяване и акредитация в съответствие със законовите изисквания по заявената процедура се определят фактите и обстоятелствата, относно които заявителят представя съответните документи и необходимата информация.

(9) (Доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 26 от 2025 г., в сила от 01.01.2025 г.) Разходите по процедурите за акредитация и за оценяване на проект,

както и за изменения в определения по чл. 83, ал. 3, т. 1 капацитет, се заплащат от заявителя по нормативи, утвърдени с акт на Министерския съвет.

(10) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., отм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.)

Чл. 82. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишен текст на чл. 82, изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) В едномесечен срок от постъпване на искането за откриване на процедура Акредитационният съвет взема решение за даване ход на процедурата или отказва откриване на процедурата, когато заявителят не е представил информацията по чл. 81, ал. 6, 7 и 8.

(2) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Процедурата за оценяване на проект не може да бъде открита, докато не е приключила друга текуща процедура за институционална акредитация.

Чл. 83. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) (1) Процедурата за акредитация приключва с мотивирано решение на Акредитационния съвет, което се приема до 12 месеца след заплащането на разходите по чл. 81, ал. 9.

(2) В решението по ал. 1 се дава оценка по чл. 77, ал. 5, съответно по чл. 78, ал. 6.

(3) Решението за акредитация съдържа:

1. срока на акредитацията по чл. 77, ал. 6 и капацитет на висшето училище, а при програмната акредитация - срока на акредитацията по чл. 78, ал. 7 и капацитет на професионалното направление или специалността от регулираните професии;

2. препоръки и срок за изпълнението им.

(4) Решението, с което за първи път се прави отказ за акредитация или се отнема акредитация, съдържа:

1. мотиви за отказа или за отнемането на акредитация и препоръки, чието изпълнение от страна на висшето училище е задължително условие за откриване на нова процедура за акредитация;

2. срок за предприемане на мерки за изпълнението на препоръките, който не може да бъде по-дълъг от 18 месеца - при институционалната акредитация, и от 12 месеца - при програмната акредитация.

(5) Решението, с което за втори път се прави отказ за акредитация, съдържа единствено мотиви.

(6) Промени в определения по ал. 3, т. 1 капацитет могат да се правят по искане на висшето училище и на министъра на образованието и науката.

(7) При неизпълнение на препоръките по ал. 3, т. 2 се налагат следните санкции:

1. намаляване на образователния капацитет на висшето училище - общо или по професионални направления;

2. намаляване на акредитационната оценка на програмната акредитация на професионални направления или на специалности от регулираните професии, съответно на срока на акредитация на висшето училище и на неговите професионални направления;

3. отнемане на акредитацията на висшето училище или на професионално направление, или на специалност от регулираните професии.

(8) Решението по ал. 1 може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Чл. 84. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Процедурата за оценка на проекти по чл. 81, ал. 1, т. 3, 4, 5 и 6 приключва с мотивирано решение на Акредитационния съвет, което се приема в 4-месечен срок след заплащането на разходите по чл. 81, ал. 9.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) В решението за оценяване на проект с положителна оценка се посочва срокът, в който трябва да се поиска акредитация след откриването на висше училище, основно звено, филиал, професионално направление, специалност от регулираните професии или на докторска програма.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) Новооткритите висши училища, основни звена, филиали, професионални направления, специалности от регулираните професии и докторски програми, в които се провежда обучение, имат статут на акредитирани за срока, определен в ал. 2.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 12.07.2006 г.) Решението по ал. 1 може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Чл. 85. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) (1) Националната агенция за оценяване и акредитация:

1. (доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) утвърждава критерии за оценяване и акредитация в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качество в европейското пространство за висше образование, както и за определяне на капацитета по чл. 83, ал. 3, т. 1, в съответствие с този закон и държавните изисквания;

2. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) утвърждава процедури и методика по оценяване и акредитация и свързаната с тях документация;

3. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) оценява проектите за откриване и преобразуване на висше училище, основни звена, филиали, професионални направления, специалности от регулираните професии и на докторски програми;

4. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) утвърждава критерии и процедури за следакредитационно наблюдение на висши училища, основни звена, филиали, професионални направления и на специалности от регулираните професии;

5. оценява дейността и качеството на обучението във висшите училища и организациите по чл. 47, ал. 1, въз основа на които акредитира или отказва акредитация;

6. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) създава и поддържа информационна система с данни за акредитираните висши училища, техните основни звена, филиали, професионални направления и специалности от регулираните професии, както и за акредитираните докторски програми във висшите училища и организациите по чл. 47, ал. 1;

7. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) обнародва в "Държавен вестник" списък на акредитираните висши училища, техните основни звена, филиали,

професионални направления и специалности от регулираните професии, както и на акредитираните докторски програми във висшите училища и организациите по чл. 47, ал. 1, заедно с получените оценки не по-късно от месец май на всяка календарна година.

(2) Органи за управление на Националната агенция за оценяване и акредитация са Акредитационният съвет и неговият председател.

(3) Председателят на Акредитационния съвет е и председател на Националната агенция за оценяване и акредитация. Той представлява агенцията и ръководи дейността ѝ.

Чл. 86. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) (1) Акредитационният съвет се състои от 11 членове - председател и 10 членове - хабилитирани лица от областите на висшето образование, от които единият е и заместник-председател по следакредитационно наблюдение и контрол. Съставът на членовете включва:

1. шестима представители на висшите училища;

2. (изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г.) един представител на Българската академия на науките и един представител на Селскостопанската академия;

3. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) двама представители на Министерството на образованието и науката.

(2) Кандидатите за представители на висшите училища се номинират от Съвета на ректорите с тайно гласуване по предложение на академичните съвети на висшите училища.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г.) Кандидатите за представители на Българската академия на науките и на Селскостопанската академия се номинират с тайно гласуване от управителните им съвети по предложение на техните научни съвети.

(4) Броят на номинираните кандидати трябва да бъде два пъти по-голям от броя на представителите, определен в ал. 1.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Министерският съвет с решение определя състава на Акредитационния съвет въз основа на предложенията на министъра на образованието и науката, Съвета на ректорите, Българската академия на науките и Селскостопанската академия.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Министър-председателят назначава по трудово правоотношение председателя и заместник-председателя на Националната агенция за оценяване и акредитация по предложение на министъра на образованието и науката. Заместник-председателят се предлага от състава на членовете по ал. 1, т. 1.

Чл. 87. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) (1) Мандатът на председателя, заместник-председателя и на членовете на Акредитационния съвет е 6-годишен.

(2) Лицата по ал. 1 не могат да бъдат назначавани за повече от един мандат.

(3) Половината от състава на Акредитационния съвет, с изключение на председателя, се обновява на всеки три години от всяка квота по реда на чл. 86.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 38 от 2010 г.) Положението на председател, заместник-председател и на член на Акредитационния съвет е несъвместимо със заемане на длъжностите ректор, заместник-ректор, декан и/или директор на филиал във висше училище, съответно председател, заместник-председател и директор на институт на Българската академия на науките и на Селскостопанската академия.

(5) Мандатът на председателя, заместник-председателя или член на Акредитационния съвет се прекратява предсрочно при:

1. освобождаване на лицето от длъжност в случаите на:

а) постъпване на негово писмено заявление;

б) системно неизпълнение на задълженията;

в) фактическа невъзможност да изпълнява длъжността, продължила повече от 6 месеца;

г) несъвместимост с длъжностите и изискванията по ал. 4;

2. (нова - ДВ, бр. 42 от 2009 г., изм. - ДВ, бр. 16 от 2026 г.) влизане в сила на акт, с който е установен конфликт на интереси по Закона за Сметната палата;

3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) смърт на лицето.

(6) Решението за освобождаване на председател, заместник-председател и на член на Акредитационния съвет по ал. 5, т. 1, букви "б" и "в" се взема с мнозинство от списъчния състав на Акредитационния съвет и се предлага на министър-председателя.

(7) При предсрочно прекратяване на мандата на лицата по ал. 5 в срок до един месец от освобождаването от длъжност или от деня на смъртта се извършва попълване на Акредитационния съвет по реда на чл. 86 до края на съответния мандат.

Чл. 88. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишен текст на чл. 88 - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) Акредитационният съвет:

1. (доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) разработва и приема критерии и методика за оценяване и акредитация;

2. (доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) разработва и приема конкретните процедури по оценяване и акредитация и свързаната с тях документация;

3. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) приема решения за откриване на процедури по чл. 81, ал. 1 въз основа на докладите на постоянните комисии;

4. създава постоянни комисии по области на висшето образование и експертни групи към тях и по предложение на постоянните комисии утвърждава задачите и състава на експертните групи в съответствие със заявените процедури;

5. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) приема решения по откритите процедури по чл. 81, ал. 1 въз основа на докладите на постоянните комисии;

6. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) информира министъра на образованието и науката, както и висшите училища, за извършените оценки и акредитации;

7. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) разработва правилник за дейността на Националната агенция за оценяване и акредитация и чрез министъра на образованието и науката го предлага за приемане от Министерския съвет.

(2) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2011 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2018 г., в сила от 27.11.2018 г.) В състава на постоянните комисии и експертните групи по ал. 1, т. 4 могат да участват български и/или чуждестранни експерти, определени от Акредитационния съвет на Националната агенция за оценяване и акредитация, включително представители на съсловните и браншови организации и на сдружения на работодателите, както и представители на студентите.

Чл. 88а. (Нов - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 98 от 2018 г., в сила от 27.11.2018 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Постоянните комисии по области на висшето образование и постоянната комисия за следакредитационно наблюдение имат състав от 5 до 9 членове, които се назначават с тригодишен мандат от председателя на Акредитационния съвет. Членовете на постоянните комисии не могат да бъдат назначавани за повече от два последователни мандата.

(2) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Мандатът на членовете на постоянните комисии не се прекъсва с провеждането на частични избори. Мандатът на допълнително избраните членове се прекратява с изтичането на тригодишния мандат на комисията. За един мандат се смята времето, в което лицето е участвало в работата на комисията повече от две години.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г., предишна ал. 2 - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Положението на председателя и на член на постоянна комисия е несъвместимо със заемане на длъжностите ректор, заместник-ректор, декан и/или директор на филиал във висше училище, съответно председател, заместник-председател и директор на институт на Българската академия на науките и на Селскостопанската академия.

(4) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2011 г., предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Оценяването при процедурите по чл. 81, ал. 1, т. 1 може да се извършва и от чуждестранни агенции, членове на Европейската асоциация за осигуряване качеството във висшето образование (ENQA) и/или вписани в Европейския регистър на агенциите за осигуряване на европейско качество във висшето образование (EQAR), по покана на съответното висше училище. Институционалната акредитация се дава единствено от Националната агенция за оценяване и акредитация въз основа на крайна акредитационна оценка, формирана по утвърдената методика по чл. 77, ал. 7.

(5) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) В рамките на утвърдената численост на Националната агенция за оценяване и акредитация към постоянните комисии се назначават експерти по служебно правоотношение по смисъла на Закона за държавния служител, които да организират и подпомагат тяхната дейност.

(6) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 61 от 2011 г., отм., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Постоянните комисии контролират работата на експертните групи и приемат техните доклади.

(7) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 61 от 2011 г., предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Постоянните комисии по области на висшето образование: подготвят и внасят в Акредитационния съвет доклад по чл. 81, ал. 3 с мотивирани констатации относно съответствието на представените от висшето училище доказателства с критериите за институционална или програмна акредитация по смисъла на чл. 77, ал. 3 или чл. 78, ал. 3.

Чл. 88б. (Нов - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Националната агенция за оценяване и акредитация публикува на официалната си интернет страница:

1. общите изисквания за допускане и откриване на процедури за оценяване и акредитация;

2. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) критериите за оценяването и акредитацията на висши училища, основни звена, филиали, професионални направления и специалности от регулираните професии, както и за акредитираните докторски програми във висшите училища и организациите по чл. 47, ал. 1;

3. годишен доклад на Националната агенция за оценяване и акредитация за резултатите от дейността ѝ;

4. материали за популяризиране на най-добрите постижения на висши училища, както и материали с методически характер;

5. (нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) оценките от институционалната и програмната акредитация на висшите училища и на научните организации.

Чл. 88в. (Нов - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) (1) При изпълнение на функциите си по чл. 11, ал. 1 Националната агенция за оценяване и акредитация се подпомага от Постоянна комисия за следакредитационно наблюдение и контрол.

(2) Националната агенция за оценяване и акредитация осъществява следакредитационно наблюдение и контрол по ред, определен в правилника за дейността на Националната агенция за оценяване и акредитация, върху:

1. способността на институцията и на нейните основни звена и филиали да осигуряват високо качество на образованието и научните изследвания чрез вътрешна система за оценяване и поддържане на качеството;

2. изпълнението на дадените при оценяването и акредитацията препоръки.

(3) За извършените проверки Постоянната комисия за следакредитационно наблюдение и контрол съставя констативни протоколи.

(4) При констатирано в резултат на проведено следакредитационно наблюдение и контрол неизпълнение по ал. 2, т. 1 и 2 Постоянната комисия за следакредитационно наблюдение и контрол приема решение, с което предлага на Акредитационния съвет да отнеме съответната институционална или програмна акредитация или да намали акредитационната оценка на програмната акредитация на професионални направления или на специалности от регулираните професии или на образователния капацитет на висшето училище, или на професионалното направление и/или на специалността от регулираните професии.

(5) Акредитационният съвет на Националната агенция за оценяване и акредитация разглежда предложението по ал. 4 в тримесечен срок от неговото постъпване, като приема решение, с което:

1. отнема институционалната акредитация на висшето училище, когато е констатирано:

а) неизпълнение в срок на препоръки, посочени в решението за акредитация на Акредитационния съвет относно изискванията за собствеността, необходима за осъществяване на дейностите по чл. 6, и/или за профила и квалификацията на академичния състав, и/или за материално-техническа осигуреност на обучението, или

б) неспазване на критерии за прилагане на вътрешната система за оценяване и поддържане на качеството на обучението и академичния състав, свързани с изискванията за поддържане и актуализиране на учебната документация и/или за развитие на академичния състав и неговата научноизследователска/художественотворческа дейност, и/или за материално-техническата и финансова осигуреност на обучението, и/или вътрешни одити на системата, и/или външен мониторинг върху качеството на обучението;

2. отнема програмната акредитация на професионално направление/специалност от регулираните професии на висшето училище за определен срок, когато е констатирано неизпълнение в срок на препоръки, посочени в решението за съответната акредитация относно: структурата, организацията и съдържанието на учебните планове и програми и/или профила и квалификацията на преподавателския състав на професионалното направление, и/или материално-техническата осигуреност на обучението в професионалното направление, съответно в специалността от регулираните професии;

3. намалява акредитационната оценка с една единица при програмна акредитация на професионално направление/специалност от регулираните професии, когато е констатирано неизпълнение в срок на препоръки, посочени в решението на Акредитационния съвет относно изискванията за научноизследователска и художественотворческа дейност на академичния състав и участието на студентите и докторантите в нея и/или анализиране мнението на студенти и потребители на кадри за качеството на обучението, и/или методите на преподаване и оценяване на постиженията на студентите;

4. намалява образователния капацитет на висшето училище, на професионалното направление и/или на специалността от регулираните професии, когато е констатирано неизпълнение в срок на препоръки, посочени в решението на Акредитационния съвет относно профила и квалификацията на академичния състав и/или материално-техническата осигуреност на обучението.

(6) По предложение на министъра на образованието и науката Акредитационният съвет на Националната агенция за оценяване и акредитация отнема институционалната или програмната акредитация на специалност от регулираните професии/професионални направления на висшето училище, когато са констатирани нарушения на този закон.

(7) В срок до 18 месеца от постановяването на решението за отнемане на институционалната акредитация или в срок до 12 месеца от постановяването на решението за отнемане на програмната акредитация по смисъла на ал. 5 висшето училище е длъжно да представи на Националната агенция за оценяване и

акредитация доклад за предприетите действия в изпълнение на дадените му препоръки за отстраняване на слабостите, посочени в решението на Акредитационния съвет.

(8) След представянето на доклада по ал. 7 Постоянната комисия за следакредитационно наблюдение и контрол прави проверка. При констатирано изпълнение от висшето училище на препоръките, посочени в решението на Акредитационния съвет, комисията предлага на Акредитационния съвет да приеме решение, с което да разреши на висшето училище да се ползва от правата по отнетата акредитация до изтичането на нейния срок.

(9) Ако при проверката по ал. 8 Постоянната комисия за следакредитационно наблюдение и контрол констатира неизпълнение от висшето училище на препоръките, посочени в решението на Акредитационния съвет, приема решение, с което предлага на Акредитационния съвет:

1. при отнета институционална акредитация - да уведоми висшето училище, че следва незабавно да преустанови провеждането на всякакво обучение, както и да уведоми министъра на образованието и науката, за да инициира процедура за закриване на висшето училище;

2. при отнета програмна акредитация - да уведоми висшето училище, че следва незабавно да преустанови провеждането на обучение по съответната специалност от регулираните професии или в съответното професионално направление.

(10) Акредитационният съвет на Националната агенция за оценяване и акредитация разглежда предложението по ал. 8 или 9 в едномесечен срок от неговото постъпване, като приема решение.

(11) Решението по ал. 5 и по ал. 10 може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Чл. 88г. (Нов - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) С правилника за дейността на Националната агенция за оценяване и акредитация може да се създават съвети и комисии като помощни и консултативни звена.

Глава единадесета. **ИМУЩЕСТВО И ФИНАНСИ НА ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА**

Чл. 89. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) (1) (Предишен текст на чл. 89 - ДВ, бр. 54 от 2000 г.) Имуществото на висшето училище се състои от право на собственост и от други вещни и имуществени права.

(2) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2000 г.) Недвижимите имоти, предоставени от държавата на висшите училища, са държавна публична собственост.

(3) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 36 от 2006 г., в сила от 01.07.2006 г.) Обособени части от недвижимите имоти по ал. 2 могат да се отдават под наем при условията и по реда на Закона за държавната собственост.

Чл. 90. (1) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Държавното висше училище съставя, изпълнява, приключва и отчита бюджет.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., доп. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) В рамките на общия бюджет академичният съвет ежегодно утвърждава бюджет на основните звена и филиалите на висшето училище, който се публикува, включително и на интернет страницата на висшето училище. Бюджетът на основните звена и филиалите на висшето училище се формира при спазване на ал. 6.

(3) В приходната част на бюджета на висшето училище постъпват:

1. (изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) трансфери от държавния бюджет;

2. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) финансова помощ от общините;

3. дарения, завещания, наследства, спонсорство;

4. собствени приходи от:

а) (изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) постъпления от научноизследователска, експертно-консултантска и художествено-творческа, лечебна и спортна дейност, от права върху интелектуална собственост, както и от стопанска дейност, свързана с основната дейност на висшето училище по чл. 6, ал. 1 и реализацията на създадените от него научноизследователски резултати и други обекти на интелектуална собственост;

б) (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 53 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 63 от 2010 г., в сила от 13.08.2010 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) постъпления от такси за кандидатстване, за обучение и приходи от обучение съгласно разпоредбите на чл. 21, ал. 2, 3, 5, 7 и 12;

в) следдипломна квалификация;

г) (нова - ДВ, бр. 53 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 60 от 2012 г., в сила от 07.08.2012 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) административни услуги за лица, които не са студенти, чиито размери не може да надвишават необходимите материално-технически разходи по предоставяне на услугата;

д) (доп. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., предишен текст на б. г) - ДВ, бр. 53 от 2002 г.) други дейности, свързани с учебния процес;

5. (нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) приходи по чл. 13, ал. 2 и по чл. 89, ал. 3.

(4) (Нова - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Не по-малко от 75 на сто от приходите от такси за обучение и от средствата от държавния бюджет за издръжка на обучението, определени по реда на чл. 91, ал. 2 и 3, постъпили за обучението на студенти и докторанти по отделно професионално направление, намалени с общите за висшето училище разходи, се използват за финансиране на разходи за същото професионално направление.

(5) (Нова - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Академичният съвет утвърждава методика за определяне на приноса на отделните основни звена и филиали за осъществяване на обучението по всяко професионално направление за целите на разпределението на получените приходи от такси за обучение и на средствата от държавния бюджет за издръжка на обучението.

(6) (Нова - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Академичният съвет утвърждава разпределение на получените приходи от такси за обучение и на

средствата от държавния бюджет за издръжка на обучението между основните звена и филиалите в съответствие с ал. 4 и методиката по ал. 5.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Приходната и разходната част на бюджета се съставя по класификацията на приходите и разходите на държавния бюджет.

(8) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) В сроковете на представяне на годишния финансов отчет висшето училище публикува, включително и на интернет страницата на висшето училище, отчет за изпълнението на приходната и разходната част на бюджета по класификацията на приходите и разходите на държавния бюджет.

(9) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Превишаването на приходите над разходите в края на годината преминава като наличност в бюджета на висшите училища за следващата година.

(10) (Нова - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Министерът на образованието и науката дава методически указания по разработването на методиката по ал. 5 и на разпределението по ал. 6.

Чл. 90а. (Нов - ДВ, бр. 25 от 2024 г.) Средствата от държавния бюджет за финансиране на висшето образование се планират ежегодно в размер не по-малък от 0,9 на сто от brutния вътрешен продукт и следват целите, заложи в Стратегията за развитие на висшето образование по чл. 9, ал. 2, т. 3.

Чл. 91. (1) (Изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Трансферите от държавния бюджет осигуряват средства за:

1. издръжка на обучението;
2. (изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) присъщата на висшето училище научна или художествено-творческа дейност;
3. (нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) издаване на учебници и научни трудове;
4. (предишна т. 3, изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) социално-битови разходи;
5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) капитални вложения.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Средствата за издръжка на обучението се определят въз основа на:

1. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) диференцирани нормативи по професионални направления за един студент, определени с акт на Министерския съвет;
2. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) броя на приетите в рамките на броя по чл. 9, ал. 3, т. 6, буква "а" студенти и докторанти;
3. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.) комплексна оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда, формирана въз основа на критерии, определени с акт на Министерския съвет,

включваща и резултатите от оценката при акредитацията на висшето училище и неговите специалности;

4. (нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) изпълнението на стратегическите цели и задачи по чл. 10, ал. 2, т. 9 съгласно методика, определена в акта по т. 3.

(3) (Нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Средствата за издръжка на обучението на докторантите в организациите по чл. 47, ал. 1 се определят въз основа на:

1. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) диференцирани нормативи по докторски програми за един докторант, определени от Министерския съвет;

2. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) броя на приетите докторанти по чл. 9, ал. 3, т. 6, буква "г";

3. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.) комплексна оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда, формирана въз основа на критерии, определени с акта по ал. 2, т. 3, включваща резултатите от оценката при акредитацията на докторските програми.

(4) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Средствата по ал. 1, т. 1 включват и допълнително финансиране, определено от Министерския съвет, за:

1. обучението по приоритетни професионални направления и защитени специалности;

2. (изм. - ДВ, бр. 18 от 2022 г., в сила от учебната 2022 - 2023 г.) компенсиране на разходите за освобождаване от такси, извършено по реда на чл. 95, ал. 7, т. 7 и 8.

(5) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Издръжката на обучението на студентите, приети по реда на чл. 68, ал. 3, т. 1, ал. 5 и 6 в държавните висши училища, се осигурява със средства от държавния бюджет по ред, определен с акта по ал. 2, т. 1.

(6) (Нова - ДВ, бр. 26 от 2025 г., в сила от 01.01.2025 г.) Средствата по ал. 1, т. 1 се предоставят и за обучаващите се студенти и докторанти в поделението на Русенския университет "Ангел Кънчев" в гр. Тараклия, Република Молдова, независимо от тяхното гражданство.

(7) (Нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 26 от 2025 г., в сила от 01.01.2025 г.) Средствата по ал. 1, т. 1 се предоставят на държавните висши училища въз основа на броя на приетите за обучение студенти и докторанти по данните, предоставени от висшите училища в регистъра по чл. 10, ал. 2, т. 3, буква "в".

(8) (Нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., предишна ал. 7 - ДВ, бр. 26 от 2025 г., в сила от 01.01.2025 г.) Средствата по ал. 1, т. 1 не се предоставят за издръжка на обучението на:

1. (изм. - ДВ, бр. 63 от 2010 г., в сила от 13.08.2010 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) студенти и докторанти, които са приети по реда на чл. 21, ал. 2, 3, 5, 7 и 12;

2. (доп. - ДВ, бр. 51 от 2025 г., в сила от учебната 2025 - 2026 г.) студенти и докторанти, които се обучават за придобиване на същата или по-ниска образователно-квалификационна степен, съответно образователна и научна степен, с изключение на тези студенти и докторанти, които се обучават в приоритетни

професионални направления или защитени специалности, както и на студенти, които имат сключен договор с работодател при условията и по реда на чл. 95а;

3. студенти и докторанти, които са пресрочили срока на обучението си съгласно учебния план;

4. (доп. - ДВ, бр. 39 от 2024 г.) чуждестранни студенти и докторанти, с изключение на студенти и докторанти - граждани на държави - членки на Европейския съюз и на Европейското икономическо пространство, студенти и докторанти - българи, живеещи извън Република България, както и студенти и докторанти, приети по междуправителствени спогодби и актове на Министерския съвет, в които е предвидено, че разходите за издръжка на обучението са за сметка на българската държава.

(9) (Нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., предишна ал. 8 - ДВ, бр. 26 от 2025 г., в сила от 01.01.2025 г.) При надхвърляне на капацитета на висшето училище, на капацитета на професионално направление или на специалност от регулираните професии средствата по ал. 1, т. 1 за следващата година се намаляват съответно със сумата за издръжка на обучението на броя студенти и докторанти, с който е надхвърлен капацитетът.

(10) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 41 от 2007 г., предишна ал. 7 - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., предишна ал. 9 - ДВ, бр. 26 от 2025 г., в сила от 01.01.2025 г.) Средствата по ал. 1, т. 2 за висшите училища се определят в размер не по-малко от 10 на сто спрямо издръжката на обучението.

(11) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 41 от 2007 г., предишна ал. 8 - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., предишна ал. 10 - ДВ, бр. 26 от 2025 г., в сила от 01.01.2025 г.) Средствата за социално-битови разходи се определят на основата на действащите нормативни актове.

Чл. 91а. (Нов - ДВ, бр. 102 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) (1) В случаите на разлики между разчетения брой на студентите и докторантите, въз основа на които са предвидени средствата по чл. 91, ал. 1 със закона за държавния бюджет за съответната година и данните от регистъра по чл. 10, ал. 2, т. 3, буква "в" за броя на приетите за обучение студенти и докторанти, се извършват компенсирани промени между бюджетите на държавните висши училища и бюджета на Министерството на образованието и науката при запазване на еднакъв базов норматив за всички държавни висши училища и за всички професионални направления за размера на средствата, необходими за отстраняване на тези разлики.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Средствата по чл. 91, ал. 1, т. 2 се предоставят в зависимост от оценка на научната дейност, извършена въз основа на наукометрични показатели, или от оценка на художественотворческата дейност, извършена въз основа на художественотворчески постижения. Оценката, планирането, разпределението и разходването на средствата от държавния бюджет за финансиране на присъщата на

висшите училища научна или художественотворческа дейност се извършват при условия и по ред, определени от Министерския съвет.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) В зависимост от оценката по ал. 2 се извършват компенсирани промени между бюджетите на държавните висши училища и бюджета на Министерството на образованието и науката за средствата по чл. 91, ал. 1, т. 2.

Чл. 91б. (Нов - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Средства от държавния бюджет се предоставят и за финансиране на изпълнението на програми за консолидация и за оптимизация на държавните висши училища, разработени от тях и приети от Министерския съвет по предложение на министъра на образованието и науката.

Чл. 91в. (Нов - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 108 от 2023 г., в сила от 01.01.2024 г.) Със средства от държавния бюджет се финансират изцяло или частично дейности за изпълнение на национални програми за развитие на държавните висши училища и за национални програми за придобиване на степен на висше образование във висши училища в чужбина от български граждани с цел професионалната им реализация на пазара на труда в Република България.

(2) Националните програми по ал. 1 се приемат от Министерския съвет.

Чл. 91г. (Нов - ДВ, бр. 102 от 2022 г.) В случаите по чл. 26б, ал. 4 институтите може да получават институционално финансиране и целеви средства за научни изследвания, както и финансиране за изпълнение на стратегически научноизследователски програми и/или други национални програми.

Чл. 92. (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) (1) (Нова - ДВ, бр. 25 от 2024 г.) Ежегодно с изготвянето на проекта на държавния бюджет за съответната година Министерският съвет планира трансфера от държавния бюджет по чл. 91, ал. 1, т. 1 в размер, който осигурява достигане на средна брутна работна заплата за академичния състав в държавните висши училища не по-малка от 180 на сто от средната брутна работна заплата за страната за последните 12 месеца, за които са публикувани официални данни на Националния статистически институт.

(2) (Нова - ДВ, бр. 25 от 2024 г.) Ежегодно с изготвянето на проекта на държавния бюджет за съответната година Министерският съвет планира увеличение на трансфера от държавния бюджет по чл. 91, ал. 1, т. 1 не по-ниско от увеличението на средната брутна работна заплата за страната за последните 12 месеца, за които са публикувани официални данни на Националния статистически институт.

(3) (Предишна ал. 1, изм. - ДВ, бр. 25 от 2024 г.) Минималната основна заплата за най-ниската академична длъжност в държавните висши училища се определя ежегодно с акт на Министерския съвет в размер не по-малък от 125 на сто от средната брутна работна заплата за страната за последните 12 месеца, за които са публикувани официални данни на Националния статистически институт.

(4) (Нова - ДВ, бр. 25 от 2024 г.) Минималната основна заплата за лицата по чл. 53, ал. 1 в държавните висши училища се определя ежегодно с акт на Министерския съвет в размер:

1. не по-малък от средната брутна работна заплата за страната за последните 12 месеца, за които са публикувани официални данни на Националния статистически институт - за длъжностите, за които се изисква придобито висше образование;

2. не по-малък от 80 на сто от средната брутна работна заплата за страната за последните 12 месеца, за които са публикувани официални данни на Националния статистически институт - за длъжностите, за които се изисква придобито средно образование.

(5) (Нова - ДВ, бр. 25 от 2024 г.) Определената по реда на ал. 3 минимална работна заплата за най-ниската академична длъжност не може да е по-ниска от определената за предходната година.

(6) (Предидшна ал. 2 - ДВ, бр. 25 от 2024 г.) Начинът за определяне на размера на възнаграждението на ректора по договора за управление се определя по общи правила за всички държавни висши училища, утвърдени от министъра на образованието и науката. Правилата задължително включват механизъм за определяне на допълнително възнаграждение в зависимост от изпълнението на заложените в договора цели, задачи и целеви стойности. Възнаграждението се изплаща от бюджета на висшето училище.

Чл. 93. (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., отм. - ДВ, бр. 108 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., нов - ДВ, бр. 63 от 2010 г., в сила от 13.08.2010 г.) Собствените приходи на висшето училище по чл. 90, ал. 3, т. 4, буква "б" се разходват само за издръжка на обучението на студентите и докторантите по ред, определен от академичния съвет.

Чл. 94. (1) Студентите и докторантите имат право да кандидатстват за стипендии от държавния бюджет, стипендии, учредени от висшите училища, и стипендии на физически или юридически лица.

(2) Размерите, условията и редът за получаване на стипендия от студентите и докторантите по ал. 1 се определят съответно от Министерския съвет, правилниците на висшите училища и от волята на дарителя.

(3) (Нова - ДВ, бр. 25 от 2024 г.) Стипендиите на докторантите, финансирани от държавния бюджет, се определят по реда на ал. 2 от Министерския съвет в размер не по-малък от 150 на сто от минималната работна заплата за страната за последните 12 месеца, за които са публикувани официални данни на Националния статистически институт.

Чл. 95. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., в сила от учебната 1999/2000 г.) Студентите, докторантите и специализантите заплащат такси за обучението си.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., в сила от учебната 1999/2000 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Таксите за обучение в държавните висши училища и научните организации по чл. 47, ал. 1 се определят от Министерския съвет в годишен размер.

За някои категории студенти и докторанти академичният съвет може да определя такси в намален размер от утвърдените от Министерския съвет.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., в сила от учебната 1999/2000 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2010 г., в сила от учебната 2010/2011 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Размерът на таксите по ал. 2 не може да бъде по-висок от две трети от средствата за издръжка на обучението, определени по реда на чл. 91, ал. 2, т. 1 и 3.

(4) (Нова - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 63 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г., изм. - ДВ, бр. 63 от 2025 г., в сила от 01.08.2025 г.) Размерът на таксите за обучението по чл. 21, ал. 2 и 3 и по чл. 9, ал. 3, т. 6, буква "б" не може да бъде по-нисък от 60 на сто от средствата за издръжка на обучението, определени по чл. 91, ал. 2, т. 1 и 3 и добавеният размер на таксата по ал. 2 за съответното професионално направление или специалност от регулираните професии, а размерът на таксите за обучението по чл. 21, ал. 5 не може да бъде по-нисък от 60 на сто от средствата за издръжка на обучението, определени по чл. 91, ал. 3, т. 1 и 3.

(5) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) За обучение по приоритетни професионални направления и защитени специалности в отделни държавни висши училища Министерският съвет по предложение на министъра на образованието и науката може да утвърди по-ниски размери на такси за обучение на студенти и докторанти от предложените от държавните висши училища, при условие че е осигурено допълнително финансиране за издръжка на обучението по реда на чл. 91, ал. 2, т. 3, ал. 3, т. 3 и ал. 4.

(6) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 63 от 2010 г., в сила от 13.08.2010 г., предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Таксите за обучението по чл. 21, ал. 12 са в размера, който студентите, докторантите и специализантите са заплащали до момента на насочването им към държавно висше училище.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., в сила от учебната 1999/2000 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) От заплащане на такси в държавните висши училища се освобождават:

1. лица, които са кръгли сираци;
2. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) лица с трайни увреждания и намалена работоспособност 70 и над 70 на сто; кръгли сираци;
3. (доп. - ДВ, бр. 54 от 2014 г., в сила от 01.07.2014 г.) военноинвалиди и военнопострадали;
4. (изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) лица, които към момента на навършване на пълнолетие са с предприета мярка за закрила по реда на Закона за закрила на детето - настаняване в приемно семейство, социална услуга от резидентен тип или специализирана институция;
5. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2002 г.) курсантите във висшите военни училища;
6. докторантите през последните две години на докторантурата;
7. (нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) студенти и докторанти, приети при условия и по ред, определени в акт на Министерския съвет, в случай че в този акт е предвидено такова освобождаване;

8. (нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) студенти, обучаващи се в професионални направления и защитени специалности с най-висок очакван бъдещ недостиг на пазара на труда, по списък, приет от Министерския съвет по предложение на министъра на образованието и науката.

(8) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., в сила от учебната 1999/2000 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Чуждестранни студенти заплащат такси, които в държавните висши училища не могат да бъдат по-ниски от съответните такси, определени в ал. 4. Чуждестранни докторанти и специализанти заплащат такси, размерът на които в държавните висши училища и организациите по чл. 47, ал. 1 не може да бъде по-нисък от диференцираните нормативи за издръжка на обучението.

(9) (Нова - ДВ, бр. 83 от 2005 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 7 - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., предишна ал. 8 - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Студенти, докторанти и специализанти - граждани на държави - членки на Европейския съюз и на Европейското икономическо пространство, заплащат такси за обучението си при условията и по реда, определени за българските граждани.

(10) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2000 г., предишна ал. 6, изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишна ал. 7 - ДВ, бр. 83 от 2005 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 8, изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., предишна ал. 9, изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., доп. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Лица с двойно гражданство, едно от което е българско, заплащат половината от размера на определената по ал. 8 такса, когато кандидатстват и са приети при условия и по ред, определени от Министерския съвет, но не по-малко от определената по ал. 4 такса за обучение по съответната специалност и независимо на какъв език се извършва обучението.

(11) (Предишна ал. 6, изм. - ДВ, бр. 54 от 2000 г., предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., предишна ал. 8 - ДВ, бр. 83 от 2005 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 9, изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., предишна ал. 10, изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., доп. - ДВ, бр. 18 от 2022 г., в сила от учебната 2022 - 2023 г.) Таксите по ал. 8 не се заплащат от студенти, докторанти и специализанти, приети по междуправителствени спогодби, в които този въпрос е уреден на реципрочна основа или в случаите по ал. 7, т. 7.

(12) (Нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г., предишна ал. 10 - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., предишна ал. 11 - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., доп. - ДВ, бр. 18 от 2022 г., в сила от учебната 2022 - 2023 г.) Българи, живеещи извън Република България, заплащат такси за обучението си при условията и по реда, определени за българските граждани, освен ако в международен договор е предвидено друго и не са освободени в случаите по ал. 7, т. 7.

(13) (Нова - ДВ, бр. 39 от 2024 г.) Студентите по чл. 68, ал. 10 заплащат такси за обучението си в размера, определен за българските граждани.

Чл. 95а. (Нов - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) (1) Със средства от държавния бюджет се осигурява напълно или частично заплащането на разходите за обучение на студенти, които се обучават за придобиване на образователно-квалификационна

степен на висше образование по чл. 9, ал. 3, т. 6, букви "а" и "б" и по чл. 21, ал. 2 и 3, които имат сключен договор с работодател за осигуряване на стаж на студента по съответната специалност за периода на обучението и на работно място след успешното му завършване.

(2) Договор по ал. 1 може да се сключва с работодател, който е заявил необходимост от работници или служители с придобита образователно-квалификационна степен на висше образование и е включен в списък, приет от Министерския съвет. Страна по договора е и ректорът на висшето училище, в което се обучава студентът.

(3) С договора по ал. 1 се определят задължително формите, мястото и времетраенето на стажа по време на обучението, възнаграждението и начинът за определянето му, условията за прекратяване, срокът, през който работникът или служителят следва да работи при работодателя след успешното завършване на обучението.

(4) (Нова - ДВ, бр. 63 от 2025 г., в сила от 01.08.2025 г.) При съгласие и наличие на условията стажът по ал. 1 може да бъде продължен при нов работодател от списъка по ал. 2. В този случай се сключва допълнително споразумение между студента, ректора на висшето училище, досегашния и новия работодател.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 63 от 2025 г., в сила от 01.08.2025 г.) При виновно неизпълнение на договора по ал. 1 в полза на държавата възниква право да получи от неизправната страна всичко, което е платила за студента, заедно със законната лихва от момента на плащането. В случай на прекратяване на договора по взаимно съгласие средствата се възстановяват поравно от работодателя и от студента.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 63 от 2025 г., в сила от 01.08.2025 г.) Вземанията на държавата, възникнали в резултат на неизпълнение на договора по ал. 1, са частни държавни вземания и се установяват и събират от Националната агенция за приходите по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

(7) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2022 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 63 от 2025 г., в сила от 01.08.2025 г.) Министерството на образованието и науката чрез Националния център за информация и документация създава и поддържа информационна база данни за сключените договори по ал. 1.

(8) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 63 от 2025 г., в сила от 01.08.2025 г.) Висшето училище е длъжно да предоставя информация за сключените договори по ал. 1 в тридневен срок от тяхното сключване, изменение или прекратяване.

(9) (Предишна ал. 8, изм. - ДВ, бр. 63 от 2025 г., в сила от 01.08.2025 г.) Конкретните условия и ред за заявяване и включване на работодатели в списъка по ал. 2, за сключване, изменение и прекратяване на договора по ал. 1, за предоставянето на информацията по ал. 8, за възстановяване на средствата от държавния бюджет по ал. 1, както и минималният срок, през който работникът или служителят следва да работи при работодателя след успешното завършване на обучението, се уреждат с наредба на Министерския съвет.

Чл. 96. При условия и по ред, определени със закон, студентите и докторантите имат право да получават кредит за заплащане на такси и за издръжка.

Чл. 96а. (Нов - ДВ, бр. 41 от 2007 г., в сила от 27.12.1995 г.) (1) Висшите училища не се облагат с корпоративен данък по част втора и с данък върху приходите по част пета от Закона за корпоративното подоходно облагане за основната им дейност по чл. 6, ал. 1.

(2) Организациите по чл. 47, ал. 1 не се облагат с корпоративен данък по част втора и с данък върху приходите по част пета от Закона за корпоративното подоходно облагане за дейността им относно обучение на докторанти.

Глава дванадесета.

ПРИЗНАВАНЕ НА ПРАВО ЗА УПРАЖНЯВАНЕ НА РЕГУЛИРАНА ПРОФЕСИЯ ВЪЗ ОСНОВА НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ, ПРИДОБИТА В ЧУЖДА ДЪРЖАВА (НОВА - ДВ, БР. 77 ОТ 2005 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 62 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2007 Г., ОТМ. - ДВ, БР. 13 ОТ 2008 Г., В СИЛА ОТ 08.02.2008 Г.)

Раздел I.

Признаване на право за упражняване на регулирана професия въз основа на професионална квалификация, придобита в държава членка (Нов - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.)

Чл. 97. (Нов - ДВ, бр. 77 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.)

Чл. 98. (Нов - ДВ, бр. 77 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.)

Чл. 99. (Нов - ДВ, бр. 77 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.)

Чл. 100. (Нов - ДВ, бр. 77 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.)

Чл. 101. (Нов - ДВ, бр. 77 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.)

Раздел II.

Признаване на право за упражняване на регулирана професия въз основа на професионална квалификация, придобита в трета държава (Нов - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.)

Чл. 102. (Нов - ДВ, бр. 77 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.)

Чл. 103. (Нов - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.)

Раздел III.

Други разпоредби (Нов - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.)

Чл. 104. (Нов - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.)

Чл. 105. (Нов - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.)

Чл. 106. (Нов - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.)

Чл. 107. (Нов - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.)

Допълнителни разпоредби

§ 1. (1) (Предишен текст на § 1 - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Академиите и висшите училища от системата на Министерството на отбраната, Министерството на вътрешните работи, Министерството на транспорта, Министерството на териториалното развитие и строителството прилагат този закон в съответствие с актовете за създаването им и разпоредбите на специалните закони, отнасящи се до устройството и дейността им.

(2) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Разпоредбата на чл. 95, ал. 3 не се прилага за академиите и висшите училища от системата на Министерството на отбраната.

(3) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Разпоредбите на чл. 10, ал. 2, т. 10, чл. 30, ал. 5 и чл. 46, ал. 1 не се прилагат за Академията на Министерството на вътрешните работи.

§ 2. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Проектите за трансферите от държавния бюджет на висшите училища от системата на Министерството на отбраната, Министерството на вътрешните работи, Министерството на транспорта, Министерството на териториалното развитие и строителството се внасят в

Министерския съвет от съответния министър съгласувано с министъра на образованието и науката.

§ 3. (1) (Предишен текст на § 3 - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Висшите училища и факултетите по богословие прилагат този закон в съответствие с актовете за създаването им и нормативните актове, уреждащи взаимоотношенията между държавата и религиозните изповедания.

(2) (Нова - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.) Разпоредбите на чл. 26, ал. 1 и 7 не се прилагат за факултетите по ал. 1.

§ 4. (1) Чуждестранните висши училища не могат да разкриват свои поделения на територията на Република България.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Български висши училища могат да откриват в структурата си основни звена съвместно с чуждестранни висши училища по реда на този закон в съответствие със:

1. международни спогодби;
2. споразумения с чуждестранни висши училища.

(3) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2011 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Българските висши училища могат да разкриват свои звена в чужбина или да провеждат изнесено обучение по акредитирани професионални направления или специалности от регулираните професии в свои поделения в чужбина при условията и по реда на този закон и при спазване законодателството на приемащата държава.

(4) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Поделението на висшето училище в чужбина по чл. 9, ал. 3, т. 3 не е самостоятелно звено. В него се провежда изнесено обучение по акредитирани професионални направления или специалности от регулираните професии от академичния състав на съответното основно звено на висшето училище. Управлението на поделението се осъществява от органите за управление на съответното звено на висшето училище, което провежда обучението.

(5) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Материално-техническата база на поделението на висшето училище в чужбина е част от материално-техническата база, необходима за осигуряване на обучението по съответните акредитирани професионални направления или специалности от регулираните професии и за научноизследователската дейност на висшето училище.

(6) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2011 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) В случаите на договори за съвместна учебна и научноизследователска, художественотворческа, проектна и иновационна дейност и за образователен франчайз се прилага българското законодателство, освен когато документът вследствие на проведеното обучение се издава само от чуждестранното висше училище, с което е сключен договърът.

§ 4а. (Нов - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) Разпоредбата на чл. 68, ал. 1 не се прилага за кандидати за докторантура чрез самостоятелна подготовка.

§ 4б. (Нов - ДВ, бр. 54 от 2000 г.) При определяне на броя на преподавателите, които са на основен трудов договор в звената на висшите училища, могат да се включват и преподавателите на основен трудов договор в съответните университетски болници.

§ 4в. (Нов - ДВ, бр. 53 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2005 г., в сила от 27.09.2005 г., доп. - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) По смисъла на този закон "регулирана професия" е дейност или съвкупност от дейности, включена в Списъка на регулираните професии в Република България, която е от обществена значимост и/или е от съществено значение за живота и здравето на хората, и правото за упражняването на която е определено чрез закони, подзаконови или административни разпоредби, за притежаването на специфична професионална квалификация, удостоверена с документи за образование, правоспособност или предполага членство в професионална организация, работеща за поддържане на високо равнище в съответната професионална област, за осъществяването на което е получила специално признаване от държавата.

§ 4г. (Нов - ДВ, бр. 53 от 2002 г.) Трудовите договори с преподавателите в университетските болници се сключват и прекратяват от ректора на съответното висше медицинско училище, съгласувано с управителя или изпълнителния директор на болницата.

§ 4д. (Нов - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) По смисъла на този закон:

1. (доп. - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) "Основен трудов договор" е трудовият договор, сключен на основание чл. 67, ал. 1, т. 1 от Кодекса на труда, а за академичната длъжност "асистент" - и трудовият договор, сключен на основание чл. 67, ал. 1, т. 2 от Кодекса на труда.

2. (доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) "Капацитет на висшето училище, на професионалното направление, както и на специалност от регулираните професии" е максималният брой на студентите и докторантите, които могат да се обучават за една учебна година във висшето училище, професионалното направление или специалността от регулираните професии в съответствие с осигуреното качество на образование, академичен състав, учебна документация, материална база и учебна площ. Капацитетът на висшето училище е равен на сбора от капацитетите на професионалните направления и специалностите от регулираните професии.

3. "Преименуване" е промяна на наименованието на висшето училище.

4. "Успех от диплома за завършена степен на висшето образование" е успехът, който се формира като средноаритметична оценка от средния успех по предметите, включени в учебния план, и от средния успех от оценките от държавните изпити или от защитата на дипломната работа.

5. "Действащи студенти и докторанти" са тези, които вземат пряко участие в учебния процес и изпълняват учебния план за съответната учебна година.

6. (нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) "Българи, живеещи извън Република България" са лицата по смисъла на Закона за българите, живеещи извън Република България.

7. (нова - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) "Образователен франчайз" е съвкупност от права на интелектуална собственост върху марки, фирмени знаци, изработени модели, дизайни, авторски права, ноу-хау или патенти или върху програми за обучение на студенти, предоставени от едно висше училище (франчайзингодател) на друго висше училище (франчайзингополучател) срещу възнаграждение, за да се ползват за подготовката на висококвалифицирани специалисти над средното образование, способни да прилагат и развиват научни знания в различни области на човешката дейност, за повишаване квалификацията на специалисти и за развитието на науката, културата и иновационната дейност.

8. (нова - ДВ, бр. 101 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) "Студентско общежитие" е жилищна сграда, предназначена за обитаване за продължителен период от време от студенти и преподаватели във висши училища, която се състои от обособени стаи, ателиета или апартаменти за настаняване, помещения за перални, столове, спортни съоръжения, както и други помещения за извършване на дейностите по чл. 6, ал. 2 и 3.

9. (нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) "Приоритетни професионални направления" са професионалните направления, за които е налице очакван бъдещ недостиг на пазара на труда в сравнение с настоящото търсене на обучение във висше образование.

10. (нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) "Защитени специалности" са специалности на висшето образование, за обучението в които липсва заявен интерес или заявеният интерес е нисък, но към определен етап от икономическото и общественото развитие на Република България съществува необходимост от подготовка на висококвалифицирани специалисти за тези специалности.

11. (нова - ДВ, бр. 102 от 2022 г.) "Лауреат на национална олимпиада или национално състезание" е класираният на първо, второ или трето място и/или получил оценка отличен 6,00 на националния кръг на съответната олимпиада или състезание.

12. (нова - ДВ, бр. 102 от 2022 г.) "Лауреат на международна олимпиада или състезание" е лице, получило златен, сребърен или бронзов медал като участник в национален отбор.

13. (нова - ДВ, бр. 51 от 2025 г.) "Трайно" е срок от 6 месеца от ежегодния график на учебния процес.

§ 4е. (Нов - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Висшите училища на всеки 6 месеца, както и при поискване от министъра на образованието и науката представят необходимата информация по чл. 10, ал. 2, т. 3.

§ 4ж. (Нов - ДВ, бр. 77 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.)

§ 4з. (Нов - ДВ, бр. 77 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 62 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 13 от 2008 г., в сила от 08.02.2008 г.)

§ 4и. (Нов - ДВ, бр. 83 от 2005 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) След приемането на Република България за пълноправен член на Европейския съюз чуждестранни висши училища, открити по законоустановения ред в държава - членка на Европейския съюз и на Европейското икономическо пространство, могат да откриват поделения на територията на страната при условията за откриване на висше училище и по реда за откриване на основно звено на висше училище, определени в този закон.

§ 4й. (Нов - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) (1) През учебната 2016 - 2017 г. броят на обучаваните срещу заплащане студенти по чл. 9, ал. 3, т. 6, буква "б" се определя по професионални направления и специалности от регулираните професии за всяко държавно висше училище като разлика между:

1. утвърдения от Министерски съвет за учебната 2015 - 2016 г. брой на обучаваните студенти по професионални направления и специалности от регулираните професии, за които държавата осигурява средства за издръжката на обучението им, и

2. утвърдения по реда чл. 9, ал. 3, т. 6, буква "а" за учебната 2016 - 2017 г. брой на обучаваните студенти и докторанти.

(2) При утвърждаването на броя на приеманите по професионални направления и специалности от регулираните професии в държавните висши училища за обучение студенти и докторанти по чл. 9, ал. 3, т. 6, буква "б" за всяка учебна година се взема предвид броят на студентите и докторантите по ал. 1, т. 1.

§ 4к. (Нов - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) (1) Технологично училище "Електронни системи" към Техническият университет - София (ТУЕС), и Професионалната гимназия по компютърни технологии и системи - гр. Правец (ПГКТС), са звена в Техническият университет (ТУ) - София, интегрирани професионални гимназии, които не са юридически лица. Технологично училище "Електронни системи" към Техническият университет - София, и Професионалната гимназия по компютърни технологии и системи - гр. Правец, осъществяват дейността си като професионална гимназия и при определени в Закона за предучилищното и училищното образование условия осигуряват завършване на клас, първи и втори гимназиален етап и придобиване на средно образование и на професионална квалификация по специалности от професии от Списъка на професиите за професионално образование и обучение. Технологично училище "Електронни системи" към ТУ - София, и Професионалната гимназия по компютърни технологии и системи - гр. Правец, имат право да валидират компетентности по чл. 167, ал. 1, т. 2 и 5 от Закона за предучилищното и училищното образование.

(2) Звената по ал. 1 притежават само обикновен собствен печат по смисъла на чл. 34, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование.

(3) Орган за управление и контрол на всяко от звената по ал. 1 е директорът, който се назначава от ректора на ТУ - София, при условие че има не по-малко от 5 години учителски стаж, 5 години трудов стаж на академична длъжност във висше училище или 5 години трудов стаж на длъжност преподавател или старши преподавател в звената по ал. 1. Длъжността "директор" се заема въз основа на конкурс, проведен при условията и по реда на Кодекса на труда, като в комисията за провеждане на конкурса се включват представители на Министерството на образованието и науката и на Обществения съвет към ТУЕС, съответно към ПГКТС.

(4) Директорът ръководи и контролира образователната дейност на съответното звено по ал. 1 в рамките на правомощията, свързани с организацията и осъществяването на образователния процес, определени с държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти по Закона за предучилищното и училищното образование. Ректорът на ТУ - София, може да овласти директора и с други правомощия, свързани с управлението, представителството и контрола на звеното по ал. 1.

(5) Директорът на всяко от звената по ал. 1 е разпоредител с бюджет към ректора на ТУ - София, и има следните правомощия:

1. да разработва бюджетни прогнози и проект на бюджет;
2. да разработва проекти на длъжностно и поименно разписание на длъжностите и проекти за актуализацията им;
3. да определя преподавателската натовареност на педагогическите специалисти, броя на паралелките, както и броя на учениците в тях съобразно утвърдения бюджет на училището и нормите, определени в подзаконовите нормативни актове по прилагане на Закона за предучилищното и училищното образование, като осигурява изпълнението на учебния план.

(6) При управлението и контрола на учебната, учебно-производствената и административната дейност директорът на съответното звено по ал. 1 се подпомага от един или няколко заместник-директори, които заемат длъжността въз основа на трудов договор, сключен с ректора на ТУ - София.

(7) В звената по ал. 1 обучението на учениците се осъществява от педагогически специалисти по чл. 211 от Закона за предучилищното и училищното образование и от преподаватели и старши преподаватели по чл. 48, ал. 2. Броят на преподавателите и старши преподавателите, които извършват обучение в звената по ал. 1, не може да надвишава броя на педагогическите специалисти.

(8) В звената по ал. 1 обучението по учебните предмети или модули за придобиване на професионална подготовка може да се осъществява и от лица, които заемат академични длъжности в основните звена и филиалите на ТУ - София. Те могат да изпълняват част от норматива си за учебна заетост и в звената по ал. 1 при условията и по реда на чл. 56а, ал. 1 и 3 и чл. 57а. Приравняването на часовете от норматива за учебна заетост на лицата, заемащи академична длъжност, на учебните часове за изучаване на учебния предмет или модул съответно от професионалната подготовка се определя в правилника за дейността на ТУ - София.

(9) Специализиран орган за разглеждане и решаване на основни педагогически въпроси на всяко от звената по ал. 1 е педагогическият съвет, който осъществява правомощията, определени в чл. 263, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование. В състава на педагогическия съвет

освен лицата по чл. 262, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование се включват и преподавателите и старши преподавателите по чл. 48, ал. 2, които заемат длъжност в звената по ал. 1. Лицата по ал. 8, както и преподавателите и старши преподавателите по чл. 48, ал. 2, които извършват обучение в звената по ал. 1, но заемат длъжност в други звена на ТУ - София, могат да участват в заседанията на педагогическия съвет с право на съвещателен глас.

(10) Ректорът на ТУ - София, организира атестирането на педагогическите специалисти при условията и по реда на чл. 228 от Закона за предучилищното и училищното образование. В състава на атестационната комисия за атестиране на директора на всяко от звената по ал. 1 задължително се включват представители на ТУ - София, на Министерството на образованието и науката, на регионалното управление на образованието, на педагогическия съвет и на общественения съвет съответно към ТУЕС и ПГКТС.

(11) Академичният съвет на ТУ - София, осъществява следните правомощия, свързани с дейността на звената по ал. 1:

1. взема решения за промяна и закриване на звената по ал. 1;

2. (изм. - ДВ, бр. 27 от 2024 г.) определя реда за съгласуване на проектите на училищни учебни планове и на учебни програми за отрасловата и специфичната професионална подготовка по професията;

3. утвърждава ежегодно бюджет на всяко от звената по ал. 1 в рамките на общия бюджет на ТУ - София.

(12) Ректорът на ТУ - София, осъществява следните правомощия във връзка с дейността на звената по ал. 1:

1. обявява конкурс и назначава комисия за организиране и провеждане на конкурса за заемане на длъжността "директор" на всяко от звената по ал. 1;

2. осъществява контрол върху дейността на директорите на звената по ал. 1;

3. сключва и прекратява трудови договори с директорите, заместник-директорите, другите педагогически специалисти и непедagogическия персонал в звената по ал. 1;

4. определя числеността на персонала в звената по ал. 1 и индивидуалните възнаграждения;

5. осигурява условия за прилагане в звената по ал. 1 на държавната политика в областта на училищното образование;

6. осигурява условия за повишаване на квалификацията и за кариерното развитие на педагогическите специалисти съобразно стратегията за развитие на звената по ал. 1;

7. съдейства на компетентните органи при извършване на проверки, организира и контролира изпълнението на препоръките и предписанията им.

(13) Трансферите от държавния бюджет осигуряват средства освен за дейностите по чл. 91, ал. 1 и за финансиране на звената по ал. 1. Средствата за финансиране на звената по ал. 1 се определят по бюджета на ТУ - София, по реда на Закона за предучилищното и училищното образование.

(14) Звената по ал. 1 не прилагат система на делегиран бюджет.

(15) Освен средствата от държавния бюджет в бюджетите на звената по ал. 1 се включват и разходи за сметка на:

1. установеното към края на предходната година превишение на постъпленията над плащанията по бюджета на звеното;

2. допълнително финансиране, осигурено за сметка на други средства по бюджета на ТУ - София;

3. дължимите от ТУ - София, към бюджета на звеното средства към края на предходната бюджетна година;

4. приходи от дарения и завещания.

(16) Звената по ал. 1 се променят и закриват със заповед на министъра на образованието и науката. Звената по ал. 1 не може да се преобразуват.

(17) В звената по ал. 1 може да се извършват промени, свързани със:

1. наименованието;

2. официалния адрес;

3. адреса на сградите, в които се провежда обучението.

(18) Звената по ал. 1 се закриват:

1. по искане на ТУ - София;

2. при закриване на ТУ - София.

(19) Производството по издаване на заповедта за промяна и закриване на звената по ал. 1 започва по мотивирано предложение на ректора на ТУ - София, след решение на академичния съвет и становище на регионалното управление на образованието.

(20) Предложенията за промяна и закриване на звената по ал. 1 се внасят в срок до 31 май и се разглеждат за учебна година с начало 15 септември на следващата календарна година. Предложенията за закриване поради намаляване броя на учениците се правят целогодишно и се разглеждат за предстоящата учебна година, а при преустановяване на образователния процес поради липса на ученици, се правят и разглеждат целогодишно.

(21) За производството по издаване на заповедта за промяна и закриване на звената по ал. 1 се прилагат съответно разпоредбите на глава осемнадесета, раздел I от Закона за предучилищното и училищното образование, като предложенията и документите за промяна и закриване на звената по ал. 1 се разглеждат и оценяват за съответствие с изискванията на този закон, на Закона за предучилищното и училищното образование, на Закона за професионалното образование и обучение и на нормативните актове по прилагането им. Въз основа на заповедите за промяна и закриване на звената по ал. 1 се извършват съответните вписвания в регистъра на институциите в системата на предучилищното и училищното образование по реда на глава осемнадесета, раздел IV от Закона за предучилищното и училищното образование.

(22) Заповедите за промяна или закриване на звената по ал. 1 се обнародват в "Държавен вестник" и влизат в сила от деня на обнародването им, освен ако в тях е предвидено друго.

(23) Отказите за промяна и закриване на звената по ал. 1 могат да се обжалват по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(24) Удостоверенията за завършен втори гимназиален етап на средно образование и дипломите за средно образование на учениците в звената по ал. 1, както и удостоверенията за валидиране на компетентности по учебен предмет, невключен в дипломата за средно образование на лицата, валидирали компетентности в звената по ал. 1, се издават от ТУ - София, при условията и по реда

на Закона за предучилищното и училищното образование. Свидетелствата за професионална квалификация, свидетелствата за правоспособност на учениците от звената по ал. 1, както и свидетелствата за валидиране на професионална квалификация на лицата, валидирали професионални компетентности в звената по ал. 1, се издават от ТУ - София, при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

(25) Документите по ал. 24, техните приложения и дубликати се издават при спазване на държавния образователен стандарт по чл. 22, ал. 2, т. 10 от Закона за предучилищното и училищното образование. На издадените документи, с изключение на свидетелството за правоспособност, се полага печат на ТУ - София, с изображение на държавния герб.

§ 4л. (Нов - ДВ, бр. 25 от 2024 г.) Разпоредбата на чл. 92, ал. 3 се прилага и за най-ниската академична длъжност в научните организации по чл. 47, ал. 1, които са бюджетни организации по смисъла на § 1, т. 5 от допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси, а разпоредбата на чл. 92, ал. 4 - и за изследователите, експертите и специалистите в тях.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 5. Дипломи за полувисше образование, издадени от полувисши институти до влизането на този закон в сила, дават правата на завършили образователна степен "специалист по ...".

§ 6. Дипломи за висше образование, издадени от висшите училища до влизането на този закон в сила, дават правата на завършили образователна степен "магистър".

§ 7. Притежателите на диплом за научната степен "кандидат на науките" се ползват с правата на "доктор".

§ 8. Завършилите семестриално висшите училища до влизането на този закон в сила се дипломират съгласно разпоредбите на закона, който е действал при постъпването им, и се ползват с правата на завършил образователна степен "магистър".

§ 9. Студенти, приети до влизането на този закон в сила, продължават обучението си и получават образователна и квалификационна степен в зависимост от сроковете на обучение и учебния план, по които се обучават.

§ 10. (1) (Отм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г.)

(2) Семестриалните такси, заплащани от студенти, приети преди влизането на този закон в сила, не се преизчисляват по реда на чл. 90, ал. 3, т. 4, буква "б".

§ 10а. (Нов - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) Семестриалните такси, заплащани от студентите до 1 януари 2010 г., не се преизчисляват по реда на чл. 95, ал. 3.

§ 11. (Изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 83 от 2005 г., в сила от 18.10.2005 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) (1) По предложение на катедрения съвет и съвета на основното звено и/или филиала след решение на академичния съвет трудовите договори с хабилитираните лица при навършване на възрастта по чл. 328, ал. 1, т. 10 от Кодекса на труда може да бъдат удължени за срок до три години.

(2) Удължаването на трудовите правоотношения с хабилитираните лица по ал. 1 се уреждат със срочен трудов договор.

§ 12. (Изм. - ДВ, бр. 56 от 1997 г., изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 53 от 2002 г.) Обучението в образователно-квалификационните степени се въвежда от висшите училища след утвърждаване на държавните изисквания за специалностите от регулираните професии или професионални направления.

§ 13. Министерският съвет по предложение на министъра на образованието, науката и технологиите, в срок до 6 месеца след влизането на този закон в сила издава постановление за приемане на правилник за дейността на Националната агенция за оценяване и акредитация и определя числеността на щатния ѝ персонал.

§ 14. Министерският съвет по предложение на министъра на образованието, науката и технологиите в срок до 1 година от влизането на този закон в сила преобразува или закрива съществуващите полувисши учебни заведения в съответствие с изискванията на чл. 17.

§ 15. Висши училища и техни основни звена, които до три години от влизането на този закон в сила не са участвали или не са заявили желанието си да участват в процедура за акредитация, не получават държавна субсидия и не се финансират под никаква форма от държавата.

§ 16. В срок до три години след влизането на този закон в сила висшите училища могат да провеждат обучение и по неакредитирани специалности.

§ 17. В срок до една година от влизането на този закон в сила висшите училища приемат Правилник за дейността на висшето училище.

§ 18. С влизането на този закон в сила не се прекъсва мандатът на изборните органи за управление във висшите училища.

§ 19. В Закона за научните степени и научните звания (обн., ДВ, бр. 36 от 1972 г.; изм. и доп., бр. 43 от 1975 г., бр. 12 от 1977 г., бр. 61 от 1981 г., бр. 94 от 1986 г., бр. 10 от 1990 г. и бр. 59 от 1992 г.) се правят следните изменения:

1. навсякъде "кандидат на науките" се заменя с "доктор";
2. навсякъде "аспирант" и "аспирантура" се заменят с "докторант" и "докторантура";
3. навсякъде "висши учебни заведения" се заменят с "висши училища".

§ 20. Този закон отменя:

1. Закона за висшето образование (обн., Изв., бр. 12 от 1958 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 99 от 1963 г., бр. 36 и 65 от 1972 г.; попр., бр. 81 от 1972 г.; изм. и доп., бр. 58 от 1978 г., бр. 68 от 1988 г., бр. 82 от 1989 г., бр. 10 от 1990 г. и бр. 100 от 1992 г.).
2. Закона за академична автономия на висшите учебни заведения (обн., ДВ, бр. 10 от 1990 г.; попр., бр. 12 от 1990 г.; изм., бр. 90 от 1993 г.).
3. Указа за признаване дипломи за висше образование, издадени от чуждестранни висши учебни заведения (обн., ДВ, бр. 95 от 1949 г.; изм., бр. 68 от 1988 г.).

§ 21. Изпълнението на този закон се възлага на Министерския съвет.

Преходни и Заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ВИШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 60 ОТ 1999 Г., В СИЛА ОТ 02.07.1999 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 111 ОТ 1999 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 113 ОТ 1999 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 54 ОТ 2000 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 22 ОТ 2001 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 53 ОТ 2002 Г.)

§ 56. (1) Разпоредбите на чл. 95, ал. 1, 2, 3, 4, и 5 влизат в сила от учебната 1999/2000 г.

(2) Приетите до влизането на този закон в сила студенти и докторанти продължават обучението си при условията, при които са приети, за срока, предвиден за завършване на обучението им по учебния план.

(3) Разпоредбата на чл. 68, ал. 1 относно приемането на студентите и докторантите чрез конкурсен изпит влиза в сила от учебната 2000/2001 г.

§ 57. (1) В двумесечен срок от влизането на този закон в сила Акредитационният съвет се конституира в съответствие с изискванията на чл. 84. Мандатът на досегашния Акредитационен съвет се прекратява с утвърждаването на състава на новия Акредитационен съвет.

(2) С влизането на този закон в сила откритите процедури по оценка и акредитация се спират, а нови не се откриват.

(3) Новият Акредитационен съвет продължава започнатите процедури в съответствие с изискванията на този закон.

§ 58. (Изм. - ДВ, бр. 113 от 1999 г.) Съставът на Акредитационния съвет през първия мандат се обновява с половината от представителите от квотите на висшите училища и на Българската академия на науките и Националния център за аграрни науки по жребий, както и с половината от представителите на Министерството на образованието и науката.

§ 59. В срок 4 месеца от влизането на този закон в сила Министерският съвет утвърждава Правилника на Националната агенция за оценяване и акредитация и определя числеността на щатния ѝ персонал.

§ 60. (1) (Изм. - ДВ, бр. 113 от 1999 г.) В едногодишен срок от влизането на този закон в сила висшите училища привеждат структурата си в съответствие с изискванията, предвидени в него, и я представят на министъра на образованието и науката.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2000 г.) В срок до 18 месеца от влизането на този закон в сила заварените частни колежи, включени в структурата на държавните висши училища, се преобразуват в самостоятелни колежи по реда на чл. 9, ал. 2 след оценка на проект по реда на чл. 15. Непреобразуваните колежи се закриват.

§ 61. (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2000 г.) Неакредитирани висши училища, които до 18 месеца от влизането на този закон в сила не са поискали институционална акредитация, не получават държавна субсидия и не се финансират под никаква форма от държавата.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2000 г.) Неакредитирани частни висши училища, които до 18 месеца от влизането на този закон в сила не са поискали институционална акредитация, не могат да приемат студенти за обучение.

§ 62. (1) (Изм. - ДВ, бр. 22 от 2001 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г.) Държавните висши училища, получили институционална акредитация, могат да провеждат обучение и по неакредитирани специалности в срок до пет години от влизането на този закон в сила.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г.) Частните висши училища, получили институционална акредитация, могат да провеждат обучение и по неакредитирани специалности в срок до пет години от влизането на този закон в сила.

§ 63. (Отм. - ДВ, бр. 111 от 1999 г., в сила от 01.01.2000 г.)

§ 64. Навсякъде в закона думите "Министерство на образованието, науката и технологиите" и "министъра на образованието, науката и технологиите" се заменят съответно с "Министерството на образованието и науката" и "министъра на образованието и науката".

§ 65. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 54 ОТ 2000 Г.)

§ 7. Разпоредбата на § 4б от допълнителните разпоредби се прилага и за преподавателите на основен трудов договор в болниците и другите диагностично-лечебни структури до придобиване от тях на качество на университетски болници по реда на Закона за лечебните заведения, но не по-късно от 1 юли 2001 г.

**Преходни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ВИСШЕТО
ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 22 ОТ 2001 Г.)

§ 2. Срокът по чл. 81, ал. 1 се удължава с шест месеца за процедурите за институционална акредитация, за които са постъпили искания до 31 декември 2000 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 48 ОТ 2004 Г.)

§ 73. (1) В едномесечен срок от влизането в сила на този закон Акредитационният съвет се конституира в съответствие с изискванията на чл. 86. Мандатът на досегашния Акредитационен съвет и на неговия председател се прекратява с назначаването на председателя, заместник-председателя и членовете на новия Акредитационен съвет.

(2) Съставът на новия Акредитационен съвет, с изключение на председателя, след изтичане на три години от конституирането му се обновява по жребий с трима представители от квотата на висшите училища, един представител от квотата на Българската академия на науките и Националния център за аграрни науки и един представител от квотата на Министерството на образованието и науката.

§ 74. (1) От деня на влизането в сила на този закон до 1 януари 2005 г. се преустановява приемането от Националната агенция за оценяване и акредитация на искания за откриване на процедури за акредитация, с изключение на исканията за акредитация по чл. 81, ал. 1, т. 1.

(2) Откритите процедури за програмна акредитация по чл. 81, ал. 1, т. 2, за които висшите училища са заплатили необходимите средства по чл. 81, ал. 9, се приключват от органите по чл. 81, ал. 4 и 5 до 1 януари 2005 г. по реда, по който са открити. Всички останали процедури за програмна акредитация се прекратяват.

(3) Откритите процедури по чл. 81, ал. 1, т. 1, 3, 4, 5 и 6 се продължават в съответствие с изискванията на този закон.

§ 75. В срок до три месеца от влизането в сила на този закон:

1. Министерският съвет приема наредба за държавните изисквания за организиране на дистанционна форма на обучение от висшите училища;

2. министърът на образованието и науката приема наредбата по чл. 44а, ал. 7.

§ 76. В срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон:

1. Министерският съвет:

а) приема наредбата по чл. 7, ал. 1;

б) привежда правилника по чл. 9, ал. 3, т. 12 в съответствие с този закон;

2. Националната агенция за оценяване и акредитация привежда в съответствие с този закон критериите, процедурите и документацията по чл. 85, ал. 1, т. 1, 2 и 4;

3. министърът на финансите по предложение на Националната агенция за оценяване и акредитация и след съгласуване със Съвета на ректорите утвърждава нови нормативи по чл. 81, ал. 9;

4. висшите училища въвеждат системата по чл. 6, ал. 4.

§ 77. (1) В срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон се произвеждат избори за студентски съвети.

(2) Студенти и докторанти, които са били членове на студентските съвети четири или повече от четири години, не могат да бъдат избирани в състава на новия студентски съвет.

§ 78. В срок до три години от влизането в сила на този закон учредителите на частните висши училища привеждат учредителните си актове и правилниците на висшите училища в съответствие с този закон.

§ 79. Европейското дипломно приложение по чл. 7, ал. 1 се издава от висшето училище безплатно от 1 юли 2004 г. на лицата с образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър", получени съгласно Закона за висшето образование.

§ 80. Лицата, заварени на длъжността "извънреден професор" и "извънреден доцент" до влизането в сила на този закон, запазват правата си по трудовите си договори, но за не повече от 6 месеца.

.....

§ 82. Този закон влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на § 30 (относно чл. 44а), който влиза в сила от учебната 2004 - 2005 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 77 ОТ 2005 Г., В СИЛА ОТ 27.09.2005 Г.)

§ 16. Подзаконовите нормативни актове, които уреждат признаването на професионална квалификация и/или правоспособност за упражняване на регулирана професия, придобити в държави - членки на Европейския съюз и на Европейското икономическо пространство, се издават или допълват в срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон.

§ 17. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на § 8, § 9, т. 2 и 3 и § 10, т. 2 и т. 3, буква "б", които влизат в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ВИШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 83 ОТ 2005 Г.)

§ 8. Откритите процедури за акредитация и оценяване на проекти по чл. 81, ал. 1, т. 1, 4 и 5 продължават в съответствие с изискванията на този закон.

§ 9. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на § 4, 5 и 6, които влизат в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ АДМИНИСТРАТИВНОПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС**

(ОБН. - ДВ, БР. 30 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 12.07.2006 Г.)

§ 30. В Закона за висшето образование (обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г.; изм., бр. 28 от 1996 г., бр. 56 от 1997 г.; попр., бр. 57 от 1997 г.; изм., бр. 58 от 1997 г., бр. 60 и 113 от 1999 г., бр. 54 от 2000 г., бр. 22 от 2001 г., бр. 40 и 53 от 2002 г., бр. 48 и 70 от 2004 г., бр. 77, 83 и 103 от 2005 г.) навсякъде думите "Закона за административното производство" и "Закона за Върховния административен съд" се заменят с "Административнопроцесуалния кодекс".

.....

§ 142. Кодексът влиза в сила три месеца след обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на:

1. дял трети, § 2, т. 1 и § 2, т. 2 - относно отмяната на глава трета, раздел II "Обжалване по съдебен ред", § 9, т. 1 и 2, § 11, т. 1 и 2, § 15, § 44, т. 1 и 2, § 51, т. 1, § 53, т. 1, § 61, т. 1, § 66, т. 3, § 76, т. 1 - 3, § 78, § 79, § 83, т. 1, § 84, т. 1 и 2, § 89, т. 1 - 4, § 101, т. 1, § 102, т. 1, § 107, § 117, т. 1 и 2, § 125, § 128, т. 1 и 2, § 132, т. 2 и § 136, т. 1, както и § 34, § 35, т. 2, § 43, т. 2, § 62, т. 1, § 66, т. 2 и 4, § 97, т. 2 и § 125, т. 1 - относно замяната на думата "окръжния" с "административния" и замяната на думите "Софийския градски съд" с "Административния съд - град София", които влизат в сила от 1 март 2007 г.;

2. параграф 120, който влиза в сила от 1 януари 2007 г.;

3. параграф 3, който влиза в сила от деня на обнародването на кодекса в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА КОНЦЕСИИТЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 36 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 01.07.2006 Г.)

§ 23. Законът влиза в сила от 1 юли 2006 г., с изключение на чл. 42, ал. 3 и чл. 58, ал. 4, които влизат в сила от датата на присъединяване на Република България към Европейския съюз.

Заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 62 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2007 Г.)

§ 20. Този закон влиза в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

Преходни и Заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2007 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 108 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2007 Г.)

§ 106. Законът влиза в сила от 1 януари 2007 г., с изключение на § 103 и 104, които влизат в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ВИШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 41 ОТ 2007 Г.)

§ 31. (1) Свободният капацитет на държавните висши училища, на професионалните направления и на специалностите от регулираните професии се усвоява поетапно, както следва:

1. през учебната 2007/2008 г. - до 25 на сто;
2. през учебната 2008/2009 г. - до 50 на сто;
3. през учебната 2009/2010 г. - до 75 на сто;
4. през учебната 2010/2011 г. - до 100 на сто.

(2) Свободен капацитет по ал. 1 е разликата между капацитета на висшето училище, капацитета на професионалното направление и на специалността от регулираните професии, определени от Националната агенция за оценяване и акредитация, и съответния брой на приетите за обучение студенти и докторанти по данните, предоставени от висшите училища в регистъра по чл. 10, ал. 2, т. 3, буква "в".

(3) За акредитирани държавни и частни висши училища, които до 31 март на съответната година нямат определени от Националната агенция за оценяване и акредитация капацитет на висшето училище, капацитет на професионално направление и капацитет на специалност от регулираните професии, броят на приеманите за обучение студенти и докторанти по чл. 9, ал. 3, т. 6, букви "а" и "б" е равен на броя на студентите и докторантите, приети през предходната учебна година, увеличен с 20 на сто.

(4) Разпоредбите на ал. 1 и 3 се прилагат при изготвянето на предложенията по чл. 30, ал. 1, т. 4 и при утвърждаването им по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, буква "а".

(5) Разпоредбата на ал. 3 се прилага при изготвянето на предложенията от частните висши училища по чл. 30, ал. 1, т. 4 и при утвърждаването им по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, буква "б".

§ 32. (1) Лицата, които са започнали и не са завършили обучението си за придобиване на образователно-квалификационна степен "специалист по ..." до влизането в сила на този закон, продължават образованието си за придобиване на образователно-квалификационна степен "бакалавър" по чл. 42, ал. 1, т. 1, буква "а" по реда на този закон.

(2) Лицата, придобили образователно-квалификационна степен "специалист по ..." до влизането в сила на този закон, имат правата на лицата, придобили образователно-квалификационна степен "бакалавър" по чл. 42, ал. 1, т. 1, буква "а".

(3) Лицата по § 5 от преходните и заключителните разпоредби имат правата на лицата, придобили образователно-квалификационна степен "бакалавър" по чл. 42, ал. 1, т. 1, буква "а".

(4) Откритите процедури за програмна акредитация по чл. 81, ал. 1, т. 2, букви "а" и "б" продължават по реда на този закон.

§ 37. В срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон Министерският съвет привежда в съответствие с него подзаконовите актове по прилагането му.

§ 38. Разпоредбата на § 22 влиза в сила от 1 септември 2008 г., а разпоредбата на § 29 влиза в сила от деня на влизането в сила на Закона за висшето образование.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ПРИЗНАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИ
КВАЛИФИКАЦИИ**

(ОБН. - ДВ, БР. 13 ОТ 2008 Г., В СИЛА ОТ 08.02.2008 Г.)

§ 15. (1) Подзаконовите и другите актове по прилагането на закона се издават в едномесечен срок от влизането му в сила.

(2) До влизането в сила на актовете по ал. 1 издадените актове по прилагането на отменените с § 6, 7, 8, 9, 10, 11 и 12 разпоредби се прилагат, доколкото не му противоречат.

§ 16. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
НАЦИОНАЛНИЯ ЦЕНТЪР ЗА АГРАРНИ НАУКИ**

(ОБН. - ДВ, БР. 43 ОТ 2008 Г.)

§ 24. В Закона за висшето образование (обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г.; изм., бр. 28 от 1996 г., бр. 56 от 1997 г.; попр., бр. 57 от 1997 г.; изм., бр. 58 от 1997 г., бр. 60 и 113 от 1999 г., бр. 54 от 2000 г., бр. 22 от 2001 г., бр. 40 и 53 от 2002 г., бр. 48 и 70 от 2004 г., бр. 77, 83 и 103 от 2005 г., бр. 30, 36, 62 и 108 от 2006 г., бр. 41 от 2007 г. и бр. 13 от 2008 г.) навсякъде думите "Националния център за аграрни науки" се заменят със "Селскостопанската академия".

**Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 74 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 15.09.2009 Г.)

§ 5. В Закона за висшето образование (обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г.; изм., бр. 28 от 1996 г., бр. 56 от 1997 г.; попр., бр. 57 от 1997 г.; изм., бр. 58 от 1997 г., бр. 60 от 1999 г.; попр., бр. 66 от 1999 г.; изм., бр. 111 и 113 от 1999 г., бр. 54 от 2000 г., бр. 22 от 2001 г., бр. 40 и 53 от 2002 г., бр. 48 и 70 от 2004 г., бр. 77, 83 и 103 от 2005 г., бр. 30, 36, 62 и 108 от 2006 г., бр. 41 от 2007 г., бр. 13, 43 и 69 от 2008 г., бр. 42 от

2009 г.) навсякъде думите "министърът на образованието и науката", "министъра на образованието и науката" и "Министерството на образованието и науката" се заменят съответно с "министърът на образованието, младежта и науката", "министъра на образованието, младежта и науката" и "Министерството на образованието, младежта и науката".

.....

§ 48. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на § 1, който влиза в сила от 15 септември 2009 г., и § 47, който влиза в сила от 1 октомври 2009 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ ЗА 2010 Г.**

(ОБН. - ДВ, БР. 99 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2010 Г.)

§ 84. Законът влиза в сила от 1 януари 2010 г., с изключение на § 80, който влиза в сила от 15 декември 2009 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА РАЗВИТИЕТО НА АКАДЕМИЧНИЯ СЪСТАВ В
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

(ОБН. - ДВ, БР. 38 ОТ 2010 Г.)

§ 12. В Закона за висшето образование (обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г.; изм., бр. 28 от 1996 г., бр. 56 от 1997 г.; попр., бр. 57 от 1997 г.; изм., бр. 58 от 1997 г., бр. 60, 66, 111 и 113 от 1999 г., бр. 54 от 2000 г., бр. 22 от 2001 г., бр. 40 и 53 от 2002 г., бр. 48 и 70 от 2004 г., бр. 77, 83 и 103 от 2005 г., бр. 30, 36, 62 и 108 от 2006 г., бр. 41 от 2007 г., бр. 13, 43 и 69 от 2008 г. и бр. 42, 74 и 99 от 2009 г.) се правят следните изменения и допълнения:

.....

б. Навсякъде думите "Закона за научните степени и научните звания" се заменят със "Закона за развитието на академичния състав в Република България".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ФИЗИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТА**

(ОБН. - ДВ, БР. 50 ОТ 2010 Г.)

§ 62. Параграфи 20, 21, § 48, т. 1, § 52, т. 1 и 3 и § 56 влизат в сила от учебната 2011 - 2012 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2010 Г.**

(ОБН. - ДВ, БР. 56 ОТ 2010 Г.)

§ 20. Параграф 8, т. 1 влиза в сила от 1 август 2010 г., а § 19 влиза в сила от учебната 2010/2011 година.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 63 ОТ 2010 Г., В СИЛА ОТ 13.08.2010 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 61 ОТ 2011 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 60 ОТ 2012 Г., В СИЛА ОТ 07.08.2012 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 63 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 16.07.2013 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 66 ОТ 2014 Г., В СИЛА ОТ 08.08.2014 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 56 ОТ 2015 Г., В СИЛА ОТ 24.07.2015 Г.)

§ 7. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 2012 г., в сила от 07.08.2012 г., изм. - ДВ, бр. 63 от 2013 г., в сила от 16.07.2013 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2014 г., в сила от 08.08.2014 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) Разпоредбата на § 2, т. 1 (относно чл. 21, ал. 2) се прилага за учебните 2010/2011 г., 2011/2012 г., 2012/2013 г., 2013/2014 г., 2014/2015 г. и 2015/2016 г.

(2) За учебната 2010/2011 г. обучението при условията и по реда на чл. 21, ал. 2 се извършва по решение на академичния съвет на съответното висше училище, в рамките на съответния свободен капацитет по § 31, ал. 1, т. 4 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за висшето образование (ДВ, бр. 41 от 2007 г.), за лица, които са кандидатствали във висшето училище по реда на чл. 68, участвали са в класирането, но не са приети в рамките на определения по чл. 9, ал. 3, т. 6, буква "а" брой.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 60 от 2012 г., в сила от 07.08.2012 г., изм. - ДВ, бр. 63 от 2013 г., в сила от 16.07.2013 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2014 г., в сила от 08.08.2014 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2015 г., в сила от 24.07.2015 г.) За учебната 2011/2012 г., 2012/2013 г., 2013/2014 г., 2014/2015 г. и 2015/2016 г. приемът се извършва по реда на ал. 2, като броят на обучаваните по чл. 21, ал. 2 студенти е не повече от 5 на сто от определения по чл. 83, ал. 3, т. 1 капацитет на съответното професионално направление или капацитет на съответната специалност от регулираните професии, който включва и неувоения в срока по § 31, ал. 1, т. 4 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за висшето образование (ДВ, бр. 41 от 2007 г.) капацитет, както и капацитетът, в случаите, когато е увеличен по реда на чл. 83, ал. 6.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г.)

§ 8. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 61 ОТ 2011 Г.)

§ 23. Откритите до влизането в сила на този закон процедури за институционална и програмна акредитация се довършват по реда на този закон.

§ 24. (1) Получената от висшите училища до влизането в сила на този закон институционална и програмна акредитация е валидна до изтичане на срока по чл. 83, ал. 3, т. 1.

(2) Действащите до влизането в сила на този закон оценки от четирибалната система "много добра", "добра", "задоволителна" и "незадоволителна" се приравняват към оценките от десетобалната система по чл. 79, ал. 1 по правила, утвърдени от Националната агенция за оценяване и акредитация.

§ 25. Откритите до влизането в сила на този закон процедури по признаване на придобито в чуждестранни висши училища висше образование се разглеждат по досегашния ред.

.....

§ 27. В срок до 4 месеца от влизането в сила на този закон Министерският съвет привежда в съответствие с него Правилника за дейността на Националната агенция за оценяване и акредитация и наредбата за държавните изисквания по чл. 9, ал. 3, т. 9.

§ 28. В срок до два месеца от влизането в сила на този закон Акредитационният съвет на Националната агенция за оценяване и акредитация утвърждава правилата по § 24, ал. 2.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ ЗА 2012 Г.**

(ОБН. - ДВ, БР. 99 ОТ 2011 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2012 Г.)

§ 100. Законът влиза в сила от 1 януари 2012 г., с изключение на § 76, който влиза в сила от 15 декември 2011 г.

**Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 60 ОТ 2012 Г., В СИЛА ОТ 07.08.2012 Г.)

§ 3. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ ЗА 2013 Г.**

(ОБН. - ДВ, БР. 102 ОТ 2012 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2013 Г.)

§ 78. Законът влиза в сила от 1 януари 2013 г. с изключение на параграфи 61, 68 и 73, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ**

(ОБН. - ДВ, БР. 15 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2014 Г.)

§ 123. Законът влиза в сила от 1 януари 2014 г. с изключение на § 115, който влиза в сила от 1 януари 2013 г., и § 18, § 114, § 120, § 121 и § 122, които влизат в сила от 1 февруари 2013 г.

**Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ВИСШЕТО
ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 63 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 16.07.2013 Г.)

§ 2. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

**Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА МЛАДЕЖТА**

(ОБН. - ДВ, БР. 68 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 02.08.2013 Г.)

§ 6. В Закона за висшето образование (обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г.; изм., бр. 28 от 1996 г., бр. 56 от 1997 г.; попр., бр. 57 от 1997 г.; изм., бр. 58 от 1997 г., бр. 60 от 1999 г.; попр., бр. 66 от 1999 г.; изм., бр. 111 и 113 от 1999 г., бр. 54 от 2000 г., бр. 22 от 2001 г., бр. 40 и 53 от 2002 г., бр. 48 и 70 от 2004 г., бр. 77, 83 и 103 от 2005 г., бр. 30, 36, 62 и 108 от 2006 г., бр. 41 от 2007 г., бр. 13, 43 и 69 от 2008 г., бр. 42, 74 и 99 от 2009 г., бр. 38, 50, 56, 63 и 101 от 2010 г., бр. 61 и 99 от 2011 г., бр. 60 и 102 от 2012 г. и бр. 15 и 63 от 2013 г.) навсякъде думите "министърът на образованието, младежта и науката", "министъра на образованието, младежта и науката" и "Министерството на образованието, младежта и науката" се заменят съответно с "министърът на образованието и науката", "министъра на образованието и науката" и "Министерството на образованието и науката" и думите "министъра на физическото възпитание и спорта" се заменят с "министъра на младежта и спорта".

.....

§ 55. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
МЕСТНИТЕ ДАНЪЦИ И ТАКСИ

(ОБН. - ДВ, БР. 101 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2014 Г., ИЗМ. И ДОП. - ДВ, БР. 105 ОТ 2014 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2015 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 95 ОТ 2015 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2016 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 97 ОТ 2016 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2017 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 88 ОТ 2017 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2020 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 98 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2019 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 14 ОТ 2021 Г., В СИЛА ОТ 17.02.2021 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 81 ОТ 2024 Г., В СИЛА ОТ 24.09.2024 Г.)

§ 13. (1) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 95 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 97 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., изм. - ДВ, бр. 88 от 2017 г., в сила от 03.11.2017 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г., изм. - ДВ., бр. 14 от 2021 г., в сила от 17.02.2021 г., изм. - ДВ, бр. 81 от 2024 г., в сила от 24.09.2024 г.) Законът влиза в сила от 1 януари 2014 г., с изключение на § 6, който влиза в сила от 31 декември 2025 г.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 105 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.)

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ВОЕННОИНВАЛИДИТЕ И ВОЕННОПОСТРАДАЛИТЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 54 ОТ 2014 Г., В СИЛА ОТ 01.07.2014 Г.)

§ 8. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

**Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ВИСШЕТО
ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 66 ОТ 2014 Г., В СИЛА ОТ 08.08.2014 Г.)

§ 2. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ДАНЪК ВЪРХУ ДОБАВЕНАТА СТОЙНОСТ**

(ОБН. - ДВ, БР. 105 ОТ 2014 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2015 Г.)

§ 46. Законът влиза в сила от 1 януари 2015 г., с изключение на:

1. параграф 17 относно чл. 154, ал. 2 и чл. 156, ал. 2, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник";

2. параграф 39, т. 7, буква "б", т. 9 - 13 и т. 19, букви "а", "б", "в", "г", "д" и буква "е" - относно т. 71 - 74, и т. 23, буква "а" и § 42, т. 11 и 17, които влизат в сила от 1 януари 2014 г.;

3. параграф 34, т. 7, която влиза в сила от 1 януари 2016 г., т. 21, буква "а" (относно чл. 84, ал. 6, т. 9), която влиза в сила от 1 юли 2015 г., и т. 2, буква "в", т. 30, 31, 32, 35 и 39 и § 35, които влизат в сила след постановяване на положително решение от Европейската комисия по процедура по нотификация, предприета от Министерството на финансите по реда на Директива 98/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 г., установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите стандарти и регламенти и правила относно услугите на информационното общество.

**Преходни и Заключителни разпоредби
ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗА 2015 Г.**

(ОБН. - ДВ, БР. 107 ОТ 2014 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2015 Г.)

§ 21. Законът влиза в сила от 1 януари 2015 г. с изключение на § 19, който влиза в сила от 1 декември 2014 г.

**Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ВИСШЕТО
ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 56 ОТ 2015 Г., В СИЛА ОТ 24.07.2015 Г.)

§ 2. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО
ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 79 ОТ 2015 Г., В СИЛА ОТ 01.08.2016 Г.)

§ 60. Законът влиза в сила от 1 август 2016 г., с изключение на:

1. член 22, ал. 2, т. 3, 4 и 13 и ал. 3, глава шеста, раздели I, II и III и § 58, които влизат в сила един месец след обнародването на закона в "Държавен вестник";
2. глава седма, която влиза в сила два месеца след обнародването на закона в "Държавен вестник";
3. глава шестнадесета, която влиза в сила от 1 януари 2017 г.;
4. параграф 46, т. 1, буква "а", която влиза в сила от 1 август 2022 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
КОРПОРАТИВНОТО ПОДОХОДНО ОБЛАГАНЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 95 ОТ 2015 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2016 Г.)

§ 24. Законът влиза в сила от 1 януари 2016 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 17 ОТ 2016 Г., В СИЛА ОТ 01.03.2016 Г.)

§ 32. Относителният дял на средствата по чл. 91, ал. 2, т. 3, ал. 3, т. 3 и ал. 4 спрямо общия размер на определените средства за издръжка на обучението за държавните висши училища се увеличава поетапно, както следва:

1. през 2016 г. - не по-малко от 25 на сто;
2. през 2017 г. - не по-малко от 40 на сто;
3. през 2018 г. - не по-малко от 50 на сто;
4. през 2019 г. - не по-малко от 55 на сто;
5. през 2020 г. - не по-малко от 60 на сто.
-

§ 35. В срок до два месеца от влизането в сила на този закон Министерският съвет и министърът на образованието и науката привеждат в съответствие с него подзаконовите актове по прилагането му.

§ 36. В срок до два месеца от влизането в сила на този закон Националното представителство на студентските съвети привежда състава си в съответствие с изискванията на този закон.

§ 37. В срок до една година от влизането в сила на този закон висшите училища по чл. 17, ал. 2, 3 и 4 създават системата по чл. 17, ал. 2, т. 10.

§ 38. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
АКЦИЗИТЕ И ДАНЪЧНИТЕ СКЛАДОВЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 97 ОТ 2016 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2017 Г.)

§ 61. Законът влиза в сила от 1 януари 2017 г., с изключение на § 47, т. 1 и т. 5, буква "б", § 48 и § 49, които влизат в сила от 1 януари 2018 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ ЗА 2017 Г.**

(ОБН. - ДВ, БР. 98 ОТ 2016 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2017 Г.)

§ 20. Законът влиза в сила от 1 януари 2017 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
МЕСТНИТЕ ДАНЪЦИ И ТАКСИ**

(ОБН. - ДВ, БР. 88 ОТ 2017 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2026 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 98 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2019 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 14 ОТ 2021 Г., В СИЛА ОТ 17.02.2021 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 81 ОТ 2024 Г., В СИЛА ОТ 24.09.2024 Г.)

§ 21. (Изм. - ДВ, бр. 98 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г., изм. - ДВ., бр. 14 от 2021 г., в сила от 17.02.2021 г., изм. - ДВ, бр. 81 от 2024 г., в сила от 24.09.2024 г.) Законът влиза в сила от 1 януари 2026 г., с изключение на § 5 относно чл. 66, ал. 3, т. 1, § 15, 16, 17 и 20, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
РАЗВИТИЕТО НА АКАДЕМИЧНИЯ СЪСТАВ В РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ**

(ОБН. - ДВ, БР. 30 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 04.05.2018 Г.)

§ 46. Законът влиза в сила един месец след обнародването му в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ФИЗИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТА**

(ОБН. - ДВ, БР. 86 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 19.01.2019 Г.)

§ 11. Законът влиза в сила в тримесечен срок от обнародването му в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 98 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 27.11.2018 Г.)

§ 7. Откритите и незавършили до влизането в сила на този закон процедури за акредитация и оценяване на проекти се довършват по досегашния ред.

§ 8. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
КОРПОРАТИВНОТО ПОДОХОДНО ОБЛАГАНЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 98 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2019 Г.)

§ 70. Законът влиза в сила от 1 януари 2019 г. с изключение на:

1. параграф 43, т. 2 - относно чл. 4, т. 65, т. 4, буква "а", т. 5, буква "б", подбуква "бб", т. 9, т. 15, буква "б", т. 31 и т. 34 и § 64, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник";

2. параграф 63, който влиза в сила от 18 ноември 2018 г.;

3. параграф 41, т. 1, § 43, т. 36, § 50, т. 1 - 3, т. 4, буква "а", т. 5 - 10, § 52, т. 3, § 53, т. 1 и 3 и § 65 - 69, които влизат в сила от 7 януари 2019 г.;

4. параграф 43, т. 11 - относно чл. 47, ал. 4, т. 1 и ал. 5, които влизат в сила от 28 януари 2019 г.;

5. параграф 52, т. 1, 2, 4 и 5 и § 53, т. 2, които влизат в сила от 20 май 2019 г.;

6. параграф 43, т. 22, § 57, т. 9, т. 11, буква "в", т. 31, т. 32 и 37, които влизат в сила от 1 юли 2019 г.;

7. параграф 50, т. 4, букви "в" и "г", които влизат в сила от 1 октомври 2019 г.;

8. параграф 39, т. 3, буква "б" - относно чл. 14, ал. 2, която влиза в сила от 1 януари 2020 г.;

9. параграф 43, т. 11 - относно чл. 47, ал. 4, т. 2, която влиза в сила от 28 юли 2020 г.

Преходни и Заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ВИШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 17 ОТ 2020 Г., ИЗМ. И ДОП. - ДВ, БР. 56 ОТ 2022 Г.)

§ 60. Откритите до влизането в сила на този закон процедури за институционална и програмна акредитация, за оценяване на проекти, както и заварените и неприключили процедури за следакредитационно наблюдение и контрол се довършват по досегашните условия и ред.

§ 61. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Висшите училища, на които срокът на получената програмна акредитация и акредитация на докторски програми по досегашните условия и ред изтича преди провеждането на нова процедура за акредитация по графика, определен от Националната агенция за оценяване и акредитация по чл. 81, ал. 2, имат право да осъществяват прием, провеждат обучение и да дават висше образование по съответното професионално направление, специалност от регулираните професии или докторска програма до приключване на новата процедура.

§ 62. Трудовите правоотношения на работниците и служителите в звената по § 4к от допълнителните разпоредби се уреждат при условията на чл. 123, ал. 1, т. 5 от Кодекса на труда.

§ 63. До провеждането на конкурс за заемане на длъжността "директор" на всяко от звената по § 4к от допълнителните разпоредби правомощията на директора се упражняват от заварените към влизането в сила на този закон съответно директор на Технологичното училище "Електронни системи" към Техническият университет - София, и Професионалната гимназия по компютърни технологии и системи - гр. Правец.

§ 64. В едногодишен срок от влизането в сила на този закон министърът на образованието и науката разработва и внася за приемане от Министерския съвет Националната карта на висшето образование в Република България по чл. 9, ал. 3, т. 1а.

§ 65. До приемането от Министерския съвет на Националната карта на висшето образование в Република България не се откриват нови висши училища, териториално изнесени звена и филиали на висшите училища, факултети, департаменти и колежи в държавните висши училища, както и не се преобразуват висши училища, основни звена и филиали в държавните висши училища с изключение на преобразуване с цел консолидация и оптимизация.

§ 66. (1) Министерът на образованието и науката сключва договори за управление по чл. 10, ал. 2, т. 10 с ректорите на държавните висши училища, за които след влизането в сила на този закон остават повече от две години до приключване на мандата им след утвърждаване на правилата по чл. 92, ал. 2.

(2) Министерът на образованието и науката:

1. в тримесечен срок от влизането в сила на този закон утвърждава политика за развитието по чл. 10, ал. 2, т. 9;

2. в 4-месечен срок от влизането в сила на този закон утвърждава правилата по чл. 92, ал. 2.

§ 67. (1) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2022 г.) Мандатът на лицата, които към влизането в сила на този закон заемат ръководните длъжности председател на общото събрание на висшето училище, ректор, декан, директор на департамент, филиал и колеж, ръководител на катедра и техните заместници не се прекратява предсрочно при навършване на 65-годишна възраст.

(2) Лицата, които заемат длъжности по ал. 1 и са навършили 65-годишна възраст към момента на влизането в сила на този закон, довършват мандатите си при условията, при които са избрани.

§ 68. В 6-месечен срок от влизането в сила на този закон Министерският съвет привежда в съответствие с него Правилника за дейността на Националната агенция за оценяване и акредитация.

§ 69. Електронната платформа по чл. 75, ал. 6 се разработва и започва да функционира в срок до две години от влизането в сила на този закон.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
МЕРКИТЕ И ДЕЙСТВИЯТА ПО ВРЕМЕ НА ИЗВЪНРЕДНОТО
ПОЛОЖЕНИЕ, ОБЯВЕНО С РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО
СЪБРАНИЕ ОТ 13 МАРТ 2020 Г., И ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА
ПОСЛЕДИЦИТЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 14 ОТ 2021 Г., В СИЛА ОТ 17.02.2021 Г.)

§ 16. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на:

1. параграфи 4 и 7, които влизат в сила от 1 януари 2021 г.;

2. параграф 5, който влиза в сила от 11 декември 2020 г.;

3. параграф 15, т. 1 относно чл. 22 от Закона за местните данъци и такси, който влиза в сила от 20 април 2019 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ ЗА 2022 Г.**

(ОБН. - ДВ, БР. 18 ОТ 2022 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2022 Г.)

§ 17. (В сила от 04.03.2022 г.) Средствата по чл. 1, ал. 5, ред 2.9. се предоставят на държавните висши училища като субсидия за издръжка на обучението, над формираната по чл. 91, ал. 1, т. 1 от Закона за висшето образование, след привеждането на критериите и показателите в правилниците им за атестиране на академичния състав в съответствие с методика, определена с акт на Министерския съвет, и се разпределят въз основа на получената комплексна оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда, по професионални направления за всяко висше училище. В срок до 30 април 2022 г. Министерският съвет по предложение на министъра на образованието и науката приема критериите и показателите по изречение първо.

.....

§ 22. Законът влиза в сила от 1 януари 2022 г. с изключение на:

1. параграфи 6 и 20, които влизат в сила от 1 април 2022 г.;
2. параграф 10, който влиза в сила от учебната 2022 - 2023 година;
3. параграфи 11, 12, 14, 15, 17, 18 и 19, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

**Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 56 ОТ 2022 Г.)

§ 25. В срок до 4 месеца от влизането в сила на този закон Министерският съвет по предложение на министъра на образованието и науката привежда в съответствие с изискванията на този закон наредбата по чл. 7, ал. 1.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ ЗА 2024 Г.**

(ОБН. - ДВ, БР. 108 ОТ 2023 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2024 Г.)

.....

§ 29. Законът влиза в сила от 1 януари 2024 г., с изключение на § 13, който влиза в сила от 22 декември 2023 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 25 ОТ 2024 Г.)

§ 5. За достигане размера на възнагражденията за 2024 г., определени по реда на чл. 92, ал. 1, 3 и 4 и чл. 94, ал. 3, в едномесечен срок от влизането в сила на този закон Министерският съвет по реда на чл. 109, ал. 3 от Закона за публичните финанси одобрява допълнителни разходи/трансфери по бюджетите на съответните първостепенни разпоредители с бюджет на държавните висши училища и научните организации.

§ 6. В едномесечен срок от влизането в сила на този закон Министерският съвет привежда в съответствие с него подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

**Преходни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 39 ОТ 2024 Г.)

§ 4. Чуждестранни граждани или лица без гражданство, получили временна закрила на територията на Република България и приети за студенти в българските висши училища преди влизането в сила на този закон, продължават обучението си при условията и по реда, при които са приети.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
МЕСТНИТЕ ДАНЪЦИ И ТАКСИ**

(ОБН. - ДВ, БР. 81 ОТ 2024 Г., В СИЛА ОТ 24.09.2024 Г.)

.....
§ 4. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на § 3, който влиза в сила от 1 януари 2025 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ ЗА 2025 Г.**

(ОБН. - ДВ, БР. 26 ОТ 2025 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2025 Г.)

.....
§ 41. Законът влиза в сила от 1 януари 2025 г., с изключение на:

1. параграф 27, т. 2 - 4, т. 50, букви "а", "г", "ж" и "щ", § 28 и § 29, които влизат в сила от 1 януари 2024 г.;
2. параграф 16, т. 1, 4 и 5, § 17, 20, 21, 32 и 33, които влизат в сила три дни след обнародването му в "Държавен вестник";
3. параграфи 22 - 24 и 25, които влизат в сила от 1 април 2025 г.;
4. параграф 18, който влиза в сила от 1 май 2025 г.;
5. параграф 9, т. 1, т. 2, буква "а" и т. 3, които влизат в сила от 1 юли 2025 г.;
6. параграф 9, т. 2, букви "б" и "в", § 35, 36, 37 и 39, които влизат в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

**Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ВИСШЕТО
ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 51 ОТ 2025 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 63 ОТ 2025 Г., В СИЛА ОТ 01.08.2025 Г.)

§ 5. (Изм. - ДВ, бр. 63 от 2025 г., в сила от 01.08.2025 г.) Параграф 3 влиза в сила от учебната 2025 - 2026 г.

**Преходни и заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 63 ОТ 2025 Г., В СИЛА ОТ 01.08.2025 Г.)

§ 4. Студентите, които са приети за обучение срещу заплащане до учебната 2024 - 2025 г. включително, заплащат такси за срока на обучението по чл. 21, ал. 2 и 3 и по чл. 9, ал. 3, т. 6, буква "б" в размер, определен от висшите училища в съответствие с § 1 от този закон, като размерът на таксите за обучение не може да бъде по-висок от 20 на сто от определения за учебната 2024 - 2025 г.

§ 5. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Релевантни актове от Европейското законодателство

Директиви:

ДИРЕКТИВА 2013/55/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 20 ноември 2013 година за изменение на Директива 2005/36/ЕО относно

признаването на професионалните квалификации и на Регламент (ЕС) № 1024/2012 относно административно сътрудничество посредством Информационната система за вътрешния пазар ("Регламент за ИСВП")

ДИРЕКТИВА 2005/36/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 7 септември 2005 година относно признаването на професионалните квалификации

ДИРЕКТИВА 2004/38/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите-членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща Директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО.

ДИРЕКТИВА 77/486/ЕИО НА СЪВЕТА от 25 юли 1977 година относно образованието на децата на мигриращи работници